C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Nová složka (2)\Neff_Ondrej-Zakazane_technologie.pdb

PDB Name: Neff Ondrej Zakazane technologi
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXt
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 10.11.2008
Modification Date: 10.11.2008
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Zakázané technologie
Ondřej Neff

Ikarie 1995/1 - 2000/3

Obsah :

Je bit jak robot
Zkázonosný molding
Zimní spánek
Já tě žeru!
Elektronická ID
Nebezpečné sporty
Vrazi minulosti
Softwarové drogy
Technika vraždy
Monitoring versus AISD
Neffův test
Čtenáři Ikarie zakazují technologie
ELASTOMETRY
ENFET
SPISOVATELSTVÍ
Nezdařený zákaz
Právo Alláhovo
Tabule duše
Právo na prodej
Čistá chemie
Optimální kriminalita
Roubování lidí
Láska ke strojům
Virtuální telepatie
Etoekologie
Etoekologie 2.
Akta X
Umění úplatku
Princip neviditelnosti
Ve stopách kapitána Nema
Satanovo sémě
Zloděj snů
Modrá Sahara
Technologie vraždy
Zralý vesmír
Právo na tupost
Příliš mnoho Bystrozrakých
Rozhovor s profesionálem
Veselé vánoce
Elektronický spiritismus
Právo na dvojníka
Exil do času

Legální zločin
Inovační gradualismus
Sám sobě vězením
Nebezpeční trpaslíci
Psí život
Zabíječi bolesti
Ukradená tvář
Otázka fontů
Ježíšek žije
Nezranitelnost
Nesmrtelnost
Ekonomická reforma
Dobrodinci, nebo zhoubci?
Potrhlý profesor
Deflační zbraně
Zakažte technologii!
Deflační fiasko
Dilema doktora Vargy
Válka světů
Vidět a být viděn
Veřejný nepřítel
Svět bez písma
Radostné nemoci
Neradostné nemoci

Je bit jak robot
Ikarie 1995/1

Bolest je pojistka proti samodestrukci vyšších organismů schopných samostatného pohybu. Současná technologie také zná rozmanité druhy pojistek, proti poškození zatížením elektrickým proudem, tlakem, teplotou. O vnitřní pojistce vyšších robotických technologií přemýšlel už Asimov a z Campbellova návodu přišel na tři zákony robotiky. Připomenu stručně: Robot nesmí ublížit člověku, musí ho poslechnout a musí chránit sebe sama před poškozením, přičemž zákony jsou provázané. Nicméně už sám Asimov vymyslel množství fíglů, jak tyto zákony obejít a přišel i na takové situace, kdy vzájemná provázanost zákonů (druhý nesmí odporovat prvému a třetí druhému a prvému) vedla k patovému stavu.
Proto je zřejmé, že prastarý princip bolesti bude nejschůdnější ochranné a pojistné zařízení pro vyšší mechanismy nadané umělou inteligencí. Do řídících center samohybných inteligentních strojů budou vložena centra bolesti a samoučicí algoritmy zajistí, aby mechanismus se napříště nepouštěl do akcí takového typu, jež přinášejí bolestivou reakci. Včetně tělesného trestu.
Řečeno po prostu, robot nebude chodit mlsat do elektrické zásuvky, jakmile dostane od pána párkrát karabáčem. Centrum bolesti ovšem bude muset být co nejvíce decentralizované", rozptýlené a provázané s ostatními systémy, aby je nebylo možno vypnout (asi všichni známe bastlicí metody, jak překlenout elektrickou pojistku). Lidé by jinak centra bolesti vypínali, například proto, aby zneužívali robotů ke zločinným nebo válečným účelům.
Toto elegantní řešení pojistné ochrany vyšších mechanismů ovšem vyvolá averzivní reakci mezi liberálními intelektuály. Vzniknou rozmanitá hnutí humano-mechanické solidarity, která budou poukazovat na znepokojivý nárůst agresivity a sadismu v lidské populaci. Systém, kdy roboty může trestat zase jen robot povede k uklidnění vášní, nicméně jen k dočasnému. Humanisté nakonec dosáhnou toho, že se tělesné tresty robotů zahrnou na seznam zakázaných technologií.
V každém čísle Ikarie tohoto ročníku se chci zamýšlet nad kontraverzními technologiemi budoucnosti. Připomínky, nápady a polemiku vítám

Ondřej Neff

Zkázonosný molding
Ikarie 1995/2

Vývoj osobního automobilu trvá léta a na výsledu vývojářského úsilí závisí obživa statisíc lidí a mnohdy i prosperita celých průmyslových odvětví. Co je to molding, který řeší totéž v několika hodinách?
Molding spojuje konstrukční postupy CAD s plastovým tvářením. Dnes používané konstrukční systémy CAD mají dvojí výstup - na obrazovce a na tiskárně vzniká konstrukční výkres výrobku či stavby. Moldingové systémy mají jako výstup plastový tvářecí agregát. V první generaci umožňují i malým firmám vytvářet originální automobily "na míru". Od velkých výrobců kupují jen motory s převodovkou a diferenciálem, nápravy a řízení, brzdné a bezpečnostní

systémy.
Karosérie vzniká na obrazovce za přítomnosti zákazníka podle jeho pokynů. Počítačový program má v sobě zakódovány konstrukční nepřekročitelné hranice, zejména pokud jde o tuhost karosérie, přenos hluku a chvění a pod. Jakmile zákazník tvar karosérie schválí, je aktivován tvářecí agregát. Funguje na prastarém principu, používaným kameníky už v antice: jehlice pohyblivé v prostoru vymezují svým hrotem množinu počítačem definovaných bodů. Kameníci a sochaři používají malého množství takových jehel či tyček. V moldingové aparatuře jich jsou doslova milióny - aparaturu lze popsat jako komoru vystlanou na všech stranách "fakirským lůžkem", jehož "hřeby" se na pokyn CAD programu vysunou tak, že v úhrnu vytvoří dutinu tvarovanou jako budoucí karosérie.
Následuje injektáž plastickou hmotou, vyřezávání ploch dveří a oken, broušení povrchu a nástřik a konečně montáž mechanických dílů auta. Molding druhé generace umožňuje stavbu auta doma v garáži, spolu s recyklací plastu třeba každých čtrnáct dní, podle nálady, potřeb a v neposlední řadě i panující módy.
Detroit a Mladá Boleslav žádají jeho zařazení do seznamu zakázaných technologií.
Není divu. Automobilovému i jinému průmyslu totiž hrozí v důsledku moldingu odchod na buben.

Ondřej Neff

Zimní spánek
Ikarie 1995/3

Tak se začalo říkat ve třicátých létech jednadvacátého století zdokonalené kryonické technologii. Už nějakých deset let kryoniky používali lidé nemocní nevyléčitelnými chorobami. Zmrazit se nejdříve nechávali bohatí, později začala krýt "čekání na terapii" i pokladna. To mělo nejdříve blahodárné důsledky, protože pojiš ovny podporovaly výzkum terapeutických technik, aby nemusely hradit nákladné udržování pacientů, zmrzlých v kryonickém spánku.
Éra skutečných "zimních spánků" začala v okamžiku, kdy firma Electrolux dala na trh kryonické jednotky za lidovou cenu. Do kryonického spánku teď už odcházeli lidé čekat, až... až bude dohotoven Atlantický tunel, až vyhraje jejich číslo v loterii (za kryonika sázely specializované agentury v rámci programu "prospěte se do bohatství"), až jejich fotbalový klub se dostane do čela ligové tabulky.
Kryonika byla nejdříve hodnocena jako první technologie bez neblahých důsledků. Ve vozech metra bylo možno si sednout, na ulicích přibývalo parkovacích míst. Rostla však inflace, protože nezaměstnanost klesla na nulu a brzy dokonce nastal nedostatek pracovních sil. Někdy v polovině čtyřicátých let počet kryoniků převážil počet bdících a v některých oblastech začaly sociální nepokoje. Nesnáze se objevily i v samotných "ledových hotelech", protože chyběli lidé k obsluze kryonických jednotek. Propagační kampaň se slogany OD DESETI K PĚTI a BUDE HŮŘ neuspěly, lidé prostě neuvěřili, že po probuzení najdou svět přinejmenším stejně mizerný, z jakého utekli do nádrže s kapalným héliem. Ve zmrzlém Japonsku a Kalifornii začali s omezovacími regulemi. Zákon TŘIKRÁT A DOST byl brzy novelizován na JEDNOU A DOST. Rada bezpečnosti zamítla plán umělé obnovy nacionalistického a náboženského fanatismu, který předpokládal, že lidé se budou bát zmrznout, aby jim živý nepřítel nerozbil nádrž. I tentokrát byl zákaz technologie východiskem z nouze. Ilegální kryonické hotely maskované jako mrazírny hovězího se ovšem vyskytovaly až do konce století a bulvární tisk se živil zprávami o zmrzlých prominentech.

Ondřej Neff

Já tě žeru!
Ikarie 1995/4

Jsou lidé, kteří vám budou tvrdit, že můžeme vděčit kanibalismu za objev frozitu, té podivuhodné látky, která byla nejdříve vynášena do nebes a posléze zatracena a zanesena do seznamu nelegálních technik. Je fakt, že 18. listopadu 2066 byly objeveny trosky kosmického zero-gé ostrova DS VII., jehož posádka přežila dvaašedesát dní totálního hladovění. Vyšetřovací komise zjistila, že trosečníci přežili jen díky tomu, že postupně pojídali mrtvolu astronauta Johna Kellermana, kterou se jim podařilo zachytit ve volném prostoru poté, co dvanáct let putovala kosmem.
Hluboký mráz, vakuum a kosmické záření vytvořily v mišním systému mrtvoly doposud neznámou látku, která dostala název frozit. Měla pronikavý a řekněme hned pozitivní vliv na lidský metablismus. Umožňovala dramaticky snížit přísun potravin a současně i stimulovala duševní život člověka.
Brzy po zveřejnění výsledků výzkumu frozitu nastal pravý hon na kosmické mrtvoly. Bylo jich dost, vždy od třicátých let se vžil ceremoniál pohřbu do prázdna, odvozený od pohřbů námořních. V databankách zůstávaly koordináty oběžných drah takto pohřbených nebožtíků. Novodobí supové snadno uplatili strážce těchto informací a zahájili lov na mrtvoly, které se staly doslova zlatým dolem. V další fázi byly do kosmu vystřelovány mrtvoly původně určené k normálnímu pohřbu žehem nebo zakopáním do země. Tuto praktiku zavedly pohřební ústavy, které provozovaly černě natřené kosmické lodi a prezentovaly celou záležitost jako novodobý druh pohřbu, za nějž zákazník nemusí platit. Právě tato poslední okolnost způsobila, že se obchod ujal a vzkvétal až do doby, kdy se záležitosti ujaly humanitární a antitechnologické organizace.
"Člověk se nenarodil proto, aby byl sněden," tak znělo hlavní heslo jejich kampaně. Mrtvolkáři, jak se říkalo exploatérům frozitu, se bránili poukazováním na dávnou praktiku transplantací lidských orgánů. Jaký je rozdíl mezi transplantací mozku a snědením míchy, ptali se. Třebaže se na otázku těžko odpovídalo, frozit se dostal na černou listinu. Zákaz je přece jen ultimativní odpověď na cokoli.

Ondřej Neff

Elektronická ID
Ikarie 1995/5

Politický zápas kolem elektronické identifikace vypukl na začátku jednadvacátého století ve Spojených státech. Důvod je nabíledni, v USA dobudovali základní obrysy elektronické dálnice nejdřív. Díky informační dálnici a síti databank nebylo nutno, aby občané nosili informace o své identitě, oprávněnosti vlastnit a používat na veřejnosti střelnou zbraň, o výši hotovosti na papíře, plastiku nebo v magnetické vrstvě. Stačí položit bříško palce na speciální čtecí zařízení, podle otisku identifikovat majitele palce a požadovaná data vzápětí vyvolat z databanky.
První identifikační zařízení byly krabičky velikosti počítače třídy palmtop. V době, kdy liberálové prosadili zákaz těchto zařízení, výrobci harwaru dosáhli technické dokonalosti. Vyvinuli plošná čtecí zařízení, což byly na první pohled listy plastiku o rozměru pohlednice a v další fázi přešli na zařízení, jež bylo možno nepostřehnutelným způsobem vpravit do povrchu jakéhokoli hmotného objektu, desky stolu, zábradlí nebo kliky u dveří. Elektronická ID měla díky tomu praktické důsledky ve všech oblastech života.
Občan vcházející do restaurace byl díky této technologii u šatny vítán jménem. Při placení předstíral, že nemá u sebe peníze a vrchní číšník velkoryse odpovídal, že tato věc se nějak vyřeší. Ve skutečnosti byl identifikován čtečkou v madle dveří a úhrada se děla bezhotovostním převodem. Stejně to chodilo v obchodech a servisech všeho druhu. Část obyvatelstva, zejména ta majetná, byla nadšená.
Brzy se však zvedl odpor. Právo na anonymitu a podvod se zařadilo mezi požadavky liberálních politiků a občanských aktivistů. Elektronická ID byla prohlášena za projev orwelliánství a byla záhy postavena na pomezí zákona. Šlo však o technologii, která dokázala bránit sama sebe. Občan známý jako aktivní odpůrce této metody byl v obchodech, restauracích a servisech všeho druhu nenápadně šikanován. V asijském pásmu liberálně totalitních polykracií se elektronická identifikace ovšem děla otevřeně.
Zatímco elektronická identifikace se rozvíjela ve stínu pololegality, manipulace s kožními transplantáty se stala nejpřísněji stíhaným druhem kriminality. Přesto bezdomovci prodávali na černém trhu svoje palce a úřední likvidace prstů a nakonec celých dlaní se stala samozřejmou součástí manipulace s každým tělem člověka zemřelého jakýmkoli druhem smrti.

Ondřej Neff

Nebezpečné sporty
Ikarie 1995/6

Na přelomu dvacátého a jednadvacátého století jsme svědky dvou protichůdných procesů, střetávajících se na poli sportu.
Osou jednoho tohoto procesu je touha po stále vyšších výkonech v tradičních sportovních disciplínách. Osou druhého procesu byla snaha jednotlivců a skupin chránit sportovce před tlakem prvního procesu. Lidé zapojení do ochranářských aktivit usilovali o regulaci a omezování tréningových procesů a o zákaz celých sportovních disciplín. První historicky významná bitva se odehrála ještě ve dvacátém století kolem hormonálních přípravků, tak zvaných anabolik. Ochranáři bitvu vyhráli, anabolika byla zakázána, avšak byla to vskutku jen výhra bitvy, nikoli války. Už v první dekádě jednadvacátého století amatérský sport uchřadl na nedostatek veřejného zájmu. Olympijské hry se konaly znovu v řecké Olympii a do role sportovců byli najímání profesionální herci, nebo celý podnik byl pojat jako revuální show. Ve skutečných světových a kontinentálních mistrovstvích se utkávali sportovci tradičních i nových disciplin, všichni nabití anaboliky až po uši, v nové generaci geneticky manipulovaní už v prenatálním stavu. Skokani s nohama třikrát delšíma než trup a dvoumetráková beznosí boxéři s lebečními stěnami tlustými pět centimetrů nebyli výjimkou. Při rozvoji vodních sportů šla manipulace tak daleko, že média začala varovat, před vznikem nové rasy inteligentních obojživelníků. Jejich kritika došla však jen vlažné odezvy ve veřejnosti, která poukazovala na to, že inteligence zmanipulovaných plavců a potápěčů je značně limitovaná.
Větší rozruch byl kolem každého nového sportu, který zpravidla co do nebezpečnosti předčil vše předcházející. Tuto vývojovou sérii zahájil superbungee jumping. Šlo o kombinaci parašutismu a skoků na tradičním pružném laně. Skokani používali lana nového typu zhotoveného z hmoty s limitovanou pružností. Takové lano se do určitého bodu napínalo jako lano gumové. V okamžiku maximálního průtahu a tudíž i napnutí se přerušily jeho molekulární vazby a lano se proměnilo v elementární uhlíkaté sloučeniny a vodu. Skokani skákali z letadla a bylo třeba přesného odhadu výšky letounu, aby se skokan dostal v kritickém okamžiku těsně nad zem. Série fatálních úrazů vedla na krátkou dobu k zákazu superbungee. Přesné radarové dálkoměry a rychloběžné navijáky regulující délku lana s ohledem na výšku letadla nad terénem však přinesly nápravu. Sportu zdar!

Ondřej Neff

Vrazi minulosti
Ikarie 1995/7

Objevy "krystalické paměti" a "bodového sonaru" vzájemně nesouvisejí a vznikly v první polovině jednadvacátého století v rozmezí třiceti let. Technologie založená na možnosti rekonstruovat krystalické vazby, jaké byly v průběhu času, se postupně zdokonalovaly. V padesátých létech pak bylo možno "přečíst" tvar prakticky jakéhokoli výrobku, třebaže byl časem poničen k nepoznání. Struktura jeho hmoty si totiž věrně "pamatovala" původní konstelaci. Bodový sonar umožnil nahlížet ve vysokém rozlišení do hlubin země. Kombinace obou technologií přinesla nečekaný výsledek. Vysoce sofistikovaný sonar dokázal "číst" hmotu. V hlubinách země bylo možno najít nespočetné množství dávno pohřbených artefaktů a na obrazových výstupech je studovat do neuvěřitelných podrobností. Zájem o minulost civilizace podnítil rozvoj těchto technik. V dosahu aparatur nové generace byly nejen předměty a těla zvířat a lidí, ale budovy a časem celá města.
Jakmile bylo zřejmé, že sonary vystřídají lopaty a krumpáče, všechny civilizované státy světa vyhlásily embargo na všechny doposud probíhající archeologické vykopávky. Tato věda byla velmi rychle postavena na roveň vykrádání hrobů. S rozvojem sonarových technik přicházely udivující objevy a zároveň i lítost: škoda, že tolik generací archeologů devastovalo odkaz minulosti! Lítost přerostla v hněv a někdy až v hysterii. Rozlícený dav rozmetal hrob lorda Carnarvorna za křiku "Posílá nás Tutanchamón, dobytku!" Schliemann byl vyhlášen za zločince na úrovni osvětimského doktora Mengeleho a tehdy už zcela démonizovaný Napoleon byl odsuzován zejména proto, že vpustil archeology do Egypta.
V dějinách zákazu technologií to byl zajímavý, ačkoli ne zcela ojedinělý příklad, kdy nová technologie nejenže nahradila starou, ale navíc ji zhanobila a uvrhla do opovržení. Netřeba dodávat, že archeologie v klasickém slova smyslu nevymizela. Přestala ovšem být vědou a stala se součástí obecné kriminality.
Vynález sonaru umožnil skutečným lupičům artefaktů vyhledávat v zemi umělecké poklady, jež pak ručně vykopávali. Stále totiž byli na světě lidé, kteří se nespokojili s dokonalými třídimenzionálními obrazy kulturních pokladů, jež zůstávaly nadále ukryty v hlubinách země, a toužili po tom, aby je fyzicky vlastnili. * Tato rubrika vyvolala zájem několika čtenářů, kteří poslali dopisy i vlastní návrhy. Chci se k nim vrátit v obsáhlejším materiálu. Zatím všem děkuji, zvláště pak Janě Duchkové (16), která navrhuje zařadit mezi zakázané technologie i povolání spisovatel. Zcela souhlasím.

Ondřej Neff

Softwarové drogy
Ikarie 1995/8

Regulace technologií je věcí zákonodárných sborů a orgánů výkonné a soudní moci.
V některých případech se však stát a svět zločinu spojí do jendoho šiku v boji proti nephodlné technologii.
K takovému případu dochází už na počátku jednadvanátého století. Bioelektronický interface umožnil propojit lidský mozek s běžným elektronickým hardwarem. Od té chvíle nebyla encyklopedická paměť výsadou géniů. Byla k dostání v obchodě.
Následovalo zhroucení školského systému. Ministerstva školství se nějakou dobu pokoušela žactvu zakázat používání neuroelektronických technologií, ovšem se stejným výsledkem, jako kdysi zakazovala a omezovala používání příručních kalkulaček. Zkoušení znalostí žáka měla tedy stejný smysl, jako kontrola, jestli si doma nezapomněl příslušný CD-ROM. Když pominuly zákazy, strhla se smrš školských reforem s cílem uvolnit žactvo k výcviku v kreativním myšlení. Všechny ztroskotaly, nebo málokterá skupina obyvatelstva je tak vzdálena kreativnímu myšlení, jako je učitelstvo. Kdo tedy měl žáky učit kreativně myslet?
Mimořádně kreativně se nových technologií zmocnil polosvět. Ukázalo se, že vedle narkotik přírodních a syntetických mohou existovat i drogy softwarové. Magičtí chemici, vařiči pervitinu a heroinu přišli o práci. Softwarové drogy měly stejný efekt, jako chemické, aniž však huntovaly mozkový hardware. Programované halucinace, bouře emocí a záplavy libosti přicházely a odcházely, aniž softwarový narkoman chátral. Zato pustly plantáže makovic v Kolumbii a do ulic Medelínu se vrátili kojoti. Dealeři drog si museli přivydělávat roznáškou novin.
Softwarové drogy se šířily po sítích, a geniální programátoři vytvářeli nové verze zcela zdarma, s rozverné radosti. Psychedelický software byl ovšem okamžitě ilegalizován. Všechny parlamenty civilizovaného světa ho postavily mimo zákon takřka ve stejnou dobu, třebaže neoficiální výzkumy prokázaly, že sami poslanci masově holdují psychosoftu, dokonce i při zasedáních sněmoven. Hrozilo nebezpečí, že se vše zvrhne ve frašku. Mafiánští bossové však nabídli historický kompromis. Pomohou zlikvidovat počítačové drogy, a vlády a parlamenty oplátkou za výpomoc se přičiní o to, aby přírodní a syntetické drogy nebyly nikdy legalizovány a ceny tudíž zůstanou vysoké. Ve dvacátých a třicátých létech jednadvacátého století teklo mnoho krve.
Vlády a gangsteři, bok po boku, však vedli marný boj. Softwarovým drogám nebylo možno zabránit a zchudlí mafiózové postupně ztratili finanční schopnost udržovat armády pistolníků v bojové pohotovosti. Nastal Blažený věk, předpověděný Gibsonem a dalšími proroky kyberpunku.

Ondřej Neff

Technika vraždy
Ikarie 1995/9

Je na dosah nás všech. Nepřijde na svět za sto, za padesát let. Je mezi námi, jenom o ní nemáme obecnou povědomost.

Technika vraždy.
V druhé polovině devadesátých let byly položeny základy informační dálnice. Zprvu se zdálo, že její hlavní význam je v tom, že kdokoli má jakékoli informace na dosah, že funkce informační dálnice je v tom, že umožňuje volný přístup k informacím. Ukázalo se však, že toto lano má dva konce a že jeho druhý konec je neméně významný, než ten první. Kdokoli má možnost informace do víru dálnice vložit.
Konec století prokázal, jak zdrcující důsledky má tento fakt na kriminalitu. Čtenář denního tisku mohl ve dvacátém století dospět k názoru, že vraždy se dopouštějí osoby nadané zvláštní psychickou konstrukcí. Mají nižší práh inteligence, slabé zábrany a vysokou vznětlivost. Tak zvaný inteligentní člověk se vraždy nedopouští, leda výjimečně, za zcela zvláštních okolností.
Inteligentní lidé uvěřili báchorce, že kriminalistika je natolik efektivní věda, že je schopna téměř každou vraždu odhalit, takže vražda se inteligentnímu člověku nevyplatí. V žádném oboru zločinu není objasněnost tak vysoká, jako v oblasti vražd.
Statistika však ani tolik neodráží důmyslnost kriminalistů, jako stupiditu těch, kdo vraždy páchají.
V roce 1998 se začaly na Internetu a později i na dalších sítích objevovat komplexní návody na páchání neodhalitelných vražd. Jejich autoři byli přirozeně anonymové. Bylo však jasné, že za romantickými pseudonymy ŠEDÁ PEČE a MSTITEL se skrývají znalci oboru, pravděpodobně kriminalisté vyhození od policie.
Tito naváděči ke zločinu v první řadě odhalovali metody, jimiž policie skutečně při pátrání postupuje. Široká veřejnost užasla, jak dětinsky primitivní tyto metody jsou a uvědomila si, že funkční jsou skutečně jen vůči impulzivním poloidiotům, neschopných chladné úvahy a soustavnému a cílevědomému plánování. V myslích inteligentních občanů začaly klíčit znepokojivé myšlenky. Není pravdou, že dokonale provedená vražda je nejsnazší cesta k řešení složité životní situace? K čemu tahanice s rozvodem, když dobrá vražda, fingovaná jako nehoda nebo zdravotní příhoda, udělá své s prakticky nulovým rizikem a za zlomek nákladů?
Už začátkem jednadvacátého století došlo k pokusům, o cenzurování informačních vstupů na komunikační dálnice. Některé státy zavedly nejen trest smrti, ale i výslechy útrpným právem, čímž se vlna vražedného násilí aspoň trochu zmírnila.
Lidé si však na fenomen všudepřítomné hrozby vraždou zvykli a dospěli k závěru, že nejlepší obranou je zásada: vycházejte dobře s manželem (kou)!

Ondřej Neff

Monitoring versus AISD
Ikarie 1995/10

Přítel Richard Podaný přispěl do série Zakázaných technologií poukazem na onemocnění AISD, objevené v průběhu roku 1998. Jde o Acquired Individual Screen Disease (Získaná obrazovková choroba jednotlivce), která postihuje každého, kdo byl delší dobu uvrtán před počítačový monitor. AISD na nějakou dobu zlikvidoval i vynález "bookmanu", následovníka walkmanů a diskmanů. Šlo o čtečky elektronických knih, vyhlížejících jako kniha obyčejná, ovšem jen se dvěma listy, na jednom obrazovka, na druhém ovládací prvky. Renesanci bookmana umožnil až vynález boiologických monokrystalů z roku 2009, který zmírnil kumulativní vliv monitorů natolik, že by jedinec musel čučet na monitor nebo do bookmana 350 let, než by se u něho AISD projevila.
Tolik tedy Říša Podaný.
Můj příspěvek je taktéž rázu medicinálního a tentokrát si nejsem jist, zda technologie, o níž se budu zmiňovat, není zakázána už dnes.
Jde o prostředky uchování zdraví a prodloužení života.
Představami jsme stále v zajetí pilulkářské medicíny, navazující na pohádkový motiv "vody života" či alchymistického univerzálního léku. Řešení je zřejmě v dlouhodobém monitoringu funkce lidského organismu a v úpravě vstupů s ohledem na výsledky monitoringu, uf.
Čili: je třeba dlouhodobě sledovat funkce jednotlivých orgánů a kvalifikovaně a hlavně dispilinovaně upravovat životosprávu podle toho, co nám vyhodnocovací komputer doporučí.
Dvě věci jsou (skoro) jisté.
Žádné komplexní domácí zařízení tohoto typu k disposici nemáme, to zaprvé. Je v moci dnešní vědy a techniky a průmyslu takové zařízení vyvinout a masově vyrábět, to zadruhé.
Jedno s druhým jsou v rozporu a ten musí mít nějakou příčinu. Například tu, že si bílá mafie nepřeje, aby něco takového vzniklo, což by byl jasný příklad technologie omezované ba zakázané ve prospěch úzké skupiny obyvatelstva.
Proč bychom neměli mít doma sadu diagnostických přístrojů, propojitelných například pomocí PCMCIA s vaším písíčkem? Tyto přístroje by neměřily jen tlak a EKG, dělaly by i krevní obraz, analyzovaly moč a stolici, vyhodnocovaly chemické složení potravin a speciální software by konal analýzy a tiskl jídelníčky a rozpisy pro fitcentrum a sexuální život.
Proč bychom to neměli mít jen proto, že by bílá mafie přišla o práci? Masové rozšíření medicinální metody, jíž říkám monitoring, by mělo ovšem i další důsledky, nejen změny ve struktuře zdravotnictví a farmaceutického průmyslu. Zásadně by to prohloubilo sociální rozdíly. Budete potřebovat peníze a ovšem i značný díl inteligence a vůle, abyste si monitoring doma instalovali a hlavě - ho důsledně vy a vaše rodina používali. To v době, kdy nemalá část obyvatelstva neobjevila kouzlo mýdla a kartáčku na zuby! V dlouhodobém úseku by se ukázalo, že majetnější a inteligentnější vrstvy by měly průměrný věk dvacet, třicet let delší! Co by tomu řekl pan Zeman?

Mimochodem, on sám by jistě na monitoring přešel. Už proto, že je to scifista!

Ondřej Neff

Neffův test
Ikarie 1995/11

O umělé inteligenci se ještě poměrně nedávno hovořilo i mimo rámec komunity SF a teď jako by bylo ticho po pěšině. Mohlo by to znamenat, že buď se celá věc ukázala jako veliký nesmysl a humbuk, nebo skutečně existuje a je ukrytá pod pokličkou.
Jde zřejmě o nepřesný, senzací zavánějící žurnalistický pojem. V souvislosti s UI se hovoří o Turingově testu. Prý půjde o autentickou UI, až z napíchnutého telefonního rozhovoru nepoznáme, jestli mluví člověk s člověkem nebo s počítačem. Osobně považuji Turingův test za pochybný. Na úsvitu technologie audio CD se konaly testy, kdy za plentou hrál střídavě živý houslista a hi-fi souprava přehrávala cédéčko a prý se lidé taky pletli. Znamená to snad, že Sony je houslista na podobné úrovni jako Hudeček?
Test netest, prvky UI se do našich životů poznenáhlu vkrádají. Při toulkách po Internetu už narazíte na uzlové body, obsluhované nikoli člověkem, nýbrž programem. Zatím se to dá rozpoznat, za pár let to už tak snadno nepůjde. Budeme si postupně zvykat, že ony programy s příponou *.rob nám dokážou třeba i vynadat. Kdy ale překročí onen pomyslný hraniční bod, za nímž začíná duše?
Odpověď je možná velmi prostá. Stane se to, až se najde dostatečný počet aktivistů tvrdících, že se to už stalo a že je třeba duši umělých inteligencí chránit. Pro analogie netřeba chodit daleko. Dnes už i František Novotný věří, že žena má duši a přece v historicky nedávné době nebyla tato otázka vnímána jednoznačně. René Descartes by nechápal smysl spolku pro ochranu zvířat - pro něho bylo zvíře pouhým biologickým strojem. Analogicky si tedy lze představit, že bez ohledu na skutečný stav se specifické množství lidí rozhodne, že počítačové programy jistého typu mají duši a je třeba je ochraňovat.
Ke zlomovému okamžiku ovšem dojde teprve tehdy, až první člověk stane před soudem za to, že z disku vymazal chráněný program. Budou to podle mého odhadu windows 2025 (a tím vrahem bude osmdesátiletý Ondřej Neff). Žalobce bude chování obžalovaného kvalifikovat jako úkladnou vraždu a argument obhajoby, že obžalovaný stiskl klávesu F8 neš astnou náhodou, označí za nejapnou výmluvu.
Musel si přece všimnout varovného nápisu v červeném poli The following file is marked Artificial inteligence. Do you stil wish to delete it?
Může se vám zdát, že žertuji, myslím však všechno velmi vážně. Rozvoj inteligentních programů, jakož i vývoj příslušného hardwaru, je zatím v takovém stádiu, že významně nezasahuje do našich životů. To se brzy změní, jakmile tyto programy převezmou určité omezující a regulační funkce. Program s prvky UI bude kupříkladu sledovat naše chování na informatické síti a z jistých indicií usoudí, že naše chování je neslučitelné s držením řidičského průkazu a prostě jeho platnost zruší. Postižený se ocitne v paradoxní situaci, bude se dovolávat úsudku člověka, nedokonalého, osobně zaujatého, potencionálně úplatného. Naproti těmto tlakům budou stát zastánci a ochránci UI. Jejich argumentace bude ze strany umělých inteligencí podporována. Odpůrci budou namítat, že zde vzniká zrůdné spojenectví UI s lidmi, které se stane světovým hegemonem, pokud nebude rozbito. Budou se snažit o zařazení UI určitého typu na seznam zakázaných technologií, ovšem záhy zjistí, že o takovém zařazení rozhoduje umělá inteligence... Turingův test? Nesmysl. O umělé inteligenci bude možno vážně mluvit, teprve až uvidíme, že se lidé mezi sebou kvůli UI hádají ba rvou. Což je ten můj test.

Ondřej Neff

Čtenáři Ikarie zakazují technologie
Ikarie 1995/12

Seriál Ondřeje Neffa přiměl několik čtenářů, aby též přispěli k tématu vlastními nápady. Zde je výběr tří nejlepších! Autor seriálu k nim přičinil drobné komentáře.

ELASTOMETRY
Již v 90. létech 20. století se vědělo, že prudší změny elektrického potenciálu v tridymitových modifikátech křemičitanů vyvolávají nepatrné a dočasné změny barvy. Tento fenomén byl blíže zkoumán a po několika desetiletích zde byly výsledky. Jas barvy se podařilo zvýraznit a udržet na libovolnou dobu.
Tyrkysová mazda se před očima proměnila na kovově rudou! Jisté problémy působil elektrický proud, který musel karosérií ustavičně obíhat. Zlodějům působil zástavy srdce, ovšemi policistům to komplikovalo práci. Takovému autu nebylo možno nasadit botičku a navíc byly potíže s identifikací. Za mírný poplatek bylo možno auto vybavit alternační poznávací značkou, která na příkaz volí číslo a kód okresu. Hudbou budoucnosti, i když nepříliš vzdálené, je praktické použití elastometrů. Tyto "rozumné" kovoplasty budou moci nejen přenášet hmotu karosérie do místa očekávaného nárazu, ale také podle přání uživatele měnit tvar a tím i model daného vozu. Přísné tajení konstrukčních plánů bude zbytečné, neboť zákazník si zvolí tvar svého miláčka i za jízdy a světové automobilky se mohou spojit v jednu.
Martin Svoboda, Valašské Meziříčí

Jde o variantu "moldingu", kombinující projekční metodu CAD s plastovým tvářením (Ikarie 2/95). Elastometry by měly samozřejmě tu výhodu, že by pirátská kopie autorizovaného automobilu nevznikla jednou pro vždy. Pokud by tato technologie byla na indexu (patrně ze stejných důvodů, jako molding - škodila by automobilovémuprůmyslu a připravila by statisíce lidí o obživu), policie by měla problémy s prokazováním trestného činu. Majitel takového vozu by ho mohl za jízdy transformovat dejme tomu na ferrari a domů by se vrátil v trabantu. Jak by policisté dokazovali porušení autorských práv? Určité řešení bych viděl v paušálním zákazu elastometrů jako takových. Zůstává otevřena otázka, co by na to řekli sami oficiální výrobci automobilů. I pro ně by nová technologie znamenala přínos - pokud ovšem by si na ni zachovali monopol. O to by zřejmě šlo nejvíc, kolem monopolu na elastometry by se rozhořel zápas na půdě parlamentní i mimoparlamentní.

ENFET
Chemický signál, látku i její koncentraci, lze převést na elektrický signál.
Základem je speciální typ tranzistoru ISFET (ion selective effect transistor) a po nanesení vrstvy enzymu se z něj stane ENFET (enzymatic effect transistor).
Jak by to fungovalo? Lidský pot a jiné výměšky kůže obsahují bohatý výběr látek. Specifický enzym danou látku přemění, při tom dojde k nějakým změnám, které se projeví jako elektrická veličina. Ta je součástí elektronického systému a tudíž zpracovatelná. ENFET je miniaturní zařízení, takžeje možné analyzovat několik složek. Mohou naznačit, nejedná-li se o papily mrtvého člověka (poměr zastoupení některých složek je stejně individuánijako papily samy). Podaří-li se například identifikovat osobu podle papilárních linií, avšak biochemická identifikace selže, může zařízení zvážit (z analýzy), jde-li o podvrh, je-li daná osoba nemocná, rozrušená atp., vše nachází odraz ve složení potu. Analýza je i přiměřeně rychlá. Jako jakákoli jiná myšlenka, je i osobní ID zneužitelné (použitelné k poškození identifikovaného). Ve svobodné společnosti se vždy někdo ozve téměř proti všemu (jaderná energie, maso, elektronizace, patentované myši...). Je to jeho právo. A na dohodě této společnosti záleží, nakolik věří občanům, svěří-li jim podobné nástroje.
Jan Havliš, Rajhrad

Autor ve svém dopise-článku o sobě prozrazuje, že je postgraduální student na Masarykově universitě, obor fyzikální chemie. V tom, o čem píše, se už jasně stýká realita se SF. Rozbory výměšků kůže, především potu, dělaly už první "lžidetektory". Psychicky zatížený člověk vyměšuje jinak, než člověk klidný. Jak známo, tyto tajné přístroje se doposud používají a bůh ví, kolikátá generace je už vyvinuta. Je kupodivu, že tyto pachové identifikátory nebyly ještě komercionalizovány. V praxi (manželské) známe primitivní pachovou identifikaci, pro niž je charakteristická výzva "kdes byl, ožralo, dejchni na mě!". Příruční detektory alkoholu jsou však už dnes k dostání za dostupnou cenu i u nás. Přístroj poskytující relevantní odpověď na otázku "s kterou cuchtou ses flákal" si také lze představit, ovšem kalkulačně by zatím vycházel vysoko. V dnešní době tedy ještě není třeba tolika výslovných technologických zákazů. Funguje neviditelná ruka trhu. Nicméně, kdo ví, co nastane za deset, patnáct let. Stačí, aby se klíčové komponenty takových zařízení staly nezbytným vedlejším produktem nějaké skutečně masové produkce a pachové identifikátory se objeví v každé rodině. Jako dobrý sluha (ochrana proti zlodějům) i zlý pán (viz výše uvedené otázky). Nicméně si říkám: když lze pepřem oklamat čich psa, to by v tom byl čert, aby chemický průmysl neposkytl pachové maskování. V nefreonovém spreji by byl ke koupi závan schůze, specifický pach poštovního úřadu, odér přeplněného vagónu metra ve čtyři hodiny odpoledne atd. Za osobní připodotky k příspěvku Janovi Havlišovi děkuji a srdečně ho zdravím.

SPISOVATELSTVÍ
Pro obyvatelstvo atomového věku, transformovaného radiací a znečištěním prostředí, je charakteristická zvýšená hladina paraschopností. Jakmile dřímající schopnosti procitly, básnický odkaz květnatého jazyka mistrů litaratury se stal zdrojem zla. Básnické obraty, jako je "zabil ho pohledem", bylo možno realizovat v praxi. Leckterý klasik by zaplakal, kdyby pohlédl na chátru, jak se nekale vzdělává nad jeho poklady. K prvnínmu veřejnému obvinění spisovatelů došlo v polovině 22. století. Pozůstalí po lidech zahubených zabijáky šířili heslo "dohnat k zodpovědnosti za veřejné šíření vražedných metod". V první fázi soudy nechaly zabavovat spisovatelům počítače a databanky. Pod nátlakem veřejnosti se na seznamu zakázaných technologií ocitla záznamová média zastupující knihy, jako harddisky a diskety. To aby už nikdo nemohl najít inspiraci k vraždění. Vedle harddisků a disket se na seznamu zakázaných technologií ocitlo i samo povolání spisovatel.
Jana Duchková

Krom toho, že je jí šestnáct, autorka neopatřila svůj příspěvek a doprovodný dopis zpětnou adresou (snad byla na obálce, ale ta se v redakci většinou ztratí, pokud ji dostanu do ruky já, tak vždycky). Rozhodně její příspěvek vyniká originalitou. Je vskutku zábavné si představovat, co se ve 22. století stane, když někdo "zahoří láskou" a chytne plamenem, zvláš pokud je předmětem jeho vzplanutí kasírka od benzínové pumpy. K tomu bych dodal, že asi platí úměra, že čím horší spisovatel, tím brutálnější důsledky by jeho sentence měly. Pod mrazivým dechem bídákovým by pukaly flašky piva, srdce rozkvetlé sterým květem by ani rota kardiochirurgů IKEMu nesešila dohromady, a to, co se může stát s očima, by přivedlo k šílenství každého okulistu. Bylo by pěkné, kdyby si Jana vzala k ruce libovolný svazeček Harlequina a pokusila se odhalit, jaké katastrofy by materializací výroků tam obsažených mohly nastat. To by bylo počteníčko!

Ondřej Neff

Nezdařený zákaz
Ikarie 1996/1

V minulém ročníku Ikarie jsem vás seznámil s řadou technologických novinek, které se dostaly do konfliktu se zájmy společnosti budoucnosti a v důsledku toho je postihl zákaz. Ve skutečnosti však byla kolem každého zákazu sáhodlouhá tahanice a zdaleka ne všechny technologie k zákazu navržené byly takto postiženy. Naopak, záhy se ukázalo, že zákazem jsou ohroženy především technologie fungující a prospěšné skupině, která právě není u vesla. Technologií marginálních a kuriózních si obvykle nikdo příliš nevšímal a zdá se, že právě z tohoto důvodu bychom jim měli letos věnovat pozornost.
K zvláštním návrhům na zákaz došlo brzy po přelomu století. V australském Sydney byl roku 2006 zahájen proces, který novináři pojmenovali "Horchitz versus 1+1".
Geniální a náležitě šílený matematik Ablastar Horchitz neváhal postavit před soud nikoli technologii, nýbrž celé vědní odvětví, a ne ledajaké - zažaloval matematiku. "Copak jste všichni slepí?" hřímal Horchitz v soudní síni. "Nevidíte, jak nápadná shoda panuje mezi tak zvanými matematickými zákony a praxí reálného světa?" Rovnici m=mc2 charakterizoval jako "výsměch zdravému rozumu". "Proč by se proměna hmoty v energii měla řídit jednoduchou, lidským zásadám estetiky vyhovující formulí?" tázal se. Ludolfovo číslo nazval pastí na hlupáky a Pythagorovu větu dokonce "vstupenkou do blázince". Z počátku panovalo nedorozumění. Všichni se domnívali, že Horchitz popírá platnost základních matematických formulí. Naopak! Právě z jejich univerzální platnosti Horchitz odvozoval svoje obvinění. Jakási inteligentní síla neznámé povahy podstrčila pošetilému lidstvu matematické zákonitosti, aby odvedla jeho pozornost od pravého poznání, tvrdil. Na úsvitu civilizace se první vzdělanci vrhli za matematickými formulemi jako chrti za umělým zajícem a nyní se ženou v bludném kruhu závodní dráhy v domnění, že se účastní autentického honu na pravdu. "Copak vám není nápadné, že to tak skvěle všechno souhlasí?" apeloval Horchitz na odborníky i širokou veřejnost. Jakmile znechutil svou naléhavostí redaktory nedělních příloh denních listů, rozpoutal svůj proces v Sydney. Vzbudil pozornost několika mecenášů, kteří jeho úsilí podpořili štědrými donacemi, takže soud se mohl táhnout několik let. K jeho podivuhodným rysům patřil i ten fakt, že stejní odborníci zastupovali obě strany, žalující i žalovanoiu. Docházeli ke svornému zjištění, že matematika skutečně funguje a je ve shodě s kontrolovatelnou skutečností. Jenomže málokdo byl ochoten přistoupit na Horchitzovu tezi, že právě tato shoda je sice jediným, zato kardinálním důkazem spiknutí proti lidstvu. "Zakažte matematiku," žádal Horchitz. "Teprve pak se lidstvu otevřou oči." Na otázky, jakou povahu skutečnost podle něho má, když ne matematickou, odpovídal, že může pravou skutečnost lze pouze odhadovat na základě podstaty onoho spiknutí. "Je to podobné, jako když nepočestná žena začne moralizovat, aby zakryla pravdu. Pakliže pravdou bývá opak tvrzeného, pak skutečnost je zcela nekauzální." Soud skončil v říjnu roku 2009 po vyčerpání trpělivosti donátorů a s ní přímo úměrnou výškou finančních zásob. V závěrečné řeči soudce William B. Buchard II. vyřkl památnou větu: "Argumenty žalující strany nelze brát na lehkou váhu a indicie vedoucí k důkazu spiknutí jsou přesvědčivé. Nicméně, jelikož se nepodařilo najít původce spiknutí, matematika - až na další - se na seznam zakázaných tehcnologií nedostane!"

Ondřej Neff

Právo Alláhovo
Ikarie 1996/2

Další etapa vývoje civilizace nastala v roce 2125, kdy tým vedený dvanáctiletým matematickým géniem Wu Lim zadal tvářecímu stroji parametry k výrobě prvního stroje času. Jakmile čin vzešel ve známost, publicisté začali spekulovat o nežádoucích efektech nové technologie a občanští aktivisté už brousili zbraně, aby vyrazili do útoku proti nové hrozbě, o jejíž povaze doposud neměli tušení.
Wu Liho mluvčí (potřeboval ho, génius sám byl slepý, němý a hluchý) přesvědčivě vyvrátil obavy z časových paradoxů a chronosklasmů jakéhokoli druhu.
Stroj času pracoval na principu sdílení vesmírů a kauzální vazby nemohly být cestami časem narušeny, protože žádné nejsou. Brzy to prokázala praxe. Prvními chrononauty byli hráči loterií, kteří utratili velké peníze za letenky (říkalo se jim časenky), aby se dozvěděli správné číslo prvního pořadí. Jaké bylo jejich zklamání, když zjistili, že pravděpodobnost návštěvy onoho vesmíru, kde bude taženo právě to a ne jiné číslo je mnohem menší, než vyhrát loterii samu, jelikož jde fakticky o pravděpodobnost simultánního dvojího tahu jednoho a téhož čísla! Závažná hrozba nové technologii přišla ze strany, odkud to nikdo nečekal.
15. května 2127 stanul před soudem v litevském městě Kazly Ruda dvaadvacetiletý recidivista Olran M., obviněný z loupežné vraždy na dvaasedmdesátileté stařence.
Jeho obhájce ex offo se dočetl v nedělní příloze místních digi-novin, že návštěvníci jiných časoprostorových komplexů taktéž podléhají principu sdílení vesmírů a že nelze vyloučit možnost, že domů se vrací jiná osobnost, než byla ta, která do jiné časové dimenze odlétala. Banální kriminální případ svým rozměrem brzy přesáhl hranice Kazly Rudy. Advokáti angažovaní v případech zdaleka ne banálních se chopili příležitosti, a užili stejného argumentu v kauzách, kde běželo o stovky miliónů dolarů, o masové vraždy, špionáž a velezradu. Slepý, němý a hluchý Lu Wi se k tomu vyjádřil prostřednictvím svého mluvčího a prohlásil celou věc za humbuk a projev naprostého nepochopení fyzikálního principu chrononautiky. Na otázku, zda je schopen matematického důkaz, jenž by podobnou možnost nad jakoukoli

pochybnost vyloučil, inicioval mluvčího po desetivteřinové prodlevě slůvkem "Ne." Čímž zavdal příčinu kauze, která se měla táhnout mnoho let. Princip viny nad jakoukoli pochybnost se táhne civilizovaným právem od dob antického Říma. I v případech, kdy veřejnost je takzvaně "spravedlivě pobouřena" osvobozujícím nebo mírným výrokem soudu jde zpravidla o to, že se nepodařilo prokázat všechny zákonem dané aspekty viny nad jakoukoli pochybnost. Liho "ne" vneslo pochybnosti do samotného principu viny a trestu, neboť potrestat lze jen absolutního, nikoli pravděpodobnostního viníka.
Chrononautika byla na nějaký čas výnosem o zakázaných technologií zapovězena, a když se jí zmocnilo technologické podsvětí a začalo ji masivně provozovat (jako vždy, když je něco zakázáno), zdálo se, že se právní řád zhroutí. Brzy nebylo přestupníka, který by před soudem nemával potvrzením o cestě časem a obhájci četli příslušné formule z papírku, ani se neobtěžovali se je učit zpaměti. Život si však řešení přece jen našel. Antický princip práva založeného na bezpochybné vině byl na celém světě nahražen právem islámským, kde o vině a nevině v konečně instanci rozhoduje příslušný ajatolláh. A nastal klid. Allláh buď pochválen!

Ondřej Neff

Tabule duše
Ikarie 1996/3

Technologie se dostaly do štíru s ochranou osobnosti už v druhé polovině dvacátého století a staly se předmětem úřední reglementace. Odposlechové štěnice, dálkové mikrofony a infračervené dalekohledy pro noční vidění se staly pololegálním zbožím, neboť svou prapodstatou znamenají ohrožení lidského soukromí -- k něčemu jinému jich fakticky nelze použít. Normální občan k nim tudíž nemá skoro vůbec přístup a k disposici jsou jen gaunerům, kteří se šmírováním soukromí občanů soustavně věnují, fizlům, šmejdilům a gangsterům všeho druhu.
Nicméně teprve rozvoj technologie umělé inteligence spojené s vývojem parabiotických čipů od roku 2010 nahoru umožnil novou technologii, která znamenala prakticky zrušení jakéhokoli soukromí. Dříve stačilo držet hubu nebo pustit vodu v koupelně a nebylo co odposlouchávat, nebo chovat se na veřejnosti slušně a nebylo co odkoukávat. Jenže v roce 2012 přišel na trh první psychoskop a před ním jsme byli nazí všichni. Jeho konstruktéři vycházeli z předpokladu, že každý člověk je z informatického hlediska tabule, na které je jasně napsáno, co ten člověk je zač, jaká je jeho povaha, jaké úmysly, jaký osud. Některé "texty" jsou na této tabuli jasně čitelné každému. Oholte si hlavu a navlékněte na sebe bomber a Cikáni se vám budou vyhýbat (nebo naopak přibližovat, ovšem jen s násadami od krumpáče v rukou). Jenže každý neseme subtilnější znaky. Každá vráska na obličeji něco znamená. Každou součást oděvu jsme si zvolili po kratší či delší úvaze (i absence vědomé úvahy je postoj, který něco značí). Každé gesto a každý pohyb, tón hlasu, mimika tváře, to vše jsou jasné zdroje informace.
První psychoskopy svým vzhledem připomínaly přilbu pro virtuální realitu z konce dvacátého století anebo už citovamné dalekohledy pro noční vidění. První modely byly prodávány v pornoshopech, neboť byly určeny hlavně k dešifrování sexuálních postojů. Ukázalo se totiž, že šedesát procent "textu" na informatické tabuli lidské bytosti se týká sexuálního života. Mladý muž vyzbrojený psychoskopem už nemusel být na pochybách, co zanamená ten či onen pohled tak či onak oblečené a tak či onak se pohybující mladé dámy. Na vnitřním screenu přístroje se objevilo buď POJĎ SE MNOU DO POSTELE, nebo TÁHNI DO HÁJE, SMRADE. Produktivita Casanovů (a Messalin též, samozřejmě) nesmírně vzrostla. Nicméně už tyto první hrubě kalibrované modely sloužily i personálním úředníkům, kteří jejich pomocí vyhodnocovali osobnost uchazečů o práci. A právě kvůli tomu se kolem psychoskopů strhnul poprask a v sérii soudních procesů se aktivisté usilující o zachování (bídných) zbytků osobních svobod snažili zahrnout je na seznam zakázaných technologií. Pro výrobce psychoskopů nastal závod s časem. Šlo o to vyvinout tak miniaturizované přístroje a vyrábět je a prodávat v sériích tak velkých, aby byly a)takřka nezjistitelné, b)levné natolik, aby případné zabavení majitele nebolelo. Soudní procesy znamenaly samozřejmě skvělou reklamu pro novou technologii a napomohly tudíž jejímu rozvoji. Procesy časem uvízly na mělčině a nová technologie dostala zelenou. Pomocí psychoskopů bylo totiž možno dešifrovat informační tabule i oněch aktivistů za lidská práva... To bylo ostudy, když se ukázalo, kolik zastydlé puberty a deviantních tužeb se tetelí v srdcích těchto neohrožených bojovníků!

Ondřej Neff

Právo na prodej
Ikarie 1996/4

Příliš bychom zúžili úhel pohledu při probírce zápasů o svobodu vědeckého a technického rozvoje, kdybychom se vyhýbali problémům sociálním. Těm bylo v 21. století i stoletích následujících právě tolik, jako ve století 20. a stoletích předcházejících - vždyť lidské dějiny nejsou ničím jiným, než sledem sociálních konfliktů, přerušovaných výrony surovosti. Průkopníky sociálního systému zvaného trading byli obyvatelé prvních habitatů na Měsíci.
Tam bylo celkem přirozené, že každý občan disponuje určitými nároky na servis ze strany správy habitatu: dodávky energie, vzduchu, potravin a komunikačních prostředků, transport, výbava k níž patřily i jisté druhy ošacení. Bylo zvykem uzavírat dohodu. Kdo se vzdal určitých transportních prostředků, získal nárok na větší dodávky energie. Šlo v podstatě o obchod, proto se pro tento systém vžil název trading. V polovině 21. století trading zapustil kořeny i na Zemi.
Později, kdy už politická vřava byla v plném proudu, sociologové Thierry a Parenko v bestsellerové hyperknize

Obchodníci s duší stanovili zásadu, že základním lidským právem, z něhož se všechna ostatní odvíjejí, je právo prodat svá práva státu. "V neoindustriální společnosti jednadvacátého století je každý jedinec objektivně na obtíž," napsali hned v úvodu. "Pro stát je výhodné vykupovat nároky jednotlivců za rozumnou cenu, která je předmětem dohody. Výhodné by to bylo vždycky, avšak teprve globální stupeň informatiky umožnil kontrolu a tím i realizaci tohoto systému." Od okamžiku plnoletosti mohl občan začít s prodejem. Trading se děl buď na finanční bázi, a to ve formě jednorázových výplat nebo postupných apanáží, anebo směnou, to jest za odstoupení od jednoho práva vzrostla hodnota jiného práva. Jakmile se kupříkladu vzdal práva na zplození dítěte, dostal buď celkovou sumu (která se rok od roku měnila podle vykalkulovaných potřeb demografické skladby), nebo dlouhodobou měsíční apanáž - anebo se zvýšila hodnota jiných jeho práv, jako například práva na individuální motorickou dopravu. Mladí lidé obvykle odprodávali většinu svých práv hned po dosažení osmnáctého roku. Někteří (menšina) investovali, jiní získané sumy rozházeli (většina). Ti co investovali, měli samozřejmě možnost odkoupit svá původně odprodaná práva nazpět, samozřejmě s přirážkou. Ovšem to je podstata businessu. Ostatní museli strávit zbytek života v rakvových holobytech, zpravidla bez lékařské péče, protože ta byla to první, co státu prodali když byli ještě zdraví a mladí. Proto politická vřava nastala až po nějaké době, kdy se ukázaly důsledky systému, který v první etapě prakticky každý vítal a využíval. Ti, co rozházeli získané prostředky, se sdružovali do politických organizací. Měly však jepičí život, neboť i sdružovací právo se stalo předmětem obchodu. Jediné neprodejné právo bylo právo na prodej práv, podle Thierry-Parenkovy teorie, jež se stala základem pro zákonná ustanovení. Hnutí by nepochybně zaniklo, kdyby se mu nedostalo podpory z neočekávané strany - od lidí, kteří svoje práva prodali, za získané peníze investovali buď do vzdělání, nebo výrobních prostředků a když zbohatli, opět práva koupili zpět. Jakýsi pocit viny a odpovědnosti je pudil k tomu, aby lobbovali za zrušení tradingu. Ovšem ani oni neprosadili svou. Jak by se mohli dívat do nevinných očí mladé generace, do očí sedmnáctiletých, šestnáctiletých a ještě mladších, kteří se už třásli na den, kdy budou moci eráru prodat právo na elektrickou energii a dodávky vody a lékařskou péči a veřejný i soukromý transport... Víte jen, kolik euforinu se v Praze dalo za takovej balík koupit od vnitráckýho dýlera na náměstí Republiky?

Ondřej Neff

Čistá chemie
Ikarie 1996/5

Až dosud sledujeme v letošním běhu cyklu Zakázané technologie případy neúspěšných střetů práva a inovací. Kauza "čisté chemie" byla složitější o to, že v její závěrečné fázi na scénu vstoupil duch soudce Lynche. Zpočátku vše vypadalo jako běžná medicinální praktika. O "lidech na trubičkách", tedy pacientech s životem uměle podporovaným, se mluvilo po celou druhou polovinu dvacátého století.
Pokroky v genovém inženýrství, hyperorganické chemii a informatice vedly ve dvcacátých létech jednadvacátého století k převratu. Stále více zcela zdravých lidí odcházelo "na trubičky", vzdávalo se tradičního způsobu života a svěřovalo organismus i psychiku vnější podpoře. "Zachrání nás čistá chemie", tak znělo heslo dne. Život "na trubičkách" byl levnější a zdravější s vyhlídkou na dlouhověkost, jakož i zábavnější, protože jen s chemickou podporou nervového systému mohly technologie virtuální reality dosáhnout maximálních efektů. Orgány práva si začaly "čisté chemie", jak se této praktice říkalo, všímat v okamžiku, kdy věková hranice "odchodu na trubičky" prudce klesala. Mají rodiče právo předat do odborné péče svoje nezletilé děti? Soudní verdikt by jistě musel znít "ne", kdyby se prokázalo, že tím dětem vznikne újma. Jenže koncem dvacátých let už bylo zjevné, že pro "lidi na trubičkách" díky "čisté chemii" je věk sto padesáti let tou spodní hranicí. Za této situace měli žalobci těžkou pozici. K definitivnímu převratu došlo v roce 2032, kdy tým švédských odborníků pod vedením profesora J. G. Thulina prokázal, že ideální věk pro "odchod na trubičky" je v okamžiku, kdy spermie pronikne do vajíčka. V tomto okamžiku prvních cyklů buněčného dělení má technologický komplex zvaný "čistá chemie" takříkajíc volnou ruku k zásadním optimalizačním úpravám organismu. Humanitární organizace a církve vedly tažení proti "prznitelům plodů" po celou první polovinu třicátých let. V různých zemích soudní procesy probíhaly s odlišnými výsledky. Tradičně konzervativní země se někdy chovaly kupodivu liberálněji než společnosti otevřené. Na území Spojených států existovalo ne méně než čtrnáct odlišných právních výkladů a precedenčních rozhodnutí. Po celou dobu právních tahanic, jak tomu bylo v obdobných případech vždycky, pokračoval vývoj sporné technologie. V roce 2036 se situace zásadně změnila důsledkem překvapujícího odhalení. Až dosud se mělo zato, že "jedinci na trubičkách" - teď už pětileté lidské organismy - jsou toliko "na příjmu" - přijímají chemicky čisté živiny a standardní informace. Šetření prokázalo, že komunikují i aktivně, cílevědomě a s překvapivými úspěchy zejména ekonomickými. Inteligence těchto jedinců byla mnohonásobně vyšší, navíc multiplikovaná tím, že spolu vytvářeli to, co klasická sci-fi popisovala jako "kolektivní vědomí". Zejména jejich úspěchy na burze byly ohromující a pohoršující. Tehdy došlo k prvním davovým útokům na ústavy, ve kterých žili a bohatli. Avšak i seriózní pozorovatelé se pozastavovali nad faktem, že nedojde-li ke zvratu, svět bude do deseti let ve vlastnictví nepochopitelných bytostí, jejichž oči nikdy nespatřily Slunce. Lynčerské útoky se množily a v roce 2038 se měla na Barbadosu konat celosvětová konference, jež měla situaci vyřešit. Obecně se čekal zákaz technologie "čisté chemie" a zničení všech "výsledků experimentů", jak se bytostem "na trubičkách" eufemisticky říkalo. Nikdo však nepočítal z jejich reakcí... Zmizeli. Lynčerský dav, který v předvečer konference pronikl do Thulinova institutu v Malm", nalezl jen prázdné kontejnery. Obdobně tomu bylo i v ostatních institucích toho druhu. Na Barbadosu se pak řešila už jen otázka, co se s nimi stalo: Rozpustili se? Převedli se na data? Anebo emigrovali do jiné dimenze? Ať byli kdekoli, nikdy o sobě nedali vědět. Nevzpomínali. Neměli proč.

Ondřej Neff

Optimální kriminalita
Ikarie 1996/6

Na veřejnosti se spor o optimální stupeň kriminality dostal až v polovině jednadvacátého století. Nicméně už na samém jeho počátku upozorňovaly některé autority (Mikulski, Bowlesová a zejména Rodger), že zdaleka nejde o naprostou novinku, spojenou s rozvojem Nezávisle pohyblivých automatonů NEPA a že určité praktiky související s optimalizací stupně kriminality se vystopovatelně táhnou do dvacátého, ba devatenáctého století.
Zločinnost není a nikdy nebyla ničím jiným, než vyjádřením dynamické rovnováhy mezi pořádkovými orgány a kriminálními živly. Společnost reaguje na rostoucí činnost zločinců posílením pořádkových orgánů. Nikdy však není ochotna do policie investovat tolik, aby zločinnost vymýtila. Jde o zřízení jakési únosné míry, jde o nastolení rovnovážného stavu, kdy jsou celospolečensky snesitelné jak výdaje na policii, tak ztráty způsobené zločinci. Toto jako první v dějnách pochopily tajné služby, zaměřené na boj proti nepřátelským agentům, a také politické policie totalitních režimů. Tyto instituce by zanikly, kdyby jejich činnost byla stoprocentně účinná. Už zakladatel politické policie, Napoleonův ministr vnitra Fouché dovedl obratně zvyšovat počet nepřátel, aby získal více prostředků pro svůj rezort i svoji kapsu. Carská Ochranka podporovala ruské bolševiky, bolševické instituce tohoto druhu si pěstovaly své disidenty - citujme alespoň tyto notoricky známé případy. Bez špiónů by byla zrušena nebo silně omezena kontrašpionáž, jakmile by byla skutečně rozdrcena opozice, bylo by nutno rozpustit politickou policii - tak nerovnovážný stav represivní instituce devatenáctého a dvacátého století nikdy nepřipustily. Rozvoj informatiky na přelomu dvacátého a jednadvacátého století signalizoval, že v nastávající epoše bude existence běžné kriminální policie vážně ohrožena. Digitalizované peníze, kontrolovaná finanční cirkulace, možnost okamžité individuální identifikace každého výrobku, který měl alespoň nějakou cenu, to vše dramaticky snižovalo kriminalitu, neboť nebylo co ukrást a pokud to bylo ukradeno, nebylo možno to prodat. Bezdrátová komunikace kohokoli s kýmkoli, bleskurychlé vyhledávání osob na sebeodlehlejších místech - to zase vedlo k úbytku násilné trestné činnosti. K tomu všemu ještě přispívaly metody působící na psychiku závadových osob.
Likvidace "genu zločinnosti" vedla k vyprazdňování kriminálů stejně rychle a spolehlivě, jako elektronická ochrana osob a zboží. V první fázi se ministři vnitra demokratických států chlubili svými úspěchy, v následující fázi museli čelit hněvu podřízených, když omezovali rozpočty a snižovali stavy. K tomu docházelo někdy po roce 2020. Právě tehdy Rodger šokoval veřejnost když poukazoval, jaké nebezpečí plyne z narušení odvěké rovnováhy mezi represí a zločinem. Hrozil rozklad policejních sil a z něho plynoucí renesance zločinu, který nikdy, ani z přispěním té nejdůmyslnější technologie, nebude zcela vymýcen, tvrdil Rodger. Právě v této době vstoupily na scénu NEPA. Nepříliš rozměrné, autonomně pohyblivé stroje, jejich primitivní (neboť snadno detekovatelné) modely elektronické, vyspělejší modely nanomechanické; byly jich najednou desetitisíce, byly všude, množily se jako myši, napadaly obyvatelstvo, ničily a kradly. Z předčasné penze byli povoláni policejní důstojníci, obnovovány pořádkové síly, stavěna milice. Sám Rodger byl obviňován, že je duchovním otcem těchto zlodějských NEPA, neboť ve svých přednáškách cosi podobbného navrhoval. Společnost potřebuje prvek neklidu, tvrdil. Jeho kritici ho obviňovali, že tento prvek neklidu přivedl na svět. Brzy se však objevilo podezření, že za vznikem NEPA stojí samy policejní síly. Nikdo je nikdy stoprocentně nepotvrdil. Rozhodně však policisté byli jediní, kdo měli z NEPA trvalý prospěch. Ministři vnitra tvrdili, že jde o hardwarovou obdobu někdejších počítačových virů. Tito pánové však nebývají placeni na to, aby jim někdo věřil.
Dynamická rovnováha represe a zločinu byla do poloviny jednadvacátého století obnovena. Pouze jedné oblasti zločinu se NEPA vyhnuly: sexuální deviace a exhibicionismus zejména jim byly cizí.
Ondřej Neff

Roubování lidí
Ikarie 1996/7

Ušlechtilé stromy se zpravidla nerodí ze semen. Ušlechtilé stromy, které obdivujeme v zahradách, vznikají tak, že na pahýl stromu neušlechtilého se naroubuje štěp stromu ušlechtilého. Když pak strom vyroste, vůbec na něm nic nepoznáte, leda snad nějaký šev docela dole a i ten časem zmizí.
Tato myšlenka -- pokud biografické studie nelžou -- přivedla Gramta de Vriese k technologii roubování lidí, která vzbudila tolik rozruchu v polovině padesátých let jedenadvacátého století.
V té době byly psychoskopy docela běžnou věcí (viz Ikarie 3/96) a charakter člověka bylo možno nejen odečítat podle jeho neverbálních projevů, ale samozřejmě i v digitalizovaném formátu ukládat. De Vries přišel na myšlenku, která jedněm připadala skvělá a jiným zrůdná -- roubovat tyto záznamy na lidská embrya. Zárodky nesly v sobě kódy svých rodičů a prarodičů -- tyto záznamy bylo nutno přemazat novou informací. První verze de Vriesovy technologie dovolovala multiplikace jeho vlastní osobnosti -- bylo totiž nutno velmi důkladného a tudíž zdlouhavého skenování osobnostního kódu a de Vries po vzoru velikánů z historie vědy prováděl tuto proceduru na sobě.
Pravděpodobně by zůstalo při experimentech -- neboť kdo by si přál mít své dítě předělané podle vzoru de Vriese, ropuchovitého notorika s těžkým napoleonským komplexem a bohatou sadou sexuálních úchylek. Však taky své pokusy podnikal pokoutně na dětech koupených od thajských prostitutek, padesát dolarů za kus loco dům. Ke zvratu v situaci došlo až v okamžiku, kdy ho někdo udal policii a kdy nastal soudní proces, v němž byl obžalován z nejméně patnácti zločinů, za což mu hrozil trest do výše 250 let.

Vahou osobnosti a bankovních kont se za de Vriese postavily ženy, které si přály pozměnit své potomky podle kódu znamenitých mužů současnosti, ochotných -- taktéž za peníze -- de Vriesovu proceduru podstoupit. Soud se zachoval šalamounsky, odsoudil de Vriese na 180 let do žaláře, ovšem dovolil, aby ve vězení pokračoval ve svých experimentech. Devrizace, jak se proceduře začalo říkat, se stala byznysem tak významným, že de Vries si mohl dovolit nechat si postavit svůj vlastní žalář na ostrově nedaleko Baham. Do tohoto paláce se zamřížovanými okny (mříže tvořila mistrovská díla nejlepších sochařů doby, a jejich kopie se staly ozdobou světových galerií), přilétaly vznešené dámy a skvělí mužové a týmy specialistů vyráběly jako na běžícím pásе ušlechtilé výrobky.
De Vries se však nezastavil na půli cesty. Psychoskop, který byl stále ještě důležitou složkou procesu, se zdokonaloval a byl schopen skenovat osobnost nejen z živého originálu, nýbrž i ze záznamu. Tak došlo na filmové hvězdy a často medializované státníky, ovšem i teroristy, pornohvězdy, významné zločince a spasitele světa. Výsledek ne vždycky splňoval očekávání, ovšem de Vriesova sláva dokázala překrýt neúspěchy stejně dokonale, jako naskenované záznamy přemázly původní genetické kódy.
Až do de Vriesovy smrti pokračovaly pokusy zakázat devrizaci. Génius se jim jen smál: "Jak mohou ublížit vězni?" opakoval, když se ho novináři ptali, zda nemá obavy. De Vriese nakonec zabil jeho vlastní výrobek, muž vyrobený podle vzoru Charlese Masona. Sama devrizace zašla koncem jednadvacátého století na úbytě.
Ukázalo se, že čím inteligentnější a lze říci kvalitnější děti, tím horší osud připravily svým vlastním rodičům. "Když mám mít génia, tak ať si za to neštěstí můžu sama," prohlásila jistá žena v anketě informačního systému Neviditelný pes a její slova znamenala umíráček pro technologii, která brzy nikomu nestála ani za zakazování.

Ondřej Neff

Láska ke strojům
Ikarie 1996/8

Odedávna člověk choval citové vztahy k nástrojům a k předmětům, které ho obklopovaly. Už na přelomu prvního a druhého století po Kristu učil stoupenec školy stoické Epiktétos, jak se bránit citové bolesti při rozloučení s předmětem: Rozbijete-li vzácnou vázu, řeknete si -- rozbil jsem NÁDOBU, učil.
Citové vazby na předměty se staly vážným socio-psychologickým problémem první půlky jednadvacátého století. Stále více předmětů denní potřeby bylo vybaveno umělou inteligencí, která byla o mnoho řádů na vyšší úrovni než "talking gadgets" dvacátého století, kdy auta nabádala k zapnutí bezpečnostního pásu a fotoaparáty radily, jak clonit. Plně komputerizovaná kuchyňská linka se stala družkou hospodyně. Nejenom že znala miliony receptů, ale dokázala konverzovat na běžná rodinná témata. Automobilové computery se staly důvěrníky mužů při jejich hodinových poutích do práce a z práce. O individualizaci osobních počítačů netřeba mluvit -- ty začaly mít lidské duševní vlastnosti jako první.
Potíže nastaly, když se lidé nechtěli morálně zastaralých strojových přátel zbavit.
"Já vím, že má kuchyňská linka je zastaralá," vysvětlovala paní domu dealerovi nabízejícímu novinku. "Jenže... přece nehodím Boženku do šrotu!"
Psychologizované stroje další generace byly vybaveny obvody virtuální demence.
Kuchyňská Boženka začala zapomínat recepty a auto si občas popletlo cestu a místo do Nuslí jelo do Hlubočep.
Opatření brzy prokázalo svoji kontraproduktivitu. Místo aby se lidé ochotněji zbavovali dementních strojů, jejich citová vazba k nim rostla.
"Do nuslí se nejede přes Zlíchov," dohadoval se majitel auta se svým Rudolfem, takto škodovkou model 2021. "Dej si říct, Rudo."
Virtuální demence zbavila lidi pocitu méněcennosti před vševědoucností stroje, který byl PŘÍLIŠ dokonalý.
Marketingoví odborníci zavětřili nebezpečí, když si lidé objednávali stroje s PŘEDČASNOU demencí.
V následující generaci byly tedy zavedeny obvody zajišťující jistou míru nepohodlí, přičemž postupem času se míra měla zvětšovat. Vycházelo se z praxe, kdy nemocný člověk, na počátku nemoci opečovávaný, litovaný a milovaný, se postupem nemoci stává obtíží, takže rodina -- obvykle nepřiznaně -- vítá smrt jako vysvobození.
A v tomto momentu vypukly spory a vznikly nátlakové skupiny. Stroje mají sloužit lidem a ne být lidem na obtíž, to byl základní slogan tohoto hnutí.
Opět zde stál ekonomický zájem industriální mašinérie proti elementárním lidským instinktům.
Kde leží ta hranice, kdy demence spojená s agresivitou vůči uživateli je ještě přípustná?
Zastánci nové generace strojů poukazovali na to, že staré žehličky vždycky probíjely, ojeté pneumatiky praskaly a už ve středověku nebylo na starou kosu takové spolehnutí jako na nový výrobek. Odpůrci namítali, že stárnutí organismů i věcí a jejich postupná nefunkčnost je přirozený běh, kdežto v tomto případě jde o program, tedy de facto o lidské dílo, o výrobek, přímo určený k poškozování lidských zájmů. Nechtěli slyšet žádné námitky, že toto opatření slouží zájmu vyššího řádu, tedy zájmu ekonomickému. Spory nevedly k žádným koncům a nikdy neskončily. Nepodařilo se stanovit OBECNOU formuli a bylo nutno vést soudní řízení kolem každého nového výrobku separátně. A jelikož občanská iniciativa je obvykle motivována snahou o zviditelnění, zápas proti virtuální demenci nakonec zhasl pro nedostatek veřejného zájmu.

Ondřej Neff

Virtuální telepatie

Ikarie 1996/9

Naše životní prostředí je plné hlasů a hudby -- prostě zvuků zakódovaných do nosných elektromagnetických vln. Prostředky, jimiž nás vybavila příroda, je neslyšíme, potřebujeme k tomu speciální technické vybavení.
Kyberpunková literatura nás poučila o tom, že lidmi vyrobený hardware bude postupně vlínat do lidských organismů. Gibson popisuje punkery, kteří mají čipové karty vsunuté do implantovaných slotů v lebce. Nezmiňuje se o tom, že v lebce by mohl být na stejném principu implantovaný rozhlasový přijímač. Zřejmě to považoval za příliš banální. Ovšem on-line propojení dvou lidských bytostí si ve své fantazii vybavit dokázal.
V polovině osmdesátých let to ještě fantazie byla. O deset let později velmi pokročily technologie, umožňující propojit nervovou síť člověka s hardwarem. Je to důležitý směr ve vývoji protetických zařízení, zejména umělého sluchu a zraku. První reálné výsledky jsou už ve zkušebním provozu. To vše se děje ve stejné době, která prožívá mohutný rozmach radiotelefonického spojení.
O deset let později, kolem roku 2005, se telefonní styk přesouvá do oblasti radiového spojení a pevné linky jsou stále větší měrou vyhrazeny datovým přenosům. Právě tento vývoj se stal předmětem mnohých sporů.
Radiotelefonie se stala už v devadesátých létech mocnou zbraní v rukou organizovaného zločinu. Majitel radiotelefonu může být v ustavičném pohybu a není prostředek, jak zjistit jeho stanoviště. Radiotelefony v dnešní podobě se ještě dlouho udrží -- jejich tvar a rozměr odpovídá potřebám lidské fyziologie.
Koncem první dekády jednadvacátého století je však učiněn další zásadní průlom. Problémy propojení nervové sítě člověka a hardwaru jsou v zásadě vyřešeny. Existují funkční rozhraní. Lidé v sobě nosí implantáty, které jim slouží jako komunikátory a počítače, jako databanky i jako přehrávače rozmanitých softwarů.
Není třeba volit žádné číslo, abychom se spojili s jiným člověkem. Stačí si POMYSLET a implantovaný hardware, poslušný nervových impulzů zařídí spojení.
Telepatem se stává každý a platí za to pronájmem implantátu. Tento technický vývoj vyvolává značnou nevoli především náboženských fundamentalistů. Starý argument typu "kdyby si Bůh přál, abychom létali, dal by nám křídla" je vyhrabán ze zaprášených truhlic ideologií. Technika už NEOBKLOPUJE člověka, ona do něj vniká a dává mu vlastnosti, o nichž ani Adam, ani Eva neměli v ráji tušení. Tento fakt spojil vyznavače islámu s křesťany a judaisty do společné vlny odporu. Člověk přestal být izolovanou bytostí. A jenom izolovaná bytost je předmětem zájmu Boha jediného a jedinečného, přičemž kněz slouží za prostředníka, tvrdili a byli na podporu svého přesvědčení ochotni k vraždě.
Za krutých podmínek nastal věk virtuální telepatie. Náboženské lobby vynakládaly enormní tlak na legislativní tělesa, aby postavila virtuální telepatii mimo zákon. Byly podporovány i jinými skupinami. Mění se podstata státu, formy jeho fungování. Lidé, kteří měli osobní zájem na zachování stávajících struktur, se přidávali na stranu konzervativních sil. I tentokrát technologie zvítězila.
Virtuální telepatii prostě zakázat nelze, třebaže v některých zemích fanatici vybavení detektory podnikali hony na lidi s implantovanými přijímači-vysílači a mačetami jim je vysekávali z těla. Přesto všechno byl svět kolem roku 2050 globalizovaný tak, jak si před půlstoletím nikdo nedokázal představit.

Ondřej Neff

Etoekologie
Ikarie 1996/10

Etickým životním prostředím člověka se zabývalo široce založené hnutí, které vzniklo ve třicátých létech jednadvacátého století. V dějinách zápasů o technologie patřila etoekologie k spirituální větvi protitechnologického hnutí.
Většina zákazů (nebo pokusů o zákazy) byla doposud motivována hledisky ekonomickými a ekologickými. V prvních desetiletích jednadvacátého století však vznikly četné technologie, zasahující morální vědomí člověka, ať už to byla virtuální telepatie, intelektualizace zvířat nebo roubování lidí.
Brazilský filosof Manuel de Campo radikalizoval nejdříve veřejnou, poté i širokou veřejnost svým poukazem na to, že v minulosti měly těžké následky pro morální stav společnosti objevy a vynálezy, které zprvu nic podobného nenaznačovaly. De Campo se ohlížel až do hloubi 19. století a odsuzoval i takové technologie, jako bylo očkování či záznam a přenos lidského hlasu. Tyto technologie, tvrdil de Campo, se staly neřízenými střelami, které v průběhu desetiletí zasáhly stamilióny lidských bytostí, aniž jim daly sebemenší šanci na obranu.
"Gilbert Keith Chesterton ve své knize Soudruh Čtvrtek popisuje politickou policii, která má za úkol bdít nad politickou stabilitou společnosti," psal ve své knize Ochrana budoucnosti. "Speciální oddíl zkoumal literaturu. Jeden policista ze zmíněného oddílu například zabránil revoluci tím, že pochopil sonet."
De Campo navrhl založení kontrolního orgánu, který bude zkoumat etické následky jakéhokoli objevu a vynálezu, ať to bude nová plastická hmota, počítačový program anebo druh pohonu pro pozemní či vzdušné stroje.
"Vynálezci až dosud nenesli žádnou zodpovědnost za své činy. Za určitých okolností je vynález zločinem. Strůjci nových technologií musí za následky ručit, v krajním případě i životem."
Právě tato sentence zjednala de Campovu učení popularitu, protože lidé inteligenčně a invenčně podprůměrní vždycky cítili vnitřní nechuť k nadanějším druhům. Dlouho se to promítalo v literatuře postavami šílených vynálezců, producentů zhoubných, vpravdě ďábelských inovací. De Campo usiloval o to, aby se tento vztah k vědě a technice přenesl z písemnictví do soudní a trestní praxe.

Podle jeho představy každá technická novinka jakéhokoli druhu měla mít pasport, osvědčení o morální neškodnosti. Její autor měl nést plnou zodpovědnost za to, že žádná regule pasportu nebude narušena.
Kolem de Campova učení se rozvinula prudká diskuse.
Zastánci technického a vědeckého pokroku poukazovali na to, že žádný vynálezce a objevitel nemůže vědět, jaké důsledky může jeho práce přinést.
"Jaký to cynismus," hřímal de Campo, jemuž dávala všechna masová média široký prostor. "Je to něco takového, jako kdyby muž ozbrojený pistolí střílel kolem sebe v davu a tvrdil, že nenese zodpovědnost za to, kam jeho střely doletí."
Za de Campem stály celé bloky států, ovládané ideologicky, zejména nábožensky.
Připojil se k němu muslimský svět a po určitém váhání i katolická církev.
"Bůh nesl za své inovace plnou odpovědnost," tvrdil de Campo. "Jakmile se jeho pokus se s tvořením lidstva nepovedl, seslal na Zem potopu. Když se i druhý pokus prokázal jako problematický, nechal umučit vlastního syna, součást své božské podstaty. Proč by tvůrci z MIT a CERNu měli na tom být lépe, než Bůh Otec?"
O dalším průběhu diskuse si povíme příště.

Ondřej Neff

Etoekologie 2.
Ikarie 1996/11

Posledně jsme se seznámili s učením brazilského antitechnicisty Manuela de Campo, který ve třicátých létech jednadvacátého století rozpoutal kampaň vyžadující, aby každá technologická novinka byla povolována či zamítána podle toho, zda nepřinese nepřijatelné etické důsledky lidstvu.
Jedním z takových vynálezů byla i neviditelnost, založená na myšlenkách významného leč takřka neznámého belgického básníka a umělce Maurice de Boullignarda. Vynález byl dlouho technicky neřešitelný: teprve pokročilá nanotechnologie umožnila vyrobit plastickou fólii dostatečně nasycenou receptory a emitory světelných paprsků, které, náležitě koordinovány, vyvolávaly dojem, že světlo prochází pevným objektem do fólie zahaleným, ať to byl objekt živý nebo neživý.
Fólie neviditelnosti narazila na zuřivý odpor antitechnicistů.
"Vidět a být viděn, to je základní právo všeho živého i neživého," tvrdili.
Výrobce fólie firma DuPont se marně snažila odbýt tyto námitky poukazem na to, že toto údajně základní právo je narušováno každou noc a v každé místnosti, kde není osvětlení. Nenaplnily se ani obavy, že fólie neviditelnosti se zmocní kriminální živly. V té době už dávno nebyly bezpečnostní systémy závislé na viditelných složkách světla.
Šlo o takzvaný princip identity. Fólie byla nesmírně drahá a oděv z ní zhotovený si mohli dovolit jen ti nejzámožnější. Co se ceny týče, hermelínový plášť byl pytlovina ve srovnání s touto fólií první generace.
Několik "průhledných žen" bylo doslova lynčováno rozlíceným davem antitechnicistů, vyznávajících de Campovo učení. V Beverly Hills došlo k minometným útokům na "průhledné" domy miliardářů. Nicméně i tentokrát se odehrával stejný příběh.
Bez ohledu na všechny protesty a na všechna hnutí technický pokrok šel dál a cena "průhledné" klesala ještě více šokujícím tempem, jako se to stalo u mikropočítačů v závěru dvacátého století. Do nové fólie, jejíž rozlišovací schopnost byla mnohonásobně vyšší, než u prvních výrobků, se ve městech halily už ne miliardářské vily, ale veřejné budovy, jejichž ohyzdnost budila nelibost veřejnosti. V Praze to byl například Palác kultury po generace zvaný Pakul, který byl první do fólie neviditelnosti zahalen.
Odpůrci nové technologie změnili taktiku a slovník.
Pod heslem etoekologie prohlašovali tentokrát šerednost za jedno ze základních práv všeho hmotného.
"Věci jsou takové, jaké jsou a nikdo nemá právo zastírat ani krásu, ani šerednost."
To ovšem bylo už úpadkové stádium hnutí a v polovině jednadvacátého století se neviditelnost stala běžnou technologií. Svět se zdánlivě vyprazdňoval, tou měrou, jakou přibývalo neviditelných budov. Fólie nového typu vyžadovaly značný příkon energie, takže v šedesátých létech, kdy opět došlo k energetické krizi, při výpadcích se lidé divili, kolik šerednosti je najednou kolem nich a připomínali si své předky, kteří museli kolem všech těchto hrůz procházet, aniž by je jakákoli technologie šetřila od nechutného pohledu.
Netřeba dodávat, že právě tato zkušenost přispěla k tomu, aby se sám princip etoekologie dostal u veřejnosti do nemilosti, ba pohrdání.
Sám Manuel de Campo se toho nedožil a umřel v blaženém přesvědčení, že významně přispěl k nápravě veřejných věcí. Bůh mu budiž milostiv za tento blud.

Ondřej Neff

Akta X
Ikarie 1996/12

Archívy ministerstev zahraničí skrývají rozmanitá tajemství. Čím větší stát, tím hlubší temnoty, dle zásady, že velké státy se chovají jako gangsteři, kdežto malé státy jako kurvy. Nedávné odhalení Croutworovy doktríny z roku 1926 může sloužit jako dotvrzení této zásady -- s tou výhradou, že šedesátiletá lhůta byla na tajném nočním zasedání v Oválném pokoji Bílého domu prodloužena na dalších sto let. Informace o obsahu tohoto supercitlivého dokumentu

kolují po Internetu pronásledovány vyhledávacími programy FBI a CIA a sedmi dalších agentur a bez milosti ničeny. Co se podařilo rekonstruovat z útržků, doputovavších na náš monitor?
Kurt Croutwor, tehdy nepatrný podtajemník ministerstva zahraničí, vypracoval program opatřený honosným titulem Podpora vědeckého výzkumu Spojených států. Croutwor vycházel z historického faktu, že Spojené státy vděčí za svého svobodomyslného ducha mimo jiné tomu, že se významná část obyvatel sestává z emigrantů, kteří nechtěli snášet jakýkoli útlak ve svých domovinách a byli dostatečně podnikaví, aby se dokázali do Ameriky dostat.
"Politická stabilita Evropy je v protikladu niterným zájmům Spojených států," zahájil Croutwor pasáž obsahující ústřední myšlenku. "Příklad sovětského Ruska ukazuje, jakou cestou je třeba se ubírat. Je nutno se soustředit i na další oblasti Evropy a podpořit ty politické síly, které jsou schopny vytvořit klima nesnesitelné pro jakéhokoli tvořivého ducha."
S nelítostným chladem vivisektora vedoucího ostří skalpelu živoucím masem Croutwor doporučoval, aby se pozornost soustředila zejména na Německo. Je třeba využít přirozeného antisemitismu germánského prostředí. Ten v krátké době zasáhne intelektuální vrstvy Německa, Rakouska a dalších méně významných států a přiměje tvořivé duchy k emigraci do Spojených států.
"Nechutné, avšak rozumné a tím ještě nechutnější," připsal vlastní rukou k dokumentu Calvin Coolidge, první prezident, který program v plném rozsahu schválil. Jeho nástupce Herbert C. Hoover program velkoryse podpořil a zdá se, že v realizaci sehrál významnou úlohu Charles Lindbergh, první letec, který přeletěl Atlantický oceán, známý jako nadšený příznivec nacistů -- o jeho spojení s americkou tajnou službou není dnes pochyb. Franklin Delano Roosevelt připsal "morálně nepřijatelné", avšak nedodal to, co připsat mohl, slůvko "zamítám". Právě za jeho působení v úřadu prezidenta přinesl program spektakulární plody -- na atomové pumě byly americké jen peníze, za něž byla sestrojena lidmi vyhnanými z Evropy Hitlerem (jehož lze chápat jako Croutworova homunkula).
Po Rooseveltovi nastoupil Truman, známý odpůrce komunismu. Historici si lámou dodnes hlavu, proč Truman neudělal vůbec nic proti rozpínavosti Stalinova režimu a proč připustil, aby rudá moc zalehla půl Evropy. Croutworův program je odpovědí. Z rudé tkaniny imperiálního praporu byly ždímány mozky bezmála padesát let. Prezident Bush tehdy jen zdráhavě připustil rozpad komunistického impéria, hlavně proto, že ho experti z CIA (mylně) informovali, že po pádu režimu nastane totální rozklad následovaný diktaturou ještě horší, než byla ta předešlá a že tudíž Croutworův program bude nerušeně pokračovat.
Za Bill Clintona nastává nová situace. "Zakazuji," připsal na dokument, čímž ho zařadil na seznam nedovolených praktik spojených s technologiemi. Ovšem, zároveň prodloužil dobu utajení.
Historie pokračuje...

Ondřej Neff

Umění úplatku
Ikarie 1997/1

Zahajujeme třetí ročník seriálu Zakázané technologie. V první části jsme se seznámili s některými vynikajícími technickými novinkami, které se dostaly na index z důvodů etických, politických a hlavně ekonomických. V loňském ročníku jsme probírali sporné případy, které nezřídka dopadly vítězstvím zastánců problematizovaných technologií. Už při této příležitosti jsme se dotkli některých jmen.
Technologie nepadají shůry jako mana nebeská, jsou dílem lidského génia, výjimečných jedinců. A s jejich profily se budeme letos seznamovat.
Mladý zimbabwský advokát Sihome Lulu zahájil svoji kariéru jako laciný právník ilegálních utečenců v holandském Amsterdamu krátce po začátku jednadvacátého století. S principem úplatku se dostal brzy do kontaktu. Drakonické protiimigrační zákony přirozeně znamenaly pro úplatkáře znamenité uplatnění. Sihome si uvědomil, že tento obor lidské činnosti patří k posledním, jemuž se doposud technologický důmysl vyhnul.
"Když jsem vstoupil do branže," vyprávěl v interview pro světový deník Neviditelný pes 23. dubna 2026, "připadal jsem si jako ve spícím království Šípkové Růženky z vaší mytologie. Úplatky se udílely potajmu, v obálkách, mezi čtyřma očima!"
Založením firmy BRIBE Inc. spící království procitlo.
"Uvědomil jsem si, že úplatkářství lze převést na podobný princip, jako je pojišťovnictví," vysvětloval Sihome. Vycházel z předpokladu, že každý člověk se dostane do situace, kdy by chod řešení jeho problémů vyřešil úplatek a naopak, kdy on by mohl urychlit problém jiného, kdyby úplatek přijal. Problém je však v tom, že většina lidí úplatek nedovede dát a přijmout. Sihome jim nabídl své služby. Navíc, přechodem na elektronické peníze se systém "obálek" značně problematizoval.
Abonenti v podstatě udělali jen to, že otevřeli kontrolu svých financí počítačům a softwaru firmy BRIBE Inc. Sihome dokázal zaručit, že software mohl jen přidat nějakou sumu, nikdy ubrat. Průběžná kontrola objevovala příjmové skuliny, kam bylo možno v případě nutnosti vložit sumu, aniž by vzbudila podezření. Abonenti neplatili žádné mimořádné služby, pouze nízké pravidelné sumy ve výši obyčejných pojistek. V případě nutnosti pak úředníkovi pojišťovny oznámili svůj problém a on pak nalezl mezi abonenty osoby, které problém vyřešily -- aniž kdy se s druhým pojištěncem setkaly a aniž by suma, která jim přibyla na kontě, mohla technicky vzbudit nežádoucí pozornost.
V prvních deseti letech vedl Sihome přesnou evidenci soudních procesů, kterým byl podroben. Všechny však ztroskotaly jednak na nedostatku důkazů, jednak na úplatcích, které dokázal obratně alokovat na příslušná místa. V roce 2012 byl dán do klatby samotným papežem římskokatolické církve Pavlem VIII. Po dvou měsících ho papež přijal v

soukromé audienci a v přímém televizním přenosu ho oslovil "Milý synu" a na náměstí svatého Petra se začalo opravovat zchátralé dláždění.
Koncepce firmy BRIBE Inc. zvítězila na celé čáře.
Sihome nebyl vynálezcem žádné mimořádné technologie. Podobně, jako před tím Bill Gates dokázal zužitkovat výplod ducha jiných lidí, podobně jako on znemožnil, aby totéž mohli udělat nějací následovníci a do třetice po jeho vzoru se stal nejbohatším mužem své doby, nejvíce nenáviděným a záviděným.
Když pak v roce 2058 zemřel a na Damu mu postavili bronzový pomník, komentátor Neviditelného psa k tomu poznamenal: "Ještě nikdy nebyl tolik veleben nepochybný zločinec. Kromě státníků a vojevůdců, samozřejmě."

Ondřej Neff

Princip neviditelnosti
Ikarie 1997/2

Jak je pozornějším čtenářům Ikarie možná už známo, princip neviditelnosti vynalezl v druhé polovině belgický básník a učenec Maurice se Boullignard. Vynalezl neviditelnost dokonce nadvakrát, objevil totiž hned dva principy k řešení odvěké touhy lidstva. Nanotechnologie (mechanismy o velikosti molekul) a informatika umožní sestrojit zařízení založené na principu recepce a emise fotonů, to byl první princip.
Světelný paprsek dopadne na receptor, zde je zaznamenán směr jeho letu a jeho další fyzikální vlastnosti, najmě vlnová délka a informace je přenesena do emitoru, který vygeneruje paprsek stejného směru a fyzikálních vlastností. Pokud emitor a receptor jsou umístěny na opačných stranách pevného objektu, pozorovatel má dojem, že paprsek jako by proletěl oním předmětem. Alternativní řešení měl Boullignard méně domyšleno. Předpokládal, že bude možno (za předpokladu značného příkonu energie) upravit vnitřní strukturu hmoty tak, aby fotony mohly bez překážek prolétat. Nejde o prostor, jak známo, sebepevnější hmota je jen o málo víc, než absolutní prázdnota. Jde o to, že fotony jsou strhávány ze své dráhy, pohlcovány a přeměňovány. Boullignard uvažoval o "korekčním procesu", který by fungoval jako kdyby uvnitř hmoty byla soustava subminiaturních zrcadel, navracejících zbloudilé fotony na původní dráhu. Ve dvacátých létech jednadvacátého století to byla dánská firma KUTTRA, které dokázala Boullignardovy principy uvést do praxe. První modely byly tak energeticky náročné, že se daly aplikovat pouze na osoby nepohyblivé, anebo na mimořádně těžké stroje, schopné aparaturu uvézt. Přirozeně, že mezi prvními zájemci byly vojenské kruhy, které snily o útočných šicích neviditelných tanků.
Jakmile zprávy o výsledcích pokusů vešly ve známost, strhla se lavina protestů a jak jsme už v našem seriálu zvyklí, aktivisté žádali úplné zastavení výzkumu a naprostý zákaz technologie, která útočí na základní lidské právo "vidět a být viděn". Právníci firmy KUTTRA marně dokazovali, že žádná listina základních práv a svobod nepočítá s právem vidět a být viděn. Odpůrci oponovali slovy, že jde o právo přirozené, tudíž není potřeba ho zakotvovat do tvaru zákona.
Hysterie vyvrcholila na podzim roku 2026, kdy výrobní komplex KUTTRA prostě zmizel. Tam, kde ještě včera byly výrobní provozy, táhla se pustá pláň. Zmizely budovy, zmizeli zaměstnanci, zmizely i všechny záznamy z obchodních rejstříků.
Pamětníci připomínali Filadelfský experiment s mizejícím torpédoborcem.
Nastal opačný proces, než jakého bili lidé svědky v druhé polovině dvacátého století, kdy z původně smyšleného fenoménu UFO se stala realita, takže v desátých létech jednadvacátého století se UFO stala všedním fenoménem kosmického provozu, jak ještě ukážeme v dalších pokračováních seriálu. KUTTRA byla původně zcela všední firma, zabývající se specializovanou výrobou technologií pro ultranízké teploty. Stovky lidí pro ni pracovaly -- a pozvolna začaly pochybovat, zda tomu tak skutečně bylo. Skeptici měli ovšem vysvětlení na dosah ruky: KUTTRA aplikovala technologii sama na sobě a s podporou vojenskoprůmyslového komplexu způsobila i svoji vlastní "informatickou neviditelnost". Brzy byl formulován "paradox neviditelnosti" -- to, co je skutečně významné, je neviditelné a naopak, jen neviditelné je významné. S výsměchem se setkaly pokusy některých podnikavců, kteří se honosili, že jim patří neviditelné firmy a žádali banky o úvěry. První, kdo musí být neviditelný, je přece majitel sám!
Princip neviditelnosti byl předmětem velmi prudkých ideových střetů až do počátku další dekády. V té době přišly na trh první zneviditelňovací oděvy a spory o neviditelnost byly odevzdány historii.

Ondřej Neff

Ve stopách kapitána Nema
Ikarie 1997/3

Několik vývojových linií pokročilých technologií se spojilo, aby se realizoval pradávný sen Julese Verna. Ve dvacátých létech jednadvacátého století vznikly ponorky, schopné bez problémů setrvat pod vodou neomezeně dlouho a ponořit se i do propastí hlubokých deset kilometrů.
Jakub Studden byl první z plejády konkvistadorů moře, kteří si uvědomili, co vše se otevírá podnikavosti muže, který nezná zábrany. Studden se narodil v polovině devadesátých let dvacátého století v holandském Naardenu. Své obrovské jmění získal v jižní Americe, kde zaváděl výrobu nanotechnologických segmentů, za podmínek, které by ve státech více ctících zákony nebyly možné. Jakmile první "uhelné ponorky", jak se jim říkalo v narážce na základní prvek, z něhož byly vyrobeny, opustily doky, Studden si uvědomil, jaké jsou důsledky této technické novinky.
Ponorky nového typu nebyly výrobně a tudíž finančně náročnější, než běžné dopravní letadlo. Podnikavý jedinec, a

tím Studden bezpochyby byl, si mohl snadno vybudovat velikou flotilu takových strojů, početně srovnatelnou s tradičními bojovými flotilami velmocí. V rozmezí několika málo let, dřív než konkurenti procitli ze sna, Studdenovi lidé prováděli zábory rozsáhlých podmořských území.
Vlády velmocí se domnívaly, že jde o jakousi hlubinnou variantu "off shore" těžby ropy. I na ně čekalo procitnutí v okamžiku, kdy Studden vyhlásil první podmořské knížectví, zvané prostě Atlantida. Uprostřed Atlantiku začal budovat obrovský podmořský habitat, konstrukčně ne nepodobný tomu, co vznikalo v té době na Luně, ovšem s tím rozdílem, že klenba vzdorovala tlaku zvenčí. Nebylo snadné se do Atlantidy dostat: pouze lodě Studdenovy flotily měly patřičné přechodové příruby, které souhlasily s přírubami přechodových komor podmořského města.
Mocnosti mohly kdykoli rozmetat Atlantidu jadernými torpédy nukleárních ponorek.
Mohly to udělat technicky, avšak kde by zůstala legalita?
Studden z hlediska práva se nedopustil ničeho nelegálního, pouze nepřipustil, aby se mu jiní míchali do jeho věcí.
Kritikové na obou březích oceánu, uprostřed něhož ležela Atlantida na dně jako obrovitý vřed, poukazovali na to, že se nikdo z podmořského města nevrátil. "Jsou šťastni," vysvětloval Studden. S Atlantidou bylo normální komunikační spojení -- nebylo však kontrolované a falšované?
Neexistoval jediný důkaz, že by se Studden dopouštěl zločinu, avšak vlády ho vinily ze zločinu nejtěžšího, pro ně bohužel však právně nepostižitelného:
Studden si nepřál, aby mu někdo strkal nos do jeho věcí.
"Kapitán Nemo a já," to byla jeho oblíbená slova.
Po třech letech existence Atlantidy hrozilo nebezpečí, že se velmoci dohodnou a zcela prostě podmořské město zničí. V tu dobu se však v Atlantiku budovala dvě další taková města a pět nových v Pacifiku. Vládní byrokracie byly ochromeny panikou.
V roce 2037 však došlo ke zvratu.
Flotila Studdenových lodí byla v hloubce šesti tisíc metrů napadena útočnou skupinou z Atlantidy II.
Vlády suchozemských mocností si oddechly.
V hlubinách moře začala válka, nastane tam tudíž normální pořádek, až ten silnější a surovější zvítězí.

Ondřej Neff

Satanovo sémě
Ikarie 1997/4

Desítky publicistů se slušně živily na řešení otázky, zda se muž, který zasel život na Venuši, skutečně jmenoval Satana byl koptského původu. V polovině jednadvacátého století silně rozčeřil hladinu veřejného mínění. Odborníci i laici se přeli v otázce, zda má Satan být veleben či odsouzen, když převládlo druhé mínění a Satan měl stanout před soudem, ukázalo se, že zmizel. Vše naznačovalo na to, že se odebral na Venuši a tam ho pravděpodobně pozřely příšery, o jejichž vznik se zasloužil.
Satan nic nevynalezl, na tom se shodovali všichni. Jeho Generátor života neboli Genesis II. byl pouhým kompilátem různorodých technologií a biologického materiálu. Na palubě ilegálně upraveného letounu kyvadlové dopravy Země - Luna dopravil Satan tento životadárný náklad až k Venuši a tam ho vypustil do horké atmosféry nasycené uhlíkatými sloučeninami. Pečlivě připravené umělé organismy se začaly úžasnou rychlostí množit a mutovat.
Satanův příběh upadl v zapomenutí a byl připomenut až po dalších sto padesáti letech. Prokázalo se, že člověk je skutečně ve vesmíru sám a že existuje snad nekonečný počet planet terestrického typu. Nekauzální fyzika otevřela cestu k mezihvězdným letům a tehdy se objevila otázka: Mají lidé osidlovat planety pouze genetickým materiálem vzniklým přirozeným vývojem na Zemi, anebo je vesmír otevřen genetickým experimentům? Má se člověk-kolonista stát pouhým šiřitelem už existujícího božího díla, anebo má právo na vlastní tvoření?
Společnost Bůh , s.r.o. jednoznačně odpovídala kladně na druhou otázku. Nabízela svým klientům k osídlení planety a vybavovala je kreačními soupravami, jež byly zdokonalenou verzí toho, co kdysi takřka na koleně vyrobil zapomenutý a nyní znovu připomínaný Satan. Narazila na odpor vesmírných ekologistů, kteří se pokoušeli postavit její činnost mimo zákon.
Otázka zněla následovně: je tvoření ukončený proces? Pak ovšem by člověk neměl na vlastní tvoření právo.
Co když ale původní Bůh -- o jehož existenci se pochybovat nedalo, tím méně pak o jeho záměru nadat člověka výsadním postavením ve vesmíru -- stvořil člověka k obrazu svému doslova, to znamená, že svoji tvořivou podstatu rozpustil do individuálních lidských duší a předal jim i svoje práva?
Série soudních procesů získala společnosti Bůh, s.r.o. obrovskou popularitu. Statisíce lidí investovaly všechny svoje prostředky, aby se mohly stát jejími klienty. Stát se Bohem, to bylo synonymum životního úspěchu. Lidé, kterým se podařilo na kolonizovaných planetách vytvořit repliku Ráje, byli populární jako velcí umělci. Našli se ovšem i tací, kteří se pokoušeli o opak, vytvořit Peklo se všemi atributy démonismu. Vytvořili světy, na nichž se utrpení stalo základním principem. Měli na to právo?Vždyť i starozákonní Bůh peklo vytvořil a pokud člověk má právo kráčet v Jeho šlépějích, nechť to udělá se vším všudy.
Otázka zůstává otevřena, soudy se nerozhodly,a i kdyby rozhodly, těžko by rozhodnutí prosadily do praxe. Kam zrak naší fantazie dosáhne, zlo i dobro se šíří stejnou měrou a snad to tak má být, snad si to tak On přál.

Ondřej Neff

Zloděj snů
Ikarie 1997/5

Kodaňský případ zapsal ojedinělou kapitolu do dějin vědy. Na sklonku roku 2003 přerostla vzájemná řevnivost členů týmu Ústavu pro pokročilé výzkumy do nenávisti, již završil doktor Bjorn čtyřnásobnou vraždou.
Na otázku, proč se dopustil tak strašného činu, odpověděl:
"Boží dítě si zaslouží jen jednoho otce."
Novináři se ho zeptali, zda se neobává trestu.
"Možná strávím zbytek života ve vězení. Bude postaveno z mramoru a jeho mříže budou zlaté."
Nešlo o nic menšího, než o monitorování snů. Poté, co jeho kolegové byli mrtvi, mohl jen Bjorn vysvětlovat podstatu věci. V bdělém stavu je naše psychika podobna běžci s koulí na noze.. Náš skutečný život se odehrává ve stavu zvaném spánek. Je občas nutno spánek přerušit, aby se organismus nasytil a aby mohlo dojít k reprodukci - Bjorn své postuláty vztahoval na celou živočišnou říši.
Jsme soustředěni na bdělý stav - ovšem neprávem. Je to něco podobného, jako kdybychom se zajímali o "život" automobilu pouze v okamžicích, kdy u pumpy čerpá benzín.
"Vše podstatné se rozvíjí ve snu," tvrdil Bjorn. Veškerá lidská vynalézavost čerpá ze snů - a to, co bylo objeveno, vynalezeno, stvořeno - bylo ve skutečnosti odcizeno ze snů.
Bjornův monitorovací přístroj (i zde platí, že dějiny píší vítězové - přestože monitor vynalezlo pět mužů a čtyři z nich Bjorn zavraždil, aparatura byla pojmenována po tom z nich, který přežil) převede "vykrádání snů" na průmyslovou bázi. Už žádné vynalézání! Na světě vyroste síť monitorovacích stanic. Lidé do nich budou chodit spát za honorář, stanou se z nich profesionální spáči. V tichu noci se bude monitor probírat jejich sny. Výkonné počítače budou porovnávat sny s obsahem databází a na každou novou myšlenku upozorní obsluhu. Nové nápady budou okamžitě přenášeny specializovaným týmům, které se postarají o jejich rozvinutí, zpracování a v další fázi o realizaci.
Bjorn byl odsouzen na doživotí za obzvlášť zavrženíhodnou vraždu. Jeden jeho sen se ovšem splnil - našlo se dost firem ochotných zainvestovat stavbu jeho vězení, takže bylo skutečně vybudováno z kararského mramoru z v oknech mělo mříže z osmnáctikarátového zlata. Personál byl rekrutován z krasavic vycvičených v karate a umění lásky.
Amnesty International poprvé ve své historii protestovala proti nepřípustně mírnému zacházení s vězněm. Sponzoři však byli ochotni zainvestovat i Amnesty International a protesty záhy utichly.
Odborný svět s napětím očekával první výsledky.
Co to bude? Definitivně platná "teorie všeho"? Nekauzální fyzika, na niž se již dlouho netrpělivě čekalo? Projeví se skrytá kreativita v matematice nebo v umění? Budou Bjornovy monitorovací stanice chrlit matematické vzorce nebo sonety?
Dlouho se nic nedělo, jen pornografický průmysl byl oživen záplavou nových scénářů, zachycujících doposud nevídané deviace. V červnu 2006 se o novou senzaci postaral sám doktor Bjorn.
Na televizních obrazovkách se objevil v prostém vězeňském oděvu, vyhublý, zřejmě nevyspalý, se šedivou tváří. "Ve snech není nic, co by stálo za fajfku tabáku..." prohlásil v exkluzivním rozhovoru s CNN. "Nic než banality. Chci zemřít. Prosím o vykonání trestu smrti."
Tak se svět dozvěděl plnou pravdu. Stanice zpracovaly patnáct miliónů snů. Nepodařilo se vykřesat nic, co by posunulo poznání o jedinou píď. Na Bjorna se brzy zapomnělo, byl převezen do státní věznice a jeho exkluzivní žalář koupila hotelová společnost Holiday Inn. Nová technologie zahynula dřív, než se ji kdokoli pokusil zakázat. Budiž jí země lehká. Amen.

Ondřej Neff

Modrá Sahara
Ikarie 1997/6

Největší a nejsušší pračka na peníze - tak nazvali novináři "kšeft jednadvacátého století", totiž nákup oblasti Ténéré du Trafassasset, části afrického státu Niger jižně od Plateau du Djado, jednoho z nejoblíbenějších míst Sahary.
Konzorcium s názvem Ares zde mělo dost práce s podnícením separatistického hnutí a založením samostatného státu Tafassasset - oblast byla takřka totálně vylidněna pandemií AIDS II.
Brzy se ukázalo, oč jde a kdo za konzorciem Ares stojí. Do konce 30. let se podařilo rozvinout "artificial ecosystem" - umělý ekosystém, a název Ares dostal svůj všem pochopitelný obsah - pro někoho přitažlivý a opojný, pro jiného odpudivý.
Zde už nešlo o genovou manipulaci s individuálním živým materiálem, rostlinným a živočišným. Šlo o manipulaci s celým systémem!
V Tafassassetu rostly rostliny a bzučel hmyz a běhala a létala zvířata a ptáci, vytvořená na rýsovacích prknech (už zase prknech, šlo o velkoformátové ploché displeje) designérů. Šlo o pečlivě vyvážený potravinový řetězec. Paradoxně - klíčovou složkou byli ptáci speciálně konstruovaní pro lety do vysokých výšek, kde rozvíjeli v řídkém vzduchu vlákna desítky metrů dlouhá a absorbovali jimi vodu, jež pak předávali rostlinám v první fázi rozvoje (než stačily svými kořeny proniknout ke spodní vodě v hloubkách mnoha desítek metrů).
Kdo měl dost peněz na koupi poloviny státu a založení státu nového, mohl si samozřejmě najmout skvělé právníky. Pokusy zakázat projekt Tafassasset začaly okamžitě, kdy satelity ohlásily, že se jižní část Sahary začíná povážlivě modrat (rostliny nefungovaly na bázi chlorofylu) a že tam výrazně klesá teplota (umělé životní formy absorbovaly

enormní množství energie při své látkové přeměně).
Genetická manipulace byla přísně zakázána, genetika částečně patřila k zakázaným technologiím už v druhé polovině dvacátého století. Právníci projektu Ares se v Haagu oháněli tvrzením, že nejde o "genové inženýrství", neboť nové životní formy byly budovány na jiných principech přenosu informace, než na jakých pracují klasické geny, a že tedy nejde o "genové inženýrství", nýbrž o "systémové inženýrství". Navíc že jde o akci, která vede k záchraně území, které nejen bylo původně odsouzeno k smrti, ale na němž byla poprava dokonce vykonána.
Ekologisté celého světa bouřili na poplach, jako kdyby Zemi přepadli Marťané.
Když jim odborníci projektu Ares dokazovali, že nákaza není možná, protože umělé organismy jsou ve všem všudy nekompatibilní s přirozenými organismy ekosystému Země, že dokonce jde výlučně o makroorganismy (v Tafassassetu nebyli žádní mikrobi ani žádné viry, žádné plísně, ba dokonce ani zde se vyskytující formy hmyzu nemohly existovat v prostředí za hranicemi umělého ekosystému), odpovídali: "Co když dojde k mutaci?"
Napětí se zostřovalo.
Biologická nekompatibilita vedla k tomu, že se umělé rostliny či maso umělých živočichů nedalo jíst - fakticky šlo o sice živou, avšak ve všem všudy umělou hmotu. Změna klimatu však přispívala k tomu, že se v určitých oblastech Tafassassetu začalo dařit přirozeným rostlinám, že umělý ekosystém pomohl vytvořit v jižní oblasti Sahary gigantický skleník. Do mrtvé země se začali stahovat lidé jako do pozemského ráje - tím zuřivější byly útoky protivníků projektu.
Protivníci zvítězili a OSN podnikla přípravy k největší vojensko-postřikové akci od dob "defoliace" vietnamských džunglí za vietnamské války na přelomu šedesátých a sedmdesátých let dvacátého století. Špionážní satelity však jednoho dne oznámily, že Tafassasset zčernal. "Ekosystém umřel," oznámil tiskový mluvčí firmy Ares lakonicky. Druhá část zprávy byla stejně stručná: "Koupili jsme Mars."

Ondřej Neff

Technologie vraždy
Ikarie 1997/7

Dokonalé vraždy se vyskytovaly vždycky: byly provedeny tak, že nikoho nenapadlo pochybovat o přirozenosti odchodu oběti na onen svět. Jakmile vzniknul byť jen stín pochybností, nedalo se o dokonalé vraždě mluvit. Však také slavné kriminalistické tažení mladé novinářky Sylvie Voadenové vypadalo zpočátku jako bláznivost.
Sylvie patřila od útlého věku k protivníkům psychoskopu (viz Ikarie 3/96 a 7/96), přístroje, který dokázal dešifrovat neverbální komunikaci jedinců a odkrýval i ta nejskrytější místa v duši. Většina aktivistů se zaměřila na to, že jde o porušování soukromí. Sylvie na to šla jinak: čistě deduktivní metodou usoudila, že psychoskop je zneužitelný k vraždě, a po dlouhé době se jí to podařilo dokázat. Skoro.
Princip byl jednoduchý. Každý člověk má svá slabá místa. Kamuflování ho stojí značné úsilí. Pomocí psychoskopu bylo možno celkem snadno zamaskované slabiny odhalit, a pak dalšími metodami způsobit tak velký rozvrat psychiky, že napadený člověk spáchal sebevraždu nebo ho zkosila mozková nebo srdeční příhoda.
Voadenová nelitovala námahy a prověřila několik desítek tisíc majitelů psychoskopů. Přirozeně, že jí informatické vyhledávací programy byly ku pomoci, takže si snadno zjistila, kdo z majitelů psychoskopů se tak či onak dostal do kontaktu s náhlým úmrtím. Byla to doslova mravenčí kriminalistická práce.
Podporu neměla Voadenová žádnou, naopak, když se přišlo na to, po čem jde, výrobci psychoskopu na ni aplikovali svůj vynález a rozkryli ledacos, co mělo zůstat utajeno.
Nakonec však bylo úsilí úspěšné. Voadenové se podařilo najít nájemného vraha, který přiznal, že zabíjel lidi speciálně upraveným psychoskopem. Stroj hovořil k oběti -- a volil taková slova a navozoval takové myšlenky, že se propracovávaly k těm nejkřehčím koutům psychiky. Vyluzoval i tóny -- z hlediska informatického to byla jeho nejzajímavější vlastnost.
Policie si vzala zločince do parády a ten přiznal, že hudba je pro smrtící účinek přístroje nezbytná. Slovo dokáže bolestně zasáhnout -- a někdy skutečně způsobí smrt. Ovšem jen v doprovodu s dalšími výstupy poslouží jako zbraň.
Zásah policie přišel do okamžiku, kdy vrah připravoval zdokonalený model. Ten generoval pachové vjemy. "Asociase spojené s vůněmi jsou podstatně účinnější, než asociace hudební a verbální," přiznal zabiják před vyšetřujícím soudcem.
Kdyby policie nezasáhla, mohl by vrah provozovat své řemeslo jako na běžícím páse. "Snížily by se ceny a zvýšila by se produktivita," pravil vrah suše.
Netajil se tím, že hovoří tak otevřeně jenom proto, že žádný soud na světě mu nedokáže vinu. Soudce by musel přístroj demonstrovat -- a stal by se sám vrahem.
Navíc se funkční exempláře ztratily. Vyšetřování uvázlo na písku.
Jednoho rána byl muž nalezen v cele mrtev. Svědkové vypovídali, že celou noc slyšeli zvenku jakousi divnou melodii.
Do podezření se dostala Sylvie Voadenová, avšak v jejím bytě policisté našli jen běžnou psychoskopovou soupravu a obyčejné směrové reproduktory, které se prodávají v každém specializovaném obchodě.
Do análů zakázaných technologií byl smrtící psychoskop zanesen jako vynález, o němž si nikdo nebyl jist, zda skutečně existoval. Navíc Voadenová se svou štvavou kampaní přestala. Dařilo se jí velmi dobře a lidé ji vídali, jak jezdí po městě luxusním autem, z jehož otevřených oken se linula divná melodie.

Ondřej Neff

Zralý vesmír
Ikarie 1997/8

Průlom do nekauzální fyziky a objev časosběrného motoru otevřely na sklonku 21. století dosud netušené, ba zpochybňované možnosti cesty do vzdáleného vesmíru.
Rozjásaní technooptimisté dostali brzy studenou sprchu: Když jsme to mohli MY, proč by nemohli ONI? Kde je důkaz, že pouze člověk byl schopen nahlédnout do třinácté komnaty přírody a odhalit její doposud nejlépe střežené tajemství?
Takto hovořili esejisté. Vojáci zvolili jiný jazyk:
Potvrzení, že mezihvězdné lety jsou možné, nás upozorňuje na zcela nová bezpečnostní rizika. Invaze z vesmíru se přesouvá z rekvizitářů iluzinových zábavních společností na displeje oráklů generálního štábu.
Na začátku tedy byla diskuse. Technooptimisté argumentovali, že pokud lze vůbec o nějakém riziku mluvit, existovalo tedy vždycky, údajná invaze z vesmíru mohla na Zemi dopadnout v době Périklově stejně tak jako v současnosti. Zdá se, že riziko invaze z vesmíru je tak malé, že nemá smysl s ním kalkulovat. Naopak, zvládnutí technologie mimozemských letů zvyšuje šance Země na obranu i v tom případě, že v hlubokém vesmíru číhá nějaká hrozba.
Fyzik Arnold Peskin postavil problém do zcela jiného světla. Podle jeho teorie objev nekauzální fyziky nepřišel do dané doby náhodou a nezávisí ani na předchozím poznání. "Vesmír dozrál," tvrdil Peskin. Jeho odpůrci srovnávali tuto teorii s polozapomenutou esejí Maurice de Boulignarda o tom, že Země byla skutečně plochá v době, kdy lidé na její plochost věřili, a byla i středem vesmíru a kulatou oběžnicí se stala až v jisté době přechodu.
"Ano, tak to bylo," přisvědčoval Peskin a nikdo nevěděl, zda to myslí vážně nebo z žertu.
Peskinova teorie měla ovšem vážné důsledky. Pokud vesmír skutečně dozrál k tomu, aby inteligentní bytosti odhalily tajemství jeho nekauzality, je lidská inteligence jediná, která to dokázala? Nenastaly galaktické závody, nestala se Galaxie otevřeným polem, do něhož se vřítí konkurenční týmy, aby si vykolíkovaly zábory a na styčných plochách svedly krvavé zápasy se soupeři?
To byl důvod, proč se zvedla ohromná vlna protestů. Méně informovaní lidé Peskinovu teorii překroutili. Tvrdili, že vědci svým neuváženým objevem uvedli svět do nebezpečí a že je nutno -- v krajním případě -- všechny zasvěcené vědce a techniky internovat, lépe popravit, jako to ve středověku udělali Číňané se staviteli zámořských lodí, aby uchránili Říši středu před nežádoucími kontakty s vnějším světem.
Vojenské kruhy podporovaly tyto nálady. Myšlenka internace jim vyhovovala -- už jednou se osvědčila, ve dvacátém století při vývoji atomové pumy, kdy nelepší a nejvíce svobodomyslní duchové ochotně souhlasili s životem v koncentračním táboře uprostřed pouště.
Málokdy byla nějaká technologie tak blízká zákazu, přinejmenším tvrdé reglementaci, jako na sklonku jednadvacátého století. Vojáci s vyholenými lebkami uzavřeli absurdní koalici s vlasatými liberály a vědci měli být jejich obětí.
Nikdo však nepočítal s tím, že vesmír je tak zralý...
Výpočty se nepodařilo uzavřít do trezorů.
Když je zopakoval první gymnazista na domácím počítači, druhý den měl návštěvu pánů v kožených kabátech. Ale to už džin byl z láhve venku a myšlenka se volně šířila od počítače k počítači, od jedné rozpálené hlavy ke druhé. Nová éra lidstva začala.

Ondřej Neff

Právo na tupost
Ikarie 1997/9

Rozvoj nekauzální fyziky v prvních desetiletích jednadvacátého století přinesl pokrok v oblasti nečekané (jak se ostatně dalo čekat), totiž ve výzkumu psychiky, v odkrývání tajemství mechanismu myšlení. Optimisté prohlašovali, že se lidstvo ocitá na prahu objevu Norimberského trychtýře, totiž takového zařízení, jež umožní získat vzdělání bez námahy, a vskutku, takové zařízení objeveno bylo, s důsledky zdrcujícími. Jiná větev výzkumu byla zaměřena na psychiku zvířecí.
Elberfeldští koně, kteří dovedli násobit a umocňovat a kopytem vyhrabávali krátké vzkazy morseovkou (a žádní jiní koně po nich to nedokázali) dali příklad.
Média referovala o intelektualizovaných koních, psech a prasatech i o prvních incidentech, zaviněných zvířecí prostořekostí.
Skutečné incidenty však vyvolali ochránci zvířecích práv. Zachovali se přesně podle zásady "ochraňováno budiž to, co je mediálně nejpřitažlivější". Začali hájit právo na přirozenost, jemuž se posměšně začalo říkat právo na tupost.
Jedno jablko poznání napáchalo dost zla, nedejme jiným okusit zakázaného ovoce, hlásali. Jejich logem se stal plamenný meč. Slibovali, že tentokrát ochrání strom poznání lépe, než Boží zápověď v zahradě Eden.
Hnutí bylo zpočátku málo významné. Brzy však výzkumy přešly do stádia praktického využití. Intelektualizovaní psi se nepoužívali jen pro obveselování hostů na odpoledních párty. Upravený zvířecí mozek mohl spolupracovat s počítači a posouval jejich výkon do vyšší dimenze. Zvíře bylo zbaveno potřeby pohybu, jeho metabolismus upraven, mozek zapojen do počítačové sítě, čipy vesele komunikovaly s neurony -- a venku na ulici hřímala demonstrace ochránců zvířat.
"Proč jste nedemonstrovali před jatkami, kde se zvířata zabíjela a rozemílala do buřtů? Proč jste nedemonstrovali před továrnami na slepice, kde slípky prožívaly celý život bez pohybu v kleci a civěly na ubíhající pás s krmivem?"

oponovali jim zastánci nové technologie. Argumentace se tentokrát míjela účinkem. Každý jedl rád buřty a pochutnával si na slepičí polévce, proto mu existence jatek a výkrmen slepic nevadila (pokud se nemusel dívat na filmové záběry zvířecích poprav). Zato "kombinovanou informatiku" chápal i v těch nejhrubších rysech jeden člověk z tisíce a slabé, pokud možno nulové znalosti jsou živnou půdou pro masové protestování všeho druhu.
Události vzaly nový směr vývoje od okamžiku, kdy do nich vstoupil element, kolem něhož se spor točil -- totiž zvířata sama. Některé skupiny intelektualizovaných zvířat se rychle radikalizovaly a ve spojení s undergroundem hlodavců začaly hrozit "přímou akcí", rozumí se terorem, pokud výzkum intelektualizovaných zvířat nebude dokonce urychlen. Strom poznání v zahradě Eden měl být očesán do hola a dalo se čekat, že v další fázi budou intelektualizovaná zvířata požadovat politická práva (proč ne, říká liberál) a nakonec kompanzaci za utrpení, dejme tomu, dvěstě tisíc let dozadu.
Pod tímto tlakem nadšení ochránců zvířat opadalo a také obhájci nové technologie neskrývali pochybnosti, zda tentokrát neměla Pandořina skříňka zůstat zavřena.
Do hry naštěstí vstoupila samoregulace. Z nevysvětlitelných důvodů byly všechny významné skupiny zvířecích radikálů napadeny vzteklinou a vychcípaly. Epidemie byla tak cílená, že o jejím záměrném šíření nikdo nepochyboval.
Kdo za ní stál?
To byla jedna z otázek, na něž se nikdy nenašla odpověď, a je to dobře.

Ondřej Neff

Příliš mnoho Bystrozrakých
Ikarie 1997/10

Přístroje na noční vidění a dálkové směrové mikrofony patřily k regulovaným a částečně i zakázaným technologiím už v druhé polovině dvacátého století. V praxi to znamenalo, že normální člověk k nim neměl přístup a ve speciálních obchodech byly k disposici jen zločincům, fizlům, šmírákům a deviantům. Vzhledem k tomu, že byly určeny jen těmto omezeným skupinám a byly tudíž rezervovány spolehlivým rukám politického a kriminálního podsvětí, moralističtí aktivisté si jich příliš nevšímali.
Situace se radikálně změnila v první dekádě jednadvacátého století, kdy poznatky z oboru genového inženýrství (velmi proskribovaná oblast technologií) otevřely cestu k zásadním změnám tělesných funkcí člověka.
Až dosud byla trojice Dlouhý, Široký a Bystrozraký vídána jen v pohádkách. Genetika napříště umožňovala libovolně zasahovat do tělesnosti zvířat i lidí. A tak jsme mohli potkávat Dlouhé, Široké i Bystrozraké přímo v ulicích.
Celkem jednoduchými zásahy bylo možno zvýšit výkon zraku, rozšířit spektrální škálu, takže lidé s upravenou vizualitou viděli i v infračerveném oboru. Stejně bylo možno upravit i lidský sluch, to vše ve spojení se záznamovými médii a patřičnými výstupy, na tiskárnu či na Superinternetovou síť. Společenské důsledky byly veliké a rozhořčení úměrné velikosti. Dříve bylo možno ve křoví načapat šmíráka s obrovským infračerveným dalekohledem v rukou. Dnes se tentýž šmírák nenápadně procházel a svýma infračervenýma očima nahlížel i do těch nejtemnějších koutů, kde pro něho zajímavým způsobem stoupala teplota. Jeho druh-naslouchač stejně nenápadně sledoval šepoty a výkřiky normálním sluchem nezachytitelné. Soudy byly brzy zavaleny žalobami a parlamenty kvílely pod tlakem lobbystických skupin. Mezi nimi nechyběli ani výrobci pornografických artefaktů. O jejich výrobky upadl zájem, protože po celkem nenáročné operaci -- nenáročné finančně i medicínsky -- si každý zájemce mohl zpřístupnit "live sex" prakticky kdy se mu zachtělo -- od doby vylepšení "posílení zraku", takže bylo možno nejen nahlížet do tmy, ale také skrz zavřené dveře a zdi do síly patnácti centimetrů.
Zákonodárci byli bezradní. Nevěděli totiž, co zakazovat. Technologie "posílení zraku" totiž sloužila z pětadevadesáti procent těm, kterým byla původně určena, totiž především nevidomým, slabozrakým a nakonec i docela obyčejným brejlovcům plusovým a minusovým. Kde končila oprávněná žádost a začala všetečnost? Vždyť i donedávna slepec si chtěl užít a připlatil si na "infra" -- kdo mu mohl vyčítat, že se chce podívat na cosi, o čem dosud měl jen buď vlastní hmatové informace, anebo zprostředkované zvukové, z horké telefonní linky? Policejní statistiky navíc poukazovaly na to, že s rozšířením technologie nočního vidění klesá pouliční kriminalita. Zlosyn "skrývající se do hávu noci" definitivně patřil už jen šestákové literatuře staršího data. Nebylo žádného hávu noci, do něhož by bylo možno se ukrýt před infra-očima, před Bystrozrakými jednadvacátého století.

Jako už tolikrát, nová technologie se prosadila přes všechny protesty a nátlaky.
Lidé si zvykli, jako si zatím zvykli na všechno a dokonce i šmíráků čili voyerů ubylo: kdo by se zajímal o tak všední podívanou!

Ondřej Neff

Rozhovor s profesionálem
Ikarie 1997/11

Ředitel agentury Protestor Mgr. Julius Kaska je nepřehlédnutelná figura v oboru aktivistického hnutí zamířeného proti nežádoucím technologiím a vědeckým inovacím. Jeho svěřenci dosáhli skvělých výsledků a právě tyto úspěchy nás dovedly až k tomu, že jsme se osmělili položit první otázku:
Na jakých základech stojí váš úspěch?
Protestor patří k nejstarším agenturám svého druhu a troufnu si říci, že naše vědecké metody se konkurenci nepodařilo

v plném rozsahu napodobit, natož překonat. Vstoupili jsme na trh v okamžiku, kdy aktivistické hnutí bylo roztříštěné: tam byla skupinka protestující proti genové manipulaci, tam zase mladí lidé bojovali proti moldingu. Zakladatel naší agentury, zesnulý profesor Rattan, stanovil první zásady řízeného aktivismu a to právě jsou ony základy, na něž se ptáte.
Můžete je stručně vysvětlit?
Profesor Rattan vyšel ze dvou předpokladů: aktivismus je perspektivní povolání pro každého člověka, přičemž předmětem zájmu aktivistů se může stát každá technologie. Je třeba sladit nabídku a poptávku, a právě toto slaďování je předmětem naší činnosti.
Jak to děláte?
Především musíme sledovat situaci v oblasti výzkumu a vývoje. Registrujeme veškeré medializované projekty a sledujeme jejich mediální úspěšnost.
Proč?
Mediální úspěšnost projektu je přímo úměrná úspěšnosti aktivistického hnutí. Nemá smysl se angažovat na projektu, o který nejeví veřejnost zájem, to je přeci nabíledni.
Jste tedy závislí na médiích!?
Ne tak docela. Tak tomu bylo dříve, dokud aktivismus probíhal jak se říká živelně, neorganizovaně. Mladí lidé dychtiví po aktivismu sledovali média a pak se bezhlavě vrhali tam, kde byl největší rozruch -- aby zjistili, že místo je obsazené, že na případu už pracuje jiná aktivistická skupina a oni jsou v nejlepším případě nuceni hrát druhé housle.
Vy tedy tipujete dopředu, kde nastane rozruch...
Velmi správně! Vědeckou metodou založenou profesorem Rattanem, kterou jsem, při vší skromnosti, geniálně rozvinul, sledujeme křivku mediální přitažlivosti daného projektu od okamžiku jeho prvního zveřejnění. Metodami, které pochopitelně nebudu prozrazovat, extrapolujeme a predikujeme a dokážeme určit ty projekty, které mají naději dosáhnout stavu, jemuž říkejme lidově rozruch. Právě tyto perspektivní projekty nabízíme našim zákazníkům.
Slyšel jsem, že se neomezujete jen na sledování, že některé vytipované projekty sami mediálně podporujete, abyste zvýšili jejich hodnotu pro aktivismus.
To jsou hanebné pomluvy. Rozšiřují je o nás konkurenční agentury, které nám závidí úspěch. Sami těchto nekalých praktik užívají. Pokud máte zájem, mohu vám poskytnout bohatou dokumentaci.
Takže, kdybych se dejme tomu já zajímal o práci na poli aktivismu...
Momentálně jsem schopen vám nabídnout čtyřiaosmdesát projektů, ve kterých se můžete angažovat. Některé jsou mimořádně zajímavé a měl byste šanci se stát vůdcem významného hnutí, které se zapíše do dějin aktivismu zlatým písmem.
Ne, děkuji, jsem už sám aktivistou...
Na jakém poli, smím-li se zeptat?
Skupina, kterou jsem založil, se zasazuje o zákaz manipulace aktivistickým hnutím takovými agenturami, jako je vaše...
Vy jste špeh! Vy jste škůdce! Vy jste nepřítel pokroku, který nás chce vrátit do doby kamenné! Vy chlape, já vás...
(Konec rozhovoru.)

Ondřej Neff

Veselé vánoce
Ikarie 1997/12

Za starších lepších časů předvánoční prodejní sezóna začala figurkami Santa Clause za výlohami a zelenou symbolikou smrkových větviček všude, kde to bylo aspoň trochu únosné. Nyní je to jinak, příchod vánoc oznamují exploze časovaných bomb a jak se štědrý večer blíží, tím více krve teče.
Ze začátku to nevypadalo jako reklamní kampaň. A proti některým firmám se útočilo vždycky. Už v devadesátých létech se pořádaly demonstrace před McDonalds a petrolejářská firma Shell také byla pod tlakem aktivistických skupin za svoje obchodní styky s režimem v Nigérii. McDonalds i Shell dobře prosperovaly a nikoho nenapadlo dávat jedno s druhým dohromady -- vždyť obě firmu prosperovaly už dávno před tím, než útoky začaly.
Jenže brzy po přelomu tisíciletí někoho napadlo spočítat o kolik prosperovaly víc díky tomu, že sympatie konzumně smýšlející veřejnosti jsou na straně napadeného.
První se začala komerčním terorismem zabývat Pepsi Cola. Má to svoji logiku.
Number Two v každém oboru je pod tlakem stát se Number One a bývá vynalézavější ve všech ohledech, i v marketingu. Má se za prokázané, že si Pepsi skutečně objednala výhružky a pumové atentáty proti svým cisternovým vozům a během půl roku se skutečně stala Number One -- byť nakrátko. Do té doby, kdy správní rada Coca-Coly objednala únos vnuka svého prezidenta a před televizními kamerami se nezačali střídat potentáti papežem počínaje a nositelkami pornooskarů konče, všichni s červenou plechovkou v ruce, pod sloganem TERORISMU STOP!
Situace začala být nepřehledná. Teroristických útoků přibývalo. Každá významnější firma byla na mušce a časopis Fortune začal sledovat -- kromě obratu a čistého zisku -- i počet výbuchů. General Motors tvrdě soupeřil s Fordem, Volkswagen s Fiatem. Zasedání správních rad ve společnostech doposud ušetřených útoku se nesla v nervózním duchu.
"To jsme takové nuly na trhu, že nikomu nestojíme ani za prachmizerný Molotovovův koktejl?" láteřili výkonní prezidenti. Nejvýše se ovšem cenily útoky sebevražedné a prezidenti takto napadených společností vystupovali ze svých limuzín v dešti fotografických blesků s náležitou pompou.

V roce 2007 mladý, doposud bezvýznamný aktivista Miksovich vystoupil se smělým tvrzením: firmy si útoky samy objednávají! Nejdříve se mu dostalo jen posměchu.
On sám byl nekňuba, který si nedokázal najít předmět aktivistického působení a bál se drsných riskantních metod, teď tedy jen háže špínu na úspěšnější.
Miksovich však nebyl ani nekňuba, ani zbabělec -- jenom ještě nedostal ten správný nápad, až teď. Napadlo ho unést tentokrát ne dcerušku generálního ředitele firmy SONY, nýbrž koordinátora speciálních operací skupiny Štěstí Země, bývalého metodika pro nestandardní výslechy, získal první výpověď, kvalifikovaně a v plném rozsahu potvrzující jeho tvrzení. Ano, firmy si teror objednávají a platí za něj horentní peníze!
Miksovich byl zklamaný ve své naději, že svět takzvaně prozře, že veřejnost bude pohoršena a uvalí na firmy podporující komerční teror (jak se této metodě začalo říkat) konzumentské embargo. Pravý opak! "Tak on je to kšeft, a ne politika!"
říkali si lidé s úlevou a teprve po Miksovichově odhalení dostal komerční teror ty správné dimenze. Aktivistické skupiny se předháněly v důmyslu svých teroristických akcí a veřejnost odměňovala ty, kteří byli nejlepší. Tak je to správné.
Slyšíte ty výbuchy venku? To jsou rolničky, oznamující, že vánoce přicházejí!

Ondřej Neff

Elektronický spiritismus
Ikarie 1998/1

Náš seriál o zakázaných technologiích bližší i vzdálenější budoucnosti vstupuje do čtvrtého ročníku. Loni jsme se především zabývali soudními procesy a jejich hlavními protagonisty, kteří usilovali cestou práva dosáhnout zákazu té či oné technologie.
Až dosud jsme si všímali technologií, jejichž pozitivní či negativní dopad byl přinejmenším sporný. Do oblasti zakázaných technologií však spadají i takové praktiky a vynálezy, které vnímáme i z hlediska přirozeného práva jako podvod, eventuálně jiný druh kriminality.
Široké pole pro "kriminálníky v bílých rukavičkách" skýtá informatika. Machinace s finančními transakcemi a krádeže dat jsou staré jako informační technologie sama. Ovšem nové druhy kriminality nastaly, jakmile do informatiky vstoupily nové prvky, zejména umělá inteligenci a komplexní hodnocení dat.
Už na přelomu první a druhé dekády jednadvacátého století vznikly první informatické spiritistické salony. Jejich majitelé nabízeli důvěřivým zákazníkům přímé spojení se záhrobím. Princip byl jednoduchý. Zákazník poskytl výchozí informace, tedy údaj, s kým chce v záhrobí komunikovat. Následoval sběr informací, vyhodnocení a následné vykonstruování "virtuální bytosti". Při další návštěvě salonu mohl zákazník spatřit tvář zesnulého (hologram), mohl ho slyšet (hlasová rekonstrukce) a mohl s ním i komunikovat (umělá inteligence).
Přirozeně, že iluze byla porušena právě tou nepříjemnou prodlevou mezi zadáním a druhou návštěvou. Obyvatelstvo bylo pod tlakem sdělovacích prostředků, které se snažily vysvětlit, že jde o podvod. Naopak -- zpravidla ve stejných sdělovacích prostředcích se vždycky našlo dost úplatných pisálků, kteří balamutili obecenstvo žvásty o tom, že osobnost člověka se smrtí neztrácí a že zůstává na věčné časy v podobě elektromagnetického či "metionového" či jakého záření a že je pak snadné toto záření vhodnými technickými prostředky zachytit, zpracovat a tak umožnit pozůstalým komunikaci.
Nešlo o to, kde je pravda.
Šlo o to, čemu chce veřejnost důvěřovat, a značná část -- už tradičně -- dává přednost líbivé lži před drsnou pravdou.
Vývoj techniky šel podvodníkům na ruku. Nové a nové generace procesorů, zvyšování rychlostí, zlepšování interface, především pak hologramických projektorů, to vše umožnilo odstranit prodlevu mezi první a druhou návštěvou, takže někdy od roku 2015 se objevily první "direct-online" salony a o několik let později tuto službu běžně nabízeli zprostředkovatelé pohřbů!
Záleželo na místních zákonných úpravách, ovšem v mnoha státech světa bylo běžné, že pohřbu se účastnil sám nebožtík -- s ním se už neloučil funerální řečník, nýbrž naopak, z nebožtíka se stávala hlavní postava pohřbu, obvykle čiperná, veselá, optimismus a humor bohatě rozdávající.
Šlo o monumentální podvod a slušní lidé se proti němu obraceli s odporem. Mimo zákon stály tyto praktiky všude tam, kde církev, ať už jakákoli, hrála rozhodující roli. V USA to byli mormoni v Utahu či protestanti v "biblovém pruhu" států středozápadu, přirozeně že v Itálii a Španělsku. Zato ve svobodomyslném Holandsku se pohřby staly díky elektronickému spiritismu vyhledávanými společenskými dýchánky, kde alkohol tekl proudem a "zkrocené drogy" se hrnuly po lopatách.
Fenomén elektronického spiritismu měl brzy hrát v tolika zemích tak významnou úlohu, že se k němu vrátíme příště.

Ondřej Neff

Právo na dvojníka
Ikarie 1998/2

Přes veškerý pokrok technických postupů závisela kriminalistika a na ni navazující soudnictví i hluboce v jednadvacátém století na autoritě lidského svědectví. Princip alibi, tedy svědecky potvrzené přítomnosti na

definovaném místě, neztratil nic na platnosti. Leckteré soudní řízení se točilo kolem alibi i v době hloubkových analýz a sub-atomárních stop.
Jako obvykle, ochránci zákona si uvědomili až pozdě, jaké se na ně řítí nebezpečí. Přitom měli včas signály, varující, že mafiánské kartely bohatě podporují vědecký a technický výzkum směřující k vývoji a masové výrobě robotů s lidskou podobou. Pošetilci se domnívali, že jde o daňový únik nebo dokonce o projev lidumilnosti vyvěrající z hnutí svědomí. Skutečnost byla prostší a brutálnější. Jakmile to bylo jen trochu možné, mafiánští bossové si pořizovali pohyblivé repliky svých osob. Ty jim sloužily jednak jako alibi, jednak jako klamné cíle pro eventuální případ atentátu.
Docházelo i k jiným výstřelkům kriminální povahy. Nebylo obtížné vyrobit repliku veřejně známého člověka a uvést tuto repliku do trapné nebo dokonce skandální situace. Před volbami pak bylo vidět významné politiky v homosexuálních nevěstincích, opiových doupatech a podvodných hernách. A naopak, potentát nachytaný takříkajíc na švestkách se bránil, že jde o podvrh a provokaci ze strany konkurence.
Zpočátku byli roboti tak nákladní, že široká veřejnost sledovala vývoj situace spíš s pobavením než znepokojením. Technika však šla mílovými kroky a díky sériovosti se repliky dostaly do cenové hladiny, jíž se říká "rozumná". Své dvojníky už neměli jen hlavní mafiánští bossové -- kteří si dokázali obstarat alibi i bez robotů a navíc se zřídkakdy osobně účastnili kriminálních operací.
Teď už si je dokázali obstarat i jejich podřízení, operativci ve světě zločinu, vrazi a pašeráci.
Teprve potom se vzpamatovali strážci veřejného pořádku.
První reakcí byly pokusy zakázat vývoj a výrobu "člověku podobných mechanismů".
Kolem zákazu se jako obvykle rozpoutala vřava. Ukázalo se, že se "člověku podobné mechanismy" vyrábějí od nepaměti -- v každé výloze obchodu s konfekcí se takové mechanismy pohybují, bez nich by nebyl možný vývoj nových dopravních prostředků, zhroutila by se specializovaná výuka ve školách.
Mnohé státy proto nařídily, že roboti musejí mít zřetelně odlišné znaky.
Kupříkladu povrch jejich těla musí mít výraznou barvu, nejlépe modrou nebo zelenou. Toto nařízení bylo vcelku snadné prosadit, protože výroba robotů byla natolik složitá, že ji zvládlo jen několik snadno kontrolovatelných výrobců v zemi. Bylo tedy zakázáno vyrábět roboty s konkrétními tvářemi a navíc museli být, dejme tomu, šmolkově modří.
Veřejnost reagovala okamžitě -- vznikla móda, hlavně mezi mladými lidmi, barvit si pokožku na modro, ať už líčidlem, nebo speciálními pigmenty. Kromě toho naprosto nebylo nutné, aby robot získal konkrétní rysy obličeje už ve výrobním závodě. Speciální pokoutní dílny dokázaly sériově vyrobenému robotovi vtisknout rysy obličeje na zakázku, podle přání zákazníka.
Výrobu lidem podobných robotů a dokonce dvojníků nebylo možno zakázat, prosadila se a jednu chvíli se už zdálo, že se zhroutí společenský pořádek, že nastane chaos a nikdo si nebude už ničím jist.
Jako vždy, i tentokrát si život pomohl.
Princip alibi byl odstraněn ze soudní praxe, nebyl to uznávaný důkaz, jako přestala být důkazem fotografie anebo zvukový záznam. Společnost prostě vzala na vědomí, že identita se stala čímsi neurčitým a že každý má dokonce ústavní právo replikovat svoji totožnost do aleluja.

Ondřej Neff

Exil do času
Ikarie 1998/3

Akce, k níž přistoupila ekologická aktivistická organizace Zachraňte Zemi 12. května 2084, byla bezpochyby protizákonná a proto patří do této série dlouhodobého seriálu, pojednávajícího o pokusech nasadit uzdu lidské vynalézavosti, ať oprávněně anebo z důvodů morálních, ideologických nebo z čisté pošetilosti. Naproti tomu se stav životního prostředí zhoršil natolik, že snad většina obyvatelstva Země volala po rázném opatření, které by se pokud možno týkalo někoho jiného, než právě toho, kdo k ráznosti vyzýval.
Organizace Zachraňte Zemi sáhla k řešení tak radikálnímu, že dále už nebylo možno jít. Pomohli k dokončení vývoje a zahájení výroby ničeho menšího, než individuálnímu stroji času. Přístroj sloužil jen jednomu jednotlivci k odchodu do toho bodu v minulosti či budoucnosti, kam si majitel přístroje namířil.
Přístroj byl sebereplikující, a nová replika si dokázala sama najít toho člověka, který přístrojem dosud vybaven nebyl, takže během krátké doby mohl každý bádat nad otázkou, zda zůstat nebo odejít, ať žil kde žil, ve velkoměstě anebo v divočině.
Během krátkých několika hodin se v první vlně exilu do času - jak se akci začalo říkat - prakticky vylidnila velká města. Lidé se většinou vraceli - jak ukázaly rychlé výzkumy veřejného mínění, většina mířila do doby mládí, aby mohla napravit to, co tehdy pokazila a na základě životních zkušeností využít příležitostí, kterých si tehdy mladí nezkušení fanaróni obého pohlaví nevšímali nebo je nepovažovali za hodné dalšího úsilí. Jen nepatrné procento se odvažovalo do budoucnosti, hlavně proto, že nedůvěřovali ujišťování, že při cestě - dejme tomu - o deset let napřed nebudou o deset let starší.
Ti co zbyli, se radovali, jak dobře udělali, protože žili a tyli z obrovského bohatství, zanechaného exulanty - do té doby, dokud se plně nezhroutila civilizace v důsledku pádu energetických a dopravních infrastruktur. Už v průběhu několika dní a týdnů bylo zjevné, že se svět řítí do temnot doslova středověkých a tak došlo k druhé vlně exilu. Lidé prchali od ledniček sice plných, avšak bohužel už ne ledových, od třídimenzionálních leč pohříchu nefungujících televizorů a intelektualizovaných automobilů s prázdnými palivovými články. Pak přišla zima roku 2084. Byla krutá a vyvolala

přinejmenším na severní polokouli další vlnu exilu do času.
Třetí svět postupně následoval v roce 2085. Bohatství jeho rozvinutých států přece jen záviselo na prosperitě Severu víc, než si kdokoli dokázal představit, nu a zcela chudý Jih byl stoprocentně odkázán na podporu bohatých. Přirozeně, že se Země nevylidnila úplně, zůstalo na ní suma sumárum několik milionů lidí, roztroušených do nomádských tlup, kočujících v pustinách na pěti kontinentech.
Stroje času tito prostí lidé poztráceli nebo rozbili a museli se tedy nadále protloukat sami, v drsném světě, do něhož se Volná Příroda vracela s rozvinutými prapory a v němž museli soupeřit se šelmami bez někdejší převahy, již člověku propůjčovala kolektivní zkušenost civilizace.
V tomto smyslu bylo životní prostředí Země zachráněno a ekologičtí aktivisté mohli být plně spokojeni s výsledkem akce - některé z nich dokonce do časového exilu neodešli a mohli triumf vychutnat (dřív než byli rozsápáni vlky anebo je zkosila choroba).
Země zachráněna?
Ne tak docela.
K události došlo jen v jedné časové sekvenci, takže zasažena byla jedna jediná časová posloupnost z nekonečného počtu časových posloupností, jež společně sdílejí ohromnou imaginární pláň zvanou Čas. Na všech ostatních časových posloupnostech k objevu a rozšíření individuálních ani kolektivních Strojů času nedošlo a životní prostředí tam bylo ničeno až zničeno do důsledků.

Ondřej Neff

Legální zločin
Ikarie 1998/4

Pojem "legální zločin" je prastarý. Označují se jím činy, které sice odporují obecnému právnímu vědomí, avšak nelze je stíhat, protože jsou v souladu s literou zákona. Jejich pachatelé obvykle jednají na základě detailních znalostí práva a svůj čin dovedou procpat skulinami v houštině těch podivně pokroucených liter, jimž se říká paragraf.
To, co vzniklo začátkem jednadvacátého století v Severní Americe a po krátké době přešlo i do západní Evropy až po hranici Aše, patří do oblasti technologií jen okrajově, pokud vůbec nějak. Šlo o zajímavou právní kličku, nebo také, chcete-li, o módu, stav ducha, společenské hutí. Nicméně v pozadí se přece jen skrývala technologie a proto případ do našeho seriálu patří.
Pokroky v informatice a dohlédací technice způsobily dramatický pokles zločinu a obrovským byrokratickým aparátům represivních orgánů hrozilo povážlivé krácení finančních zdrojů. O dvě tři desetiletí později to vedlo k prodeji práv (Ikarie 4/96) a k tezím o optimální kriminalitě (Ikarie 6/96, obé viz Neff: Klon'96) a to, co se dělo počátkem století k těmto inovacím vedlo, zatím jen ve skromné, zárodečné formě.
Ukázalo se totiž, že v populaci existuje velmi specifická skupina osobností.
Podobně jako masochisté touží po tom, aby byli fyzicky týráni, jsou mezi námi lidé toužící po to, aby byli okradeni, přepadáni, v krajním případě vražděni.
Tito viktimisté, jak se jim začalo říkat, se vyznačovali krajně skeptickým vztahem ke světu a akt zločinu vykonaný na jejich osobě vítali, protože ho chápali jako potvrzení jejich světového náhledu.
Viktimisté, jakmile ubývalo zločinu, vytvořili velmi militantní skupinu, prosazující právo na oběť -- v souladu se základním lidským právem volit svobodně styl svého života.
Viktimisté našli porozumění u členů zbytků rozprášených zločineckých tlup. Tito donedávna pronásledovaní gangsteři, zahnaní do přítmí občanského života všepřítomným informatickým dohledem, zakládali po celé Severní Americe a později i v západní Evropě firmy. Ty byly zpočátku vedené jako "konzultační kanceláře" a akty zločinu byly nejdřív pouze simulované. Viktimisté však trvali na tom, že mají právo na řádné okradení, plnohodnotné znásilnění a dokonalé zavraždění.
Konzultační kanceláře se proto proměnily na regulérní firmy typu "Robbery inc.", samozřejmě s důkladnou oporou ve stávajícím právním systému. Tento vývoj pochopitelně vyvolal značnou pozornost tisku. Polemika se točila kolem otázky, do jaké míry má člověk právo nakládat se svým osudem a zda volání jeho duše má přednost před l literou zákona, když jiné zákony mu svobodu zaručují! Liberální zákonodárství na východním pobřeží Ameriky se postaralo o několik pěkných precedentů, kdy zaměstnanec některé "Robbery inc." vykonal kvalitní loupež či násilný čin na viktimistovi a na nátlak viktimistových právních zástupců byl v plném rozsahu osvobozen.
Liberální publicisté si pochvalovali, že další tabu padlo a sféra lidské svobody se významně rozšířila. Pochopitelně nastaly komplikace když se ukázalo, že někteří lidé se k viktimistům přihlásili z nerozumu a když pak byli okradeni, namítali, že takto si to nepředstavovali!
Soudní spory se táhly po mnoho let a přirozeně že největší prospěch z celé věci neměli nakonec ani viktimisté, ani jejich trýznitelé, nýbrž právníci. Konec celému poprasku učinil teprve pokrok technologií virtuání skutečnosti.
Simulátory dokázaly každému vyvolat ten jeho vytoužený ráj a viktimista mohl být okrádán třeba desetkrát denně, aniž došlo k nepříjemnému střetu s paragrafy.

Ondřej Neff

Inovační gradualismus
Ikarie 1998/5

Za vynálezce podvodné praktiky zvané "inovační gradualismus" je pokládán legendární Bill Gates, informatik z dvacátého století, který zmizel za nejasných okolností ze světové scény ve třicátých létech 21. století když - podle jedněch - vstoupil na nebesa, podle druhých odletěl s Ufony (čímž konečně přiznal, co je zač) a podle třetích se stal zenovým mnichem a ztratil se v některém z klášterů na Hokkaidu.
On byl první, kdo přišel s principem výroby chybného produktu, podporovaného masivním marketingem. Zákazník který naletěl, měl na vybranou: buď přejít na jiný produkt (přičemž si nemohl být jist, že i ten nebude infikován důmyslně vykonstruovanými chybami) opět za plnou cenu, anebo platit celkem mírné poplatky za postupně, čili graduálně dodávané opravné záplaty. Jakmile byly chyby odstraněny, Gates nabídl za zdánlivě rozumnou cenu nový produkt, opět infikovaný chybami, a proces se mohl táhnout do nekonečna.
Princip se uplatnil nejdříve v oblasti softwaru, v níž se Gates stal nekorunovaným králem. Zákazníci se stali zajatci plně závislými na vůli a nevůli výrobce, stali se jejich rukojmími. Osvědčila se zásada, že skutečně dokonalý zločin je ten, který jako zločin nevypadá: vražda která je okamžitě identifikovatelná jako vražda je spackaná vražda, to věděli mistři zločinu od dob vražednické rodiny Borghiů.
Inovační gradualismus se plně uplatnil až v druhé polovině jednadvacátého století, s nástupem technologie výroby androidů. U těchto výrobků software splynul s hardwarem, jedno od druhého nebylo možno oddělit. Koupě androida byla velmi nákladnou investicí. První výrobce androidů, firma R.U.R., v krátké době zkrachovala, protože jejich výrobky fungovaly sice primitivně, leč bezchybně: byli to nezničitelní umělí lidé s limitovanou inteligencí a omezenými funkcemi za dostupnou cenu. Tato komerční politika se ukázala jako zcela chybná. Androidi firmy R.U.R. byli nezničitelní, leč tupí otroci, kteří vykonávali přesně to, co slibovala příručka uživatele, nic více a nic méně.
Na to záhy přišli konkurenční výrobci a uvedli na trh zcela jinak koncipované modely pod sloganem "otevřený systém". Ve skutečnosti to znamenalo, že zákazník získal nevyzpytatelnou potvoru, každou chvíli přestupující zákony robotiky.
Výrobce poskytoval zákazníkovi tak zvanou podporu. e skutečnosti to znamenalo, že výrobce pečlivě udržoval stupeň chybovosti androida na tak zvaně snesitelné úrovni. Podobně jako ve dvacátém století Gatesova firma, i výrobci andoridů v pravidelných intervalech poskytoval "záplaty", jimiž omezoval chybovost v jedné oblasti (motorika, poslušnost, vyjadřovací schopnosti) a současně vkládal do systému chyby nové, které bylo nutno v následujícím kroku opět odstraňovat novou záplatou.
Přirozeně, že organizace na ochranu zákazníků na tuto praktiku záhy přišly a pokusily se proti ní bojovat. Inovační gradualismus byl odhalen, jeho původci demaskováni, a ochranáři se pokousili prosadit, aby se tato praktika dostala na seznam zakázaných technologií.
Kupodivu se ukázalo, že ochranáři měli jen nepatrnou podporu veřejnosti.
Nedokonalí androidi, pomocí záplat posunovaní z jedné úrovně chybovosti do druhé, měli pro zákazníka větší citovou přitažlivost, než modely tak zvaně dokonalé. Nedokonalý android byl zdrojem drobných, leč snesitelných nesnází.
Lidé měli znamenité konverzační téma. Ohlašované záplaty byly vždy středem zájmu a debat. Lidé se na ně těšili, kritizovali je, navrhovali nové. "Nedokonalost je zábavná," to byl základ filosofie inovačního gradualismu. Lidé se nechali okrádat, protože je to bavilo a také proto, že nedokonalé výrobky jim dávaly prostor k naději na zlepšení, což produkty bezchybné by nikdy nedokázaly.
A jistý starý mnich, zřejmě nesmrtelný, v temné cele jednoho z klášterů na Hokkaidó se tomu tiše usmíval.

Ondřej Neff

Sám sobě vězením
Ikarie 1998/6

Místo mříží gerontace - tato myšlenka vznikla v šedesátých létech jednadvacátého století a během krátké doby se rozšířila v oblasti "bohatého severu", kdežto v "chudém jihu" se nadále držela koncepce "místo mříží oprátka".
O co šlo v této revoluci v penologii?
Už dávno bylo každému jasné, že tak zvaný výchovný účinek vězení je nulový. Vězení nikoho nevychovává, maximálně vězení učí technikám důmyslnějšího provádění zločinu. K tomuto názoru dospělo už dvacáté století. Zločinec je za mřížemi, aby byl izolován od lidí, kterým by mohl škodit, to byl první závěr, který vyplynul z procitnutí z iluzí o "léčitelnosti sociální choroby zvané zločin". A dále - zločince je třeba nechat ve vězení zestárnout, protože postupujícím věkem a narůstající zchátralostí organismu spojenou se ztrátou podnikavosti klesá chuť páchat trestnou činnost.
Jakmile genetika objevila metody, jak prodlužovat stav tělesné svěžesti, čili jak prodlužovat mládí, zároveň přišla na to, jak mládí zkracovat. Byl to prostě jen opačný postup. A právě na něm stála gerontace. Osmnáctiletý pachatel ozbrojených loupeží vyfasoval patnáct let zestárnutí; po týdnu na klinice byl na svobodě jako třiatřicetiletý zralý muž. Stále ještě svěží, ovšem už mu začaly řídnout vlasy a sem tam nějaká vráska se objevila, také v pase se rýsoval náznak fotrovského bříška. Kluci v hospodě na rohu, kteří zrovna plánovali, kterou milionářskou vilu dnes v noci "udělají", ho nevzali mezi sebe... Takto fungoval ten mechanismus. Přesto se vyskytovaly recidivy. Stačilo přidat dalších deset, dvacet let. Před půl rokem osmnáctiletý, před čtvrt rokem třicátník, teď padesátník. Tím trestná činnost zpravidla končila. Ochablé svaly, artrózou obolavělé klouby, na nose silné brýle, ne, v takovém stavu se těžko přepadají banky.
Gerontace se ujala ve většině států Severu, i přes odpor legislativců, podplacený majiteli žalářních komplexů. Ve většině států se přistoupilo na kompromisní řešení. Při vynesení rozsudku měl odsouzený na vybranou, zda chce odejít

na patnáct let do skutečného vězení, anebo na týden na kliniku. Dokonce i ti, kdo si vybrali první možnost, směli kdykoli požádat, aby mohli si odpykat zbytek trestu alikvotním dílem gerontace.
K hlavním námitkám patřila možnost či nemožnost amnestie. Z vězení lze amnestovaného vězně propustit, kdežto jednou gerontovaného odsouzeného... lze zase omladit, jak se záhy ukázalo. Nebylo důvodu, proč by to nemělo jít.
Dále se ukázalo, že juvenilizovaný geront se zpravidla nevracel k trestné činnosti.
Psychologové se snažili tento jev vysvětlit pozůstatky zralého myšlení, které přetrvalo v kriminálníkově mysli i po omlazení čili juvenilizaci.
Kolem gerontace bylo hodně rozruchu, hlavně ze začátku. Několik aktivistických skupin založilo svoji kariéru na boji proti násilným zásahům do lidského organismu. Tyto akce však netrvaly dlouho. Aktivističtí předáci byli terčem brutálních kriminálních útoků a brzy si našli jiné téma k protestování, demonstrování a přivazování řetězy. Zločincům totiž vyhovovala gerontace. Nucené zestárnutí přece jen nemělo takový odstrašující účinek jako kriminál, takže zločinci snadněji nacházeli komplice mezi mladými lidmi. A pak, vznikly černé kliniky, které dokázaly gerontovanému zločinci vrátit mládí, nebo přinejmenším obnovit mladistvou funkci některých orgánů. Počet násilných činů, tak zvaná pouliční kriminalita, poklesl. Nakonec nespokojeni byli jen opravdoví staří kriminálníci, kteří se museli ke svým šedinám a revmatismům dopracovat dlouhodobými pobyty ve skutečných vězeních.

Ondřej Neff

Nebezpeční trpaslíci
Ikarie 1998/7

První polovina jednadvacátého století žila ve znamení euforického nadšení pro nanotechnologie. Miniaturní pidistroječky, se součástkami molekulárních rozměrů - to mělo být řešení lidských problémů nového věku. Uplatnění našly především v medicíně, respektive v úpravě lidské fyziologie: péče o zdraví a péče o v vzhled splynuly v jednu jedinou činnost - v podstatě údržbářské povahy.
A právě z této strany přišla rána.
23. dubna 2034 získaly rozhodující zpravodajské agentury zprávu o nanotechnologickém systému Styx. Šlo o soustavu vzájemně se podporujících miniaturních mechanismů, které v první fázi své činnosti podporovaly agregáty zaměřené na očistu a údržbu věnčitých tepen. Po určité době však Styx tento údržbářský systém zlikvidoval a od té chvíle intenzivně pracoval na přípravě podmínek ke vzniku velmi kvalitního infarktu myokardu.
Následovala panika. Očistných žilních agregátů bylo v tu dobu nasazeno několik desítek milionů souprav. Nikdo nedokázal říct, kolik lidí v sobě nosí agregáty kontaminované zrádným Styxem. Docházelo k hysterickým projevům zoufalství, nezřídka zakončeným sebevraždou - a to i u lidí, kteří nikdy žádné cévní problémy neměli a prokazatelně v sobě žádné nanotechnologické soupravy nehostili.
V okamžiku, kdy se začala kácet křesla prvních ministrů zdravotnictví, objevily se inzeráty firmy Aeskulap. Tato firma - pravilo se v inzerátu - v rekordně krátké době vyvinula nanotechnologický prostředek, schopný najít a zlikvidovat Styx a navíc zavést v cévním systému zákazníka strážní a ochranný systém.
Inzerát vyvolal rozporuplné reakce. Firma Aeskulap předvedla výsledky klinických zkoušek, které v plném rozsahu potvrdily účinnost jejího systému. Ovšem to co vzbudilo podezření byla rychlost, s jakou firma uvedla systém na trh. Všichni nezávislí odborníci bez výjimky potvrzovali, že není technicky možné v tak krátké době provést analýzu a konstrukci a prověření tak komplexního systému.
Jenže, co naplat, byly tu desítky miliónů lidí, kteří byli zoufalí z toho, že nevěděli, zda nechovaji vražedný Styx v bezprostřední blízkosti svého srdce. A tito lidé také bez výjimky prohlašovali, že jim je jedno, kde Aeskulap na řešení přišel, hlavně že na něj přišel.
Později se skutečně ukázalo a bez jakýchkoli pochyb prokázalo, že právě firma Aeskulap vyvinula vražedný nanosystém Styx a souběžně s jeho vývojem probíhal vývoj protiopatření a že celý humbuk se zprávou tiskovým agenturám a následným inzerátem byl jen rafinovanou marketingovou kampaní.
Tohoto příkladu následovaly i další firmy. Objevily se nanosystémy napadající zdivo a kdo si chtěl zachránit dům před - doslova - atomizací, musel bohatě zaplatit za dekontaminaci. Jiné systémy napadaly kovy nebo plastické hmoty. Objevily se první univerzální ochranné systémy, které měly za úkol prověřovat funkci každého jiného nanosystému, a pokud by usoudily, že některé jeho funkce jsou škodlivé, měly ho nemilosrdně likvidovat. A přirozeně že škodlivé systémy byly doplněny agresivními subsystémy vybavenými všemi prostředky, jak hradby miniaturní ochranky překonat a zničit.
To vše vyvolalo obrovskou nenáladu vůči nanotechnologiím, s výsledkem, jak se dalo čekat, nulovým. Jako vše dobré a prospěšné měly i nanotechnologie svoje temné stránky a jejich strůjcem byl nezřídka týž člověk, který se postaral o stránky světlé.

Ondřej Neff

Psí život
Ikarie 1998/8

U žádného živočišného druhu nevyvolala intelektualizace takové problémy, jako právě u psů. Obscénní povykování kocourů nikoho příliš nevzrušovalo - kdo by za nimi lezl po střechách a naslouchal jejich obhroublému dvoření?

Zato psi se od člověka nevzdalují, žijí v jeho blízkosti a jakmile intelektualizační aparatury byly přeneseny z laboratoří na výrobní linky a odtud do obchodů a domácností, vznikly nesnáze: psi, od věků přítulní a veselí kamarádi lidí se stali nesnesitelní.
Člověk navyklý na vítání věrného čtyřnožce byl šokován, jakmile ho po návratu domů hafan oslovil: "Kde ses flákal, ožralo?" a po očichání poznamenal: "A s kým jsi to byl, tohle není pach naší paní!"
Přirozeně že následovala vlna protestů a na výrobce byl činěn obrovský restriktivní tlak.
Přístroje první generace nepůsobily přímo na psychiku psů, takže sám pojem "intelektualizace" mohl být právem považován za pouhý reklamní trik. Šlo o pouhý převod "psí mluvy" do lidského slovníku. Vzhledem k omezené slovní zásobě psa to byly dokonce jednodušší aparáty než běžné tlumočnické pomůcky, a to byl důvod, proč se tato technologie tak rychle rozšířila.
Výrobci byli donuceni učesat slovník. Žádná hrubá, ba dokonce ani drsná, natož pak vysloveně sprostá slova nebyla povolena - ovšem na černém trhu se objevily aparatury přímo nabité tabuizovaným slovníkem. Kupovali je výstředníci a recesisté a docházelo k společenským skandálům, když kupříkladu na výroční schůzi správní rady Morganovy banky se objevil novofoudlanďák, který prezidentům a generálním ředitelům spílal do smradlavých kreténů.
Zákony byly zpřísněny, postihy přitvrzeny a jednu chvíli se zdálo, že jsou problémy zažehnány. Místo poznámky o flákání pes pronesl vítací větu "jsem rád, že ses mi vrátil, pane". Některým lidem se stýskalo po zpustlé mluvě aparatur první generace, avšak většinový názor se prosadil.
Jeden problém se však vyřešit nepodařilo.
Je třeba opět zdůraznit, že v této fázi ještě nešlo o zásah do psychiky, že šlo jen o převedení duševních pochodů psa do lidské mluvy. Psí nátura se všemi zažitými rituály zůstala nedotčena, včetně skandálně promiskuitního chování. Dokud psi nemluvili, nikomu nepřipadalo divné, natož pak pohoršlivé, že se psi očichávají a že si vzájemně provádějí to nejnestydatější sexuální harašení, psi fenám i feny psům.
Jakmile však tyto skutky byly doprovázeny projevy v lidském jazyce, začali se ošívat i lidé svobodomyslní a nikterak puritánští.
Přístroje první generace, se slovníkem nasbíraným po přístavních krčmách, byly doslova šokující a není zde to správné místo, abych citoval, co všechno psi fenám říkali a co jim feny odpovídaly, pokud nebyly v eroticky příznivé náladě, a naopak jakými slovy roztoužené feny k sobě lákaly milovníka. Takové dialogy se hodí jen do pornografických periodik toho nejhrubšího zrna.
Jakmile došlo k úpravě slovníku, efekt byl možná ještě skandálnější. Co podotknout k dialogům typu "račte posečkat, rozkošná slečno, já vás okopuluji", načež fena odpovídala: "Ke kopulaci nejsem příznivě nakloněna a vítala bych, kdybyste se ubíral svou cestou" a on "já se však o kopulaci přesto pokusím" a tak dál, dokud páni od sebe neodtáhli na vodítku konverzující psy.
Jisté řešení přinesly až další pokroky v opravdové intelektualizaci psů, ovšem o tom až příště.

Ondřej Neff

Zabíječi bolesti
Ikarie 1998/9

U některých technologií vznikaly konflikty a aktivisté proti nim protestovali už v zárodku, ještě před realizací, dokud se o nich pouze psalo ve víkendových přílohách novin. Jiné byly akceptovány příznivě, mnohdy až s nadšením, a k pokusům o zákaz docházelo až mnohem později.
Takový byl osud systému odstraňování bolesti, tak zvaného painkilleru. Tento painkiller byl zpočátku vnímán jako pouhý zdokonalený už existující prostředek na tišení bolesti. Dosavadní prostředky tohoto typu byly založené na výrazně chemickém základě, byly to mnohdy drogy s nežádoucími efekty, z některých se naopak daly drogy pokoutně vyrábět.
Painkiller byl založen na jiném principu.
V lidském organismu spolupracovala elektronika s biologií, přesněji řečeno genetikou. Pro jednoduchost si lze princip představit tak, že jakýmsi očkováním došlo v organismu k určitým konstrukčním změnám. Jakmile proběhly a usadily se, člověk byl schopen nechat se ovlivnit elektronickou částí systému, která dokázala nejdřív oslabit a později zcela odstranit veškeré pocity bolesti, ať už lokálně (na příklad při ošetřování zubu u zubaře), anebo celkově.
Vynález byl - jak řečeno - zprvu přijímán jako vysvobození. Uvítali ho především lékaři, kteří vedli boj s bolestí v první linii. Spokojeni byli i kriminalisté - díky painkilleru bylo možno lépe kontrolovat výrobu narkotik - vždyť právě ve sektoru zdravotnictví unikala prakticky nekontrolovatelná kvanta omamných látek.
Protestovali zpočátku jen aktivně věřící křesťané, kteří se odvolávali na Písmo a tvrdili, že člověk byl Bohem stvořen k bolesti a nikdo nemá právo ho daru bolesti zbavovat. Jak by vypadal svět, kdyby někdo pomohl Pánovi na kříži painkillerem a on, místo aby volal, otče můj, proč jsi mě opustil, odešel ze světa s odrhovačkou na rtech!
Tyto varovné hlasy byly bagatelizovány, ovšem časem se ukázalo, že neprávem. Člověk je spjat s bolestí víc, než si kdo myslel a hlavně, jeho morálka je založena daleko víc na obavě před bolestí, než na přirozeně dobrých vlastnostech lidské duše.
Brzy po masovém rozšíření painkillerů nesmírně vzrostla nehodovost na silnici.
Lidi prostě začali jezdit jako blázni. Strmě stoupala i kriminalita, zejména ta nejvíce nebezpečná, tedy loupežná přepadení se zbraní v ruce. A naopak, oběti se bránily daleko zuřivěji než kdykoli před tím, takže u bankovních přepážek se často odehrávaly řeže, při kterých krev tekla proudem na obou stranách.

Potvrdila se tak slova slavného Maurice de Boulignarda, který tvrdil, že se člověk ani tolik neobává smrti, jako bolestné smrti, přičemž sama smrt, kdyby zaručeně nebyla provázena bolestí, by byla vcelku bezvýznamnou epizodou na životní cestě - pouhým spánkem bez probuzení, a kdo by se bál spánku?
Vládní orgány si začaly s hrůzou uvědomovat, že se podařilo definitivně otevřít jakousi Pandořinu skřínku a že painkiller je schopen ve svých důsledcích rozvrátit svět.
Zákaz nepřicházel v úvahu. Aparatura byla výrobně jednoduchá a vyráběla se v masovém měřítku na celém světě, takže produkci nebylo možné omezit, natož zarazit.
Život si však pomohl. Do módy přišel doposud okrajový druh sexu zvaný sado-masochismus, zkratkou S/M. Rozkošné mladé dámy se začaly zdobit rozbitými painkillery na zlatém řetízku, do prodeje přišly pilulky prudce zvyšující citlivost k bolesti a situace se zvolna začala vracet k normálu, zatímco z kazatelen zněla hřímavá slova odsudku této novodobé zvrácenosti!

Ondřej Neff

Ukradená tvář
Ikarie 1998/10

Pokroky v medicíně a genetice poznamenaly závěr jednadvacátého století. Většina dosavadních chorob, neduhů a nedostatečností byla odstraněna a odsunuta do historie, a historie se podobala ve zpětném pohledu lidí nové epochy čím dál více kabinetu hrůz. Ráj samozřejmě nenastal, a pošetilý by byl ten, kdo by se domníval, že v roce 2098 nalezne ulice plné lidí tančících radostí, že se nemusejí obávat rakoviny.
Některé medicinální zákroky přinášely potíže, ba protesty. Do oblasti zakázaných technologií mohly spadnout i manipulace s tkáněmi. Nejdříve to byly tukové buňky a svalovina. Každý mohl tloustnout a hubnout podle libosti a potřeby chvíle a módy, totéž bylo se svaly - móda v několika sezónách stranila obicepseným ramenáčům, podruhé zase jinošské štíhlosti. Nové technologie způsobily, že žádná změna nebyla nezvratná - včera jste měli postavu Herkula, zítra jste mohli hrát roli zasněného básníka.
Potíže nastaly, když se podařilo najít prostředek, jak manipulovat i s kostními tkáněmi. Ukázalo se, že se s nimi dá dělat totéž, co s měkkými tkáněmi. Nastala velká "prokrustace" podle loupeživého obra Prokrusta, který na svém loži malé natahoval a velké zkracoval. Brzy bylo možno zasahovat i do lebečních kostí. Z lebky, této doposud tvrdé hmoty, která zásadním způsobem předurčuje rysy obličeje, se stala tvárná modelína.
Na podzim roku 2081 vypukl velký skandál, když zpěvačka Tornádo Lou zažalovala kosmetický salón Paradise za to, že svým zákaznicím upravuje lebeční kosti a samozřejmě i svalové a tukové tkáně tak, aby vypadaly jako ona.
Za Tornádo Lou, jejíž sláva poněkud opadala, stály velké peníze, ovšem ani Paradise nebyl bezbranný, i za ním stály neméně velké peníze poskytnuté bohatými paničkami. Soudní proces byl sledován globálními sdělovacími prostředky, protože jeho výsledek se měl stát precedentem pro obdobné případy. Tornádo Lou prostřednictvím právníků tvrdila, že salón Paradise jí prostě ukradl obličej.
Právníci Paradise oponovali, že obličej každého občana planety je veřejný statek, a navíc se jim podařilo soudu představit ne méně než tři ženy, které svou podobou nápadně připomínaly slavnou zpěvačku. Kopie Tornado Lou, produkované v Paradise, mohly tedy být kopií kterékoli z těchto přirozených dvojnic.
Pro Tornádo Lou to už vypadalo špatně - ukázalo se však, že její stratégové počítali i s tímto úpadkem šancí jako s momentem, který umožní dramatický zvrat.
Dokázali totiž, že Tornádo Lou nemá svůj vlastní obličej, nýbrž uměle vytvořený Maestrem Spidolinim, umělcem v oboru úpravy tváře. Nebyl to tedy obličej, který Tornádo Lou získala přirozenou cestou početí a zrodu, hry genů, výživy a vnějších vlivů bylo to umělecké dílo Maestra Spidoliniho, zaplatila za něj, byla jeho bezvýhradným majitelem, a tudíž byla majitelkou autorských práv na svůj obličej. Za daných okolností se salon Paradise dopustil flagrantního porušení těchto práv. Salon se nadále bránil tím, že jde o náhodu a že vytvářel kopie oněch dvojnic, avšak samy zákaznice se obrátily proti salónu: ony si objednaly a zaplatily obličej Tornádo Lou a ne nějakých ušmudlaných dvojnic!
V jednu chvíli to hrozilo zákazem technologie úpravy tváře - jelikož každá úprava mohla i nevědomky vést k napodobení obličeje někoho jiného kdekoli na světě. Soudce však rozhodl moudře: pokud někdo chce na svůj obličej uplatňovat copyright, musí si příslušné znamení velkého C v kroužku nechat vytetovat na čelo.
Technologie byla zachráněna a tetovacím salónům nastaly zlaté časy.

Ondřej Neff

Otázka fontů
Ikarie 1998/11

"Dámy a pánové, ode dneška je otázka gramotnosti pouhou otázkou vhodných fontů," těmito slovy oznámil světu svůj epochální objev profesor Hammersmied, neurofyziolog a lingvista, doposud neznámý vedoucí vývojářského týmu malé softwarové firmy v německém Kielu.
K objevu došlo v roce 2023, krátce poté, kdy byly učiněny převratné objevy v oboru zkoumání lidské psychiky, principů vnímání a otázky inteligence. Šlo tedy v Hammersmiedově případě o pouhou aplikaci, nikoli o objev z oblasti základního výzkumu, a to byl důvod, proč si Hammersmied musel nechat zajít laskominy na Nobelovu cenu a

vposledku byl rád, když ho antitechnologičtí aktivisté nevsadili do vězení.
Princip Hammersmiedova objevu byl prostý.
Dvě třetiny lidstva jsou negramotné. Jelikož "gramotnost je otázkou fontů", Hammersmiedova metoda spočívala v jednoduchém "nahrání" patřičného softwaru do lidského mozku. Měl tři části: jednak skutečně fonty, tedy písmena, jednak metodiku, jak písmena skládat do slov, a konečně vazebný software, který vázal slova na písemnou formu. Hammersmied sice nedostal Nobelovu cenu, zato se stal multimiliardářem. Jeho služeb však využívali především gramotní a zámožní lidé. Ukázalo se totiž, že lidé takřka ztratili schopnost psát rukou, a právě ruční psaní se stalo díky Hammersmiedovi ohromnou módou. Akcie výrobců plnicích per Parker a Mont Blanc a inkoustů Pelikan a Wattermann zdesateronásobily svoji hodnotu v průběhu půl roku. Hammersmied nabízel fonty rukopisů známých osobností: každý mohl za rozumnou cenu získat schopnost psát stejným rukopisem jako Hemingway nebo Neff.
A to, jak se brzy ukázalo, včetně podpisu.
Aktivisté brzy zavětřili svoji příležitost, jakmile Hammersmied začal mít se svým produktem úspěch. Chtěli ho přichytit při něčem nelegálním a hle, zde viděli příležitost. Hammersmiedovou metodou bylo vskutku možné "nahrát" jakýkoli podpis kohokoli na světě, ať jde o osobu živou nebo mrtvou. V té době už dávno identifikace osob neodvisela na podpisu, lidé se prokazovali otiskem palce, duhovkou oka, osobním pachem, nicméně čistě z právního hlediska podpis nadále zůstával verifikačním prostředkem. I v této době se důležité listiny podepisovaly - ostatně, těžko si představit, že by prezident Spojených států a japonský císař verifikovali mezistátní dohodu pachovým imprintem tak, že by si ji strčili na pět minut do podpaží.
Hammersmied ve slabé chvilce ucouvl a neprozřetelně pod nátlakem aktivistů přislíbil, že do svého softwaru zařadí jakýsi blokační modul, namířený proti tvorbě podpisů. To ovšem byl nesmysl a ubohý pronásledovaný multimiliardář Hammersmied musel vědět, že slibuje nesplnitelné. Vyskytla se další potíž. I kdyby soud nakonec zařadil Hammersmiedovu metodu do seznamu zakázaných technologií, co udělat s miliony lidí, kteří si jeho fontové sady koupili?
Radikální křídlo aktivistů tvrdě požadovalo výplach mozků. Ovšem, jak bylo možno někomu dokázat, že získal svoje fonty z Hammersmiedovy softwarové dílny? Většina Hammersmiedových zákazníků se mohla prokázat platným vysvědčením ze škol základních, středních i vysokých, tedy o jejich gramotnosti legitimně získané nemohlo být pochyb! K dovršení všeho nová verze Hammersmiedova programu už nenabízela jen fonty pro změnu či vylepšení rukopisu: Hammersmied nabízel jazykové znalosti, včetně těžkých jazyků jako je hebrejština, korejština či japonština!
Aktivisté brzy své žaloby stáhli - a stali se Hammersmiedovými zákazníky.

Ondřej Neff

Ježíšek žije
Ikarie 1998/12

Dětství končí v okamžiku, kdy přestáváme věřit na Ježíška a objevíme první vánoční dárek schovaný v šatní skříni za štosem spodního prádla. Později, jak dospíváme, všímáme si, že Santaklausové podupávajíc před obchodními domy jsou cítit rumem, a ještě později se stáváme obdarovateli, Ježíšky, a to už je naprostý opruz.
Legenda o Ježíškovi se však nevzdává tak snadno.
Mocnou podporu získala s nástupem Internetu. Na světové síti se objevilo mnoho e-mailových schránek pro Ježíška. Většinou šlo o reklamní trik: děcko napsalo Ježíškovi a šikula obchodník měl rodiče na háku, protože si k nim snadno našel podle e-mailové adresy cestu. V roce 2007 se objevil zcela nový fenomen: skutečný a nefalšovaný Ježíšek, respektive Santa Claus!
I v tomto roce děti mailovaly Ježíškovi svá přání. Ovšem tentokrát nenásledovalo obligátní "vážený pane, vážená paní, Vaše dítě... a to byste mu nemohli zkazit radost... dáváme množstevní rabat 10 procent při odběru za více než..." O Štědrém dnu se v ulicích velkých, avšak i menších, ba docela malých měst a vesnic objevily dodávky (na venkově dokonce motorové saně) a veselí pánové a dámy (vždy střízliví) nadělovali dárky. V této první Ježíškově sezóně docházelo ke komplikacím a nedorozuměním - protože rodiče se domnívali, že jde o obchod na dobírku a odmítali platit a upřímně se divili, že po nich nikdo nic nechce, dokonce nežádá ani podpis na dodacím listu. Ti ještě méně důvěřiví rodičové volali dokonce policii, aby zjistila, zda balíčky neobsahují bombu - a ona to byla mrkací panenka anebo rádiem řízené autíčko.
Dětská radost byla úžasná. Ten veselý pán či milá paní s balíčkem zdravili od Ježíška či Santa Clause - a pro příští Vánoce se domlouvali s rodiči, zda si přejí dodávku komínem nebo za okno. Znovu a znovu museli ujišťovat, že jde o bezplatný servis a že Ježíšek je skutečný Ježíšek Obdarovatel a za svoje dárky nechce vůbec nic, ani peníze, ani protislužbu, dokonce ani zvýšenou píli při docházení do kostela.
Na Nový rok byly noviny plné spekulací. Hned se ukázalo, že automobily i zřízence najala firma Ježíšek s.r.o. se sídlem v kterési africké zemi, kde evidence byla vedena vřezy do kůry banánovníků, které okamžitě po registraci firmy kácejí. Veškeré pohledávky byly hrazeny dopředu. Také zboží bylo řádně zaplaceno. Firma Ježíšek byla zřejmě nesmírně solventní a velkorysá.
Následujícího roku elektronická pošta se div nezhroutila pod náporem e-mailů adresovaných Ježíškovi, a zdaleka je nepsaly jenom děti! A to už nastaly první protestní akce a první žaloby. Obchodníci pocítili zřetelný pokles zájmu. Kdo by nakupoval, když může dostat dárky zadarmo od Ježíška? Ze strany Ježíška to byl jasný dumping. Je nemorální dávat zadarmo něco, co stojí peníze, tvrdili obchodníci a odmítali jako demagogii protiargument, že Armáda spásy taky rozdává chudobným dětem dárky bezplatně.

Bulvární tisk vyhlásil obrovské odměny za vypátrání identity Ježíška. Lidé uzavírali sázky, co se z toho všeho vyklube: Reklamní kampaň Microsoftu? Praní špinavých peněz? Akt šílence? Spiknutí za účelem zničení maloobchodní sítě? Příprava na válku? Pěstování spotřebitelských návyků u nejmladší generace?
Konec byl prozaický. Velké obchodní sítě najaly nejlepší hackery světa, kteří vypátrali a sestřelili Ježíškův mailový server. Vánoce 2008 byly proto velmi smutné. Nikdo nikdy nepřišel na to, co za celým případem stálo. A nikdo nepřikládal víru finskému rybáři, který tvrdil, že viděl na nebi letět - velkou rychlostí - severním směrem sáně tažené šestispřežím a že se z nich ozývalo:
"Fuck you, bastards!"

Ondřej Neff

Nezranitelnost
Ikarie 1999/1

Války jsou odedávna považovány za zajímavý druh sportu. Bohužel v nich dochází k újmám na zdraví ba na životech, a to jim ubírá na popularitě. Pokusy o minimalizaci rizika jsou stejně staré, jako války samy. Už na úsvitu dějin se člověk snažil mírnit svoji zranitelnost tím, že posiloval odolnost svého povrchu. Pokožka je málo odolná, hroch je na tom se svou kůží mnohem lépe než člověk. Proto vznikla zbroj nejrůznějších typů, od drátěných košil až po celotělní brnění. Dvacáté století zavedlo ve své druhé půlce neprůstřelné vesty - fakticky to byly vylepšené hrudní krunýře. Už na začátku jednadvacátého století byly zavedeny takzvané aktivní neprůstřelné vesty.
Tato technologie byla vyzkoušena už ve dvacátém století na tancích. Na povrchu moderního obrněnce byly rozmístěny speciální náboje, které vybuchovaly při dopadu protivníkovy střely a odmršťovaly ji. Nyní byly ve zminiaturizované podobě takové nálože vkládány do osobních neprůstřelných vest a přileb.
Přirozeně, že aktivní neprůstřelná vesta byla nesmírně nákladná. Objevila se nejdříve ve výzbroji americké armády a pak následovalo přezbrojení u dalších ozbrojených sborů - šlo o armády států sdružených v elitní skupině G7, sdružující nejbohatší státy světa. Vývoj technologie šel rychle kupředu a na konci první dekády jednadvacátého století byl voják vybaven celotělním, plně aktivním krunýřem s podporou pohybu. Svým vzhledem se takový voják podobal postavám z klasických filmů Hvězdné války. Běžnými pěchotními zbraněmi byl prakticky nezranitelný, proti těžším kalibrům ho chránily elektronické varovné systémy.
Takto vybavené armády se najednou ocitly v podobné situaci, jaká vládla v 19. století, kdy moderně vyzbrojené koloniální armády bez velkého rizika odplaty si mohly dovolit masakrovat primitivně vyzbrojené tlupy takzvaných domorodců.
Důsledkem toho silně vzrostla válečnická aktivita těchto států, které se rychle vžívaly do role světového četníka.
To se nelíbilo pacifistickým a liberálním skupinám. Ty zahájily masovou kampaň za zákaz aktivní zbroje. Nejlepší duchové se spojili v úsilí ovlivnit veřejné mínění. Vojenské kruhy zprvu podcenily tyto snahy. Připadalo jim absurdní, že by veřejnost akceptovala zákaz technologie, která "chrání naše chlapce". Projevily hluboké nepochopení kolektivní psychiky davu i psychiky individuální.
Voják byl v úctě, dokud byl zranitelný a smrtelný. V tom byla jeho přitažlivost - tento vztah měl hluboké kořeny, sahající k animální prapodstatě lidského rodu.
Smrtelný voják podstupoval zápas s jiným smrtelným vojákem a riskoval při tom zdraví a život. Ve věku aktivní zbroje zajišťující nezranitelnost už to nebyl bojovník v pravém slova smyslu, protože mu chyběl protivník jemu rovný. Byl to řezník, byl to exterminátor, byl to živý robot, dálkově ovládaný jako rádiem řízené autíčko.
Toto se ukázalo jako velmi účinná psychologická zbraň proti nové technologii poté, kdy selhaly pokusy postavit ji mimo zákon. Vojáci byli v bezpečí proti střelám, ovšem byli zranitelní v duši. Stávalo se, že vojáci okázale odkládali části zbroje, nebo šli do boje zcela bez ochrany. Rostl počet zraněných a zabitých v boji - a to posílilo argumentaci protivníků aktivní zbroje. Začali totiž tvrdit, že aktivní zbraň není stoprocentně spolehlivá a že vede vojáka k tomu, aby se vystavoval příliš velikému riziku. Politické špičky z toho všeho byly zoufalé: dokud vojáci byli zranitelní, veřejnost byla nespokojená. Jakmile začali být nezranitelní, byla také nespokojená. A když jsou opět zranitelní, nespokojenost kulminuje. To ovšem politici a vojenské špičky netušili, že nejtěžší zkouška je teprve čeká. O tom až příště.

Ondřej Neff

Nesmrtelnost
Ikarie 1999/2

Posledně jsme se zabývali nezranitelností, tedy technologií původně vyvinutou pro armádní potřeby. Šlo o aktivní zbroj, která chránila vojáka před zásahem střel většiny ručních palných zbraní a nezřídka pomohla v případech zásahu střelou většího kalibru. Tyto krunýře, technicky vysoce sofistikované, byly tak nákladné na výrobu a údržbu a taky náročné na obsluhu, že takřka automaticky zajistily převahu armádám vyspělých států. Právě tato znovunabytá převaha vojáka náležejícího atlantické civilizaci nad bojovníky jiných států vyvolala nelibost pacifistických a humanistických kruhů. Právě ty iniciovaly hutí, jež si vzalo za cíl zákaz této nové technologie. Život, ostatně jako vždy, šel jinudy, než cestou vytýčenou aktivistickými předáky.
Aktivní krunýř byl stále jenom pouhý krunýř. Nicméně upoutal pozornost nejednoho badatele na podstatu věci. Jak je možné, že střela zabíjí? Vždyť kulka vystřelená z pistole nebo pušky vyvrtá do těla docela maličkou ránu! Odpověď na

tuto primitivní otázku byla dávno známá.
Nejde jen o nějaký otvor, jde také o energii přenesenou do těla zasažené osoby.
Nejenom střela sama, nýbrž i přenesená energie působí šok a omezení či dokonce zástavu životních funkcí. Už na přelomu dvacátého a jednadvacátého století byly objeveny speciální látky, jakési bioaktivní tmely, které značně zmírňovaly následky veškerých ran, nejen střelných. Pokud byly do postiženého místa vpraveny včas, působily jako jakési lepidlo, nebo obnovitel tkání.
Hned v prvním desetiletí jednadvacátého století došlo k prudkému rozvoji těchto nových medicinálních technik. A právě ty přinesly nečekaný následek: biotechnologie najednou stály jako prostředek obnovující rovnováhu.
Voják-robot, dálkově řízený, vybavený špičkovou komunikační technikou a vybavený zbraněmi zdrcující palebné síly, stál proti lidem chráněným biotechnologiemi. Sám takřka nemohl být zraněn či zabit, ovšem byla značně omezena jeho schopnost působit zranění či smrt lidem, kteří chráněni nebyli. To ovšem mělo zdrcující morální a společenské následky - i v rozměrech vysoce vyspělých společností.
Přirozeně že nové biotechnologie byly nesmírně nákladné - a byly hned k dispozici společensky nesmírně nebezpečným skupinám, jimž se prostě říká organizovaný zločin. Drzost výrobců a pašeráků drog neznala mezí. Tito lidé se přestali bát policejního zásahu. Vybaveni rozmanitými terapeutickými pomůckami pohybovali se po skupinách a jakmile někdo z nich byl v přestřelce s policií zasažen, okamžitě jeho druh zasahoval. Došlo ovšem k tomu, že zločinci byli vybaveni lépe než policisté, což se stalo tradicí už ve dvacátém století.
Brzy však terapeutické biotechnologie byly zdokonalené natolik, aby se staly předmětem masové produkce. Jejich velkovýrobci se staly problematické státy třetího světa, jimž se na sklonku dvacátého století stal vzorem Husajnův Irák.
Proti armádám složeným z lidí-robotů stály hordy divokých, prakticky nezranitelných bojovníků. Teď už i méně vnímaví pozorovatelé viděli, jak nebezpečný džin byl vypuštěn z láhve. Vyspělé armády rychle přezbrojovaly, střelné zbraně šly do výslužby, putovaly do muzeí, kde se připojily k mečům a kopím. Nastupovaly paprskomety a metače plamenů, nicméně i pak bylo zjevné, že se podaří vyvinout prostředky, které budou napravovat poškození tkání vyvolaná novými bojovými prostředky.
Zastavte ty nesmyslné závody, to bylo heslo, které se ozývalo zleva zprava.
Docházelo k nočním přepadům farmaceutických továren, bez velkého výsledku.
Technologie byla vypuštěna do světa a svět se musel naučit s ní žít.

Ondřej Neff

Ekonomická reforma
Ikarie 1999/3

Dvacátá léta jednadvacátého století byla poznamenána geniální osobností ekonoma jménem Tibo Isuzu. Nobelovu cenu za ekonomii získal v roce 2023 - a o sedm let později na něho podnikaly hony bojůvky rozezlených aktivistů.
Princip Isuzovy ekonomické reformy vycházel z analýzy, na níž pracoval profesor Isuzu od svých jinošských let. Ve svých pamětech se zmiňoval o době, kdy byl osvícen nápadem, na němž svoje učení založil. Vydělával si o prázdninách jako poslíček v jakémsi podniku, tedy v době dovolených. Podnik byl ze dvou třetin prázdný. Isuzu byl podnikavého ducha, nebyl zvyklý lelkovat a všímal si věcí kolem sebe. Uvědomil si, že podnik čile funguje, třebaže je v něm jen třetina zaměstnanců, to byl první krok k objevu. Pak ho napadlo srovnat výkon podniku z doby, kdy je na plných stavech zaměstnanců, s výkonem prázdninových - a ke svému úžasu zajistil, že s třetinovým obsazením podnik funguje lépe a rychleji a spolehlivěji.
Nezůstalo jen na povrchním povšimnutí. Mladý Isuzu zkoumal příčiny. Zjistil, že v práci zůstali workoholici, lidé posedlí prací, a také lidé, kteří si toužili vydělat, aby si splnili nějaký hmotný cíl. Neušlo mu, že tito lidé bezděky mnoho svých spolupracovníků podnítili k odchodu na dovolenou. A tehdy napadlo mladého génia: co kdyby ti lidé, kteří odešli na dovolenou, byli placeni za to, že se do práce nevrátí?
Tak prosté byly počátky Isuzova učení, které se během let rozrostlo do nesmírně důkladně vypracované nauky. Jeho dalším bezprostředním cílem byla vztahová analýza. Podnik v oslabeném počtu pracoval lépe než když byl na plných stavech, dobrá. Bude to však fungovat i interaktivně - když podniky budou spolu komunikovat - a budou všechny oslabeny? Matematické modely se zdály tuto hypotézu podporovat. Praktické pokusy podniknuté ve velkých městských aglomeracích skončily úspěchem. Vyspělé státy, jako bylo v té době Japonsko, USA a Slovensko, rychle akceptovaly Isuzovu ekonomickou reformu a po nich se váhavě přidávaly méně významné světové civilizace. V jednom okamžiku došlo ke kritickému stavu systému. Ti lidé, kteří v pracovním procesu zůstali, byli skutečně zatíženi na hranici lidských možností a hrozilo nebezpečí jejich zhroucení a tudíž likvidace samotného systému.
Jenže došlo k jevu, s nímž ani Isuzu jistě nepočítal (třebaže ve svých pamětech později tvrdil, že o něm věděl, už když tenkrát o prázdninách roznášel balíčky po městě). Přetížení workoholici vygenerovali doslova smršť technické a organizační kreativity. Tehdy byl učiněn krok ke skutečné umělé inteligenci, tehdy byly nanotechnologie dovedeny k dokonalosti - to vše díky tomu, že kreativním workoholikům se nikdo nepletl pod ruce, nikdo nic neschvaloval, nikdo nevytyčoval rozvojové plány.
Profesor Isuzu byl právem odměněn Nobelovou cenou za ekonomiku - a zároveň byl právem pronásledován a nenáviděn a jeho učení prohlašováno za ultimativní zvrhlost. Dočkal se osudu, který géniovi přísluší a jistě by neušel trestu, kdyby nedostal druhý geniální nápad svého života: svůj výzkumný ekonomický ústav prohlásil za enklávu, v níž Isuzovy zákony neplatí, a takto - obklopen davy neschopných nekňubů, v klidu dožil své dny, zapomenut v

archivu Výzkumného ústavu profesora Isuzu, který nic neprodukoval, zato měl v době profesorovy smrti pětadvacet tisíc výzkumníků.

Ondřej Neff

Dobrodinci, nebo zhoubci?
Ikarie 1999/4

Tahle zapeklitá otázka se táhne dějinami zakázaných technologií jako ponorná řeka Punkva. Takřka pokaždé na ni narazíme, takřka pokaždé zůstaneme bezradně stát nad její neřešitelností.
V případu, o kterém budeme mluvit dnes, nešlo o jednu jedinou specifickou technologii - spíše šlo o využití celé řady medicinálně vyšetřovacích a psychoskenovacích technik. Když koncem dvacátých let jednadvacátého století vznikla agentura WAY (Who Are You), veřejnost reagovala posměchem či krčením ramen, málo kdo se nad její existencí pozastavoval.
Princip byl jednoduchý. Vzrůstem blahobytu a rozvojem technologií "zpříjemnění života" rostl počet lidí, kteří si s blahobytem prostě nevěděli rady. Měli všechno, co potřebovali a měli i to, co nepotřebovali. Chovali se jako řádní konzumenti, na pokyn reklamy se zbavovali perfektně funkčních předmětů ve fázích určených marketingovými odborníky a obstarávali si předměty jiné, se stejnou funkcí. Nedělali dohromady nic - ekonomika byla založena na principu, že určitý typ lidí bude placen prostě proto, že se nebude plést mimořádně výkonným jedincům do práce. Pilně sledovali všechna reklamní vysílání , avšak nenacházeli jedinou mezeru, jedinou skulinku. Narůstal v nich pocit frustrace, pocit beznaděje.
A právě těmto lidem vyšla vstříc agentura WAY - která vznikla celosvětově, pod sloganem "Cesta ke štěstí". Její zakladatel Donald Bastian se svěřil se svým základním krédem časopisu Time:
"V každém člověku dříme několik spících konzumentů. Právě tito neprobuzení zákazníci jsou největším přírodním bohatstvím světa. Nikoli zásoby ropy, nikoli deštné pralesy, nikoli deutérium rozptýlené ve vodách oceánu. To vše jsou maličkosti proti energii skryté ve spících konzumentech."
Klient WAY se podrobil psychosondě a ta zjistila, že - dejme tomu - dotyčný klient by mohl mít za určitých okolnostech sklon k rybaření. Nikdy nechytil žádnou rybu, nikdy ho ani nenapadlo, že by měl nějakou chytit. Cosi uvnitř jeho bytosti však bylo zapáleným rybářem. A právě toto "něco" bylo spící konzument, který začne nakupovat drahé rybářské vybavení, karbonitové pruty, sonarové splávky, mikroharpuny, podvodní televizní kamery, lodě, nízkoletící bezpilotní letouny na vyhledávání ryb, zkrátka všechny nezbytnosti, bez nichž se rybář prostě neobejde.
Humanoekologové se však brzy vzpamatovali a začali hlasitě protestovat proti metodám WAY. Snažili se dokázat, že nejsou v člověku žádní spící konzumenti, že jde o podvod a že síť WAY je napojena na globální marketingové firmy a že vsugerovává lidem potřeby, které jsou zcela umělé a nevyvolané žádnou vnitřní potřebou.
Masy náhle šťastných konzumentů však brzy umlčely tlupy křiklounů. WAY se stal celosvětovou módou a lidé se předháněli, kolik spících konzumentů v nich procitlo. Guinessova kniha rekordů z roku 2034 zaznamenala muže, který v sobě takto probudil osmadvacet konzumentů. Zahynul bídnou smrtí, zavalen horami prutů, pánví, kolečkových bruslí a pětadvaceti dalších soustav objektů, které potřeboval k holému živobytí.

Ondřej Neff

Potrhlý profesor
Ikarie 1999/5

Málokterý vynález vyvolal tak rozporuplné reakce, jako deflátor. Ještě když byl ve stadiu teoretické možnosti a nikdo nevěděl, zda ho bude možno realizovat, býval přirovnáván k vynálezu ohně a kreditní karty. A když se ukázalo, že to není jen pouhý výmysl potrhlého univerzitního profesora, vypukly vášně nadšení i odporu.
Potrhlý profesor se jmenoval Vincent Nakuma. Za pomoci matematiky, které rozuměl jen on samojediný (a to ještě jen po několik minut božího osvícení denně, jak přiznával), odhalil doposud netušenou vlastnost hmoty. V populárních přednáškách přirovnával hmotu k nafouknutému gumovému balónku. Ovšem to není jeho přirozený stav. Většinu svého "života" balónek stráví v nenafouknutém stavu, takže jeho "nafouknutý" stav je nepřirozený, kdežto přirozenosti náleží stav vyfouknutý.
Balónek lze opakovaně nafouknout a vyfouknout - a totéž platí o hmotě. Čtyři elementární síly jsou ve skutečnosti zcela podružné a nepodstatné, je to pouhá pomůcka, která drží balónek nafouknutý. Nakuma dokázal, že schopnost deflace, tedy "vyfouknutí hmoty" je z hlediska lidských smyslů nekonečná. Dokonce on sám, objevitel principů a nakonec i vynálezce technického řešení, proto navrhoval jakási omezení, tedy limity účinnosti deflačních zařízení.
"Představte si deflaci člověka," říkal Nakuma - ano, i živých organismů se jeho objev týkal. "Pokud dokážeme deflatovat lidi v poměru 1:10, bude to mít blahodárné důsledky kupříkladu pro městskou dopravu - tímto jednoduchým opatřením se dopravní zácpy odstraní jednou provždy. Pokud bychom však šli na poměr 1:100, 1:1000 a ještě dále, docházelo by ke ztrácení lidí - jak byste chtěli znovu inflatovat pana X.Y., který by nebyl prostým okem vidět?"
To byly potrhlé úvahy potrhlého profesora, a jako takové byly přijímány, dokud Nakuma skutečně svůj první deflátor nesestrojil. Protože to nebyl žádný malý duch, pustil se hned do "živé hmoty" a deflatoval svoji kočku Raisu. Pokus málem dopadl špatně, profesor zmenšil kočku na velikost myši a vpustil ji do myší díry. Tam se odehrál strašný zápas, který zmenšenou kočku málem stál život - profesor později přiznával, že málokdy osud lidstva závisel na jediné myši.

Kdyby totiž tehdy myš zvítězila, profesor by v roztrpčení pravděpodobně zničil záznamy a asi by se už nedokázal k původním výpočtům vrátit.
Brzy se ukázalo, že deflace živých organismů nese mnohé problémy. Zmenšený tvor, ať už zvíře nebo člověk, měl samozřejmě stejné energetické nároky, protože jeho "hmoty" neubylo - byla jen deflatovaná. Navíc, přijatá potrava deflatovaná nebyla, lidé i zvířata zakoušeli potíže s vdechováním nedeflatovaného vzduchu.
Nebylo tedy nutno zakazovat aplikaci této technologie na živé tvory - s výjimkou zcela mimořádných případů se neaplikovala, protože to nebylo praktické.
Kontroverze však nastaly s deflací neživé hmoty. První kdo vyrukoval s požadavkem nekompromisního zákazu byli přepravci čehokoli. Jejich protesty však trvaly jen do té doby, než pochopili, že deset tun písku zůstane deseti tunami písku, i když hromada bude deflatovaná do objemu dětského kyblíčku. Těžké naklaďáky zůstaly těžkými naklaďáky - jenom konstrukce jejich korby se změnila.
Deflace se však stala vážnou hrozbou životnímu prostředí. Kdo by se obtěžoval s nákladným odvážením odpadu? Stačilo ho deflatovat a uložit prakticky kdekoli.
Ekologičtí aktivisté upozorňovali, že deflatovaný odpad je časovaná bomba, a na důkaz těchto slov vymysleli způsob, jak deflatovaný odpad na dálku inflatovat: docházelo ke škodám na budovách, a dokonce ke ztrátám na životech, když uprostřed továrních objektů doslova vybuchovaly hromady šrotu! (Pokračování příště)

Ondřej Neff

Deflační zbraně
Ikarie 1999/6

Připomenu, že v minulém čísle jsme hovořili o vynálezu profesora Vincenta Nakumy. Šlo o deflátor, tedy zařízení, které bylo schopno radikálním způsobem smršťovat hmotné objekty neživé i živé a pak je zpětně navracet do původní podoby. V populárních přednáškách vysvětloval vynálezce princip svého objevu na příkladu balónku: ve vyfouknutém stavu zůstává balónek - co se hmotného objemu týká - stejný jako v nafouknutém stavu. Jako každé přirovnání samozřejmě i toto kulhalo, protože vyfouknutý balónek je nefunkční, na rozdíl od balónku nafouknutého.
Pokusy o zákaz této technologie se děly od samého začátku, neboť démonizace vynálezu a technické novinky je oblíbená zábava značné části obyvatelstva a je to vcelku bezpečný prostředek ke zviditelnění. Později se však našly reálné důvody k pochybám o bezpečnosti Nakumova zařízení. Výrobci totiž začali řešit či spíš švindlovat své problémy s odpadem, místo bay ho likvidovali, deflatovali ho a skladovali ve "vyfouknutém stavu". A jelikož šetřili na kvalitních aparaturách a místo nich užívali hanebných napodobenin, deflatované skládky nekontrolovaně inflatovaly a to působilo stejně, jako kdyby v objektu vybuchla bomba.
To byl krok ke konverze deflátoru na zbraň.
Hrůza nastala, když se ukázalo, že deflatovaný objekt je možno inflatovat na dálku. Vědečtí komentátoři upozorňovali na fakt, že každá výbušnina je svým způsobem deflatovaná bomba - exploze není nic jiného, než okamžité nabytí na objemu a právě tato exploze dělá z výbušniny výbušninu.
Pomocí deflátoru a teleinflátoru bylo možno učinit výbušninu z čehokoli.
Bylo možno deflatovat - dejme tomu - železniční vagón, minimalizovat jeho objem na rozměry zrnka písku, toto zrnko někam vpravit a teleinflatovat ho. Přirozeně že toto "zrnko" mělo hmotnost původního vagónu. Stejnou metodou však bylo možno deflatovat - dejme tomu - litr vody do velikosti kapky, tu vpravit - dejme tomu - do lidského organismu a uvnitř odpálit - a onen litr vody nabyl ve zlomku vteřiny objem krychlového decimetru. To mělo samozřejmě devastační účinky.
Možnost "inflace na dálku" byla nejdřív diskutována v odborném tisku. Všichni zainteresovaní lidé si okamžitě uvědomili nebezpečí, jaké z této technické možnosti plyne a tentokrát se původně Nakumův vynález skutečně dostal na seznam zakázaných technologií.
V praxi to znamenalo, že technologie se nemuselo používat k žádným rozumným účelům, a všechny vlády všech průmyslových mocností světa horečně pracovaly na vývoji zázračné zbraně. Deflační bomby mohly být podstatně levnější než klasické bomby založené na výbušninách. Pracovalo se i na méně drastických variantách, například na deflačních minách, což byly zmenšené bariéry a zátarasy, které se inflatovaly v okamžiku, kdy se protivník přiblížil. Třebaže se všechny tyto výzkumy děli v tajných, přísně kontrolovaných vládních laboratořích, vynálezu se zmocnilo podsvětí.
Od toho okamžiku si nikdo nemohl být ničím jist.
Najedli jste se v restauraci, na chodníku s e k vám přitočil týpek, vrazil vám lístek do ruky a zmizel. Na lístku stálo: MÁTE V SOBĚ DEFLATOVANÝ MELOUN. POKUD NESLOŽÍTE SUMU atd., atd., INFALTUJEME HO A VY ZEMŘETE ZA KRUTÝCH BOLESTÍ.
Byla to fikce nebo skutečnost, planá hrozba nebo vydírání založené na realitě? V tomto případě stačilo postavit se na váhu a mohli jste zjistit, zda v sobě máte pětikilový meloun nebo ne, anebo dokonce stačilo zapátrat v paměti, zda vám lžíce nepřipadala těžká. Teoreticky vzato však stačilo přimíchat - dejme tomu - do soli ve slánce pytlík deflatované rýže a ten sám o sobě, až by byl inflatován, by vám mohl způsobit kruté bolesti, eventuálně smrt. Naštěstí se našlo řešení - byly vynalezeny rezonanční identifikátory deflatovaných předmětů, ultrazvuk je dokázal bezpečně rozeznat.
Obyvatelstvo si oddechlo, ovšem v té době až armáda začala zavádět deflační střelivo a na všechny námitky, jak to, že používá zakázané technologie, odpovídala, že všechny ostatní armády již také zavádějí deflační střelivo a je v zájmu národní bezpečnosti vyzbrojit bezpečnostní síly stejnou zbraní, jakou disponuje protivník.

(Dokončení příště)

Ondřej Neff

Zakažte technologii!
Ikarie 1999/7

Posledně jsem slíbil dokončení seriálu o deflačních zbraních. Na ně budete muset ještě měsíc počkat, protože do seriálu se nám vklínilo aktuální téma. 17. května tohoto roku byl spuštěn projekt SETI@home. Pravděpodobně jste o něm slyšeli, nicméně pro pořádek připomenu, o co jde. Univerzita v Berkeley zastřešila projekt, na kterém se podílí mnoho institucí a jednotlivců.
Toto je jeho proklamovaný cíl: je třeba matematicky analyzovat data získaná z radioteleskopu v Arecibu na Portoriku. K takové analýze je třeba disponovat nesmírně velkou počítačovou kapacitou. Tvůrci projektu se proto zaměřili na síť internetu. Na konci každého z milionů vláken této hodinu od hodiny rostoucí sítě stojí počítač. Kdyby se data získaná z radioteleskopu rozdělila do dílčích balíčků a pomocí internetu se tyto balíčky rozeslaly ke zpracování a kdyby bylo možno udržet pořádek, aby byl přehled, kam byl který balíček odeslán, a domácí počítače by tato data zpracovávaly a výsledky byly odeslány zpátky do Berkeley a tam dále zpracovány, vznikl by jeden obrovský rozptýlený superpočítač zaměřený na zpracování jedné superúlohy.
Nuže, 17. května byl tento projekt spuštěn. Píši tento článek o čtyři dny později - do projektu se zapojilo jen v naší zemi 1 750 lidí a za čtyři dny bylo hotovo 525 úloh, což si vyžádalo půl druhého roku počítačového času. Ve Spojených státech ke stejnému datu pracovalo 141 485 lidí, zpracovali 99 066 úloh - a to trvalo 371 let počítačového času. Projekt se v době, kdy píši, rozrůstá podle principu valící se sněhové koule.
Krásný příklad společného úsilí lidí - k této chvíli ze 199 zemí světa.
A teď pozor. 20. května v noci byl uveden v seznamu zúčastněných zemí Mars.
Následujícího dne, tedy dnes, už v seznamu není - kdosi ho ze seznamu vyřadil.
Už tento fakt by mohl vyburcovat přemýšlivého člověka k ostražitosti. Jaké že to děje se odehrávají v zákulisí? Jaké vlivy se zde promítají? Jde o omyl či žert, napravený bdělým webmasterem? Anebo jde o průlom nežádoucí informace, průlom, který byl vzápětí zacelen a zamaskován?
Otazníky se množí. Vzpomeňme na hvězdnou povídku Arthura C. Clarka Devět miliard božích jmen. Tam jde o to, že lámové z Lhasy objednají nejnovější typ počítače, aby jim pomohl vypočítat pravé boží jméno. Oni na úkolu pracují od úsvitu dějin a bude jim trvat ještě patnáct tisíc let, než spočítají všechny kombinace devíti písmen, přičemž žádné písmeno se nesmí za sebou objevit víc než třikrát. Jakmile bude pravé jméno Boha objeveno, nastane konec světa. Kdyby se tento úkol svěřil počítači, úloha by byla za sto dní vyřešena. Firma jim počítač postaví, uvede do provozu a po sto dnech, píše Clarke, "v míru výšin naposledy zhasínaly hvězdy jedna po druhé..."
Už vám svitlo? Co se to vlastně počítá na mém počítači, na vašem, na počítačích ve 199 zemích světa? Otazníky mi běží před očima jako stádo plašených muflonů. Arthur C. Clarke je muž, který stojí blíže kosmickým inteligencím než kdokoli jiný na tomto světě. Po desetiletí žije v ústraní na Srí Lance, se svým radioteleskopem umístěným na střeše domu. Bedlivě monitoruje paranormální jevy, ať k nim dojde kdekoli. Jako mladý muž napsal - z rozmaru - povídku Devět miliard božích jmen. Pak uplynula léta, nastal rok ozdobený magickou trojicí devítek. Hodiny odtikávají vteřiny zbývající do letopočtu, pro nějž prorok Nostradamus předvídal příchod neznámé síly z planety Marsu. A právě v tomto roce se soustřeďuje nevídaná výpočetní kapacita na propočítávání dat plynoucích z vesmíru. Jediné noci zazáří slovo Mars na monitorech, pak je odstraněno.
Podezření sílí, klube se jako semínko, z něhož vyrůstá jistota. Clarke nechtěl ve své povídce pobavit, on chtěl varovat. A to, před čím varoval, se stává skutkem. Celosvětový počítač pracuje na svěřené úloze v rytmu hodin, minut a vteřin. Je to technologie vedoucí ke konci světa. Už jste pochopili ten ďábelský záměr? I když já zde varuji, i když volám po zákazu technologie Armagedonu, tuto technologii nelze sprovodit ze světa. Džin vylétl z láhve. Obáváme se Y2K. Jaká to pošetilost! Časovaná bomba tiká ve screen saveru vašeho compu.
Dnes prší. Přestane, bude slunečný den, přejde v noc a vyjdou hvězdy. Rozlučte se s nimi.
Už brzy nebudou.

Ondřej Neff

Deflační fiasko
Ikarie 1999/8

V červnu jsem se zde poprvé zmiňoval o vynálezu profesora Vincenta Nakumy, který vešel do dějin pod mnoha názvy, ovšem nejvíce se rozšířilo slovo "deflátor".
Nakumovo zařízení dokázalo smrštit jakýkoli hmotný objekt, ať živý nebo neživý, a znovu ho navrátit do původního rozměru.
Přirozeně, že o vynález se živě zajímali vojáci, bez ohledu na to, že boje o zákaz této nové technologie dosud trvaly. O tom jsme se zmínili v červencovém pokračování seriálu. Ukázalo se totiž, že deflatovat a inflatovat lze i na dálku, takže výbušninou se mohlo stát prakticky cokoli. Přemýšliví duchové ze "skunčích dílen" zbrojního průmyslu záhy objevili další možnosti a bylo na generálech, aby pro ně našli strategické uplatnění.
Přirozeně že první, v podstatě primitivní použití inflátoru, se týkalo ničení těžké bojové techniky. Na tankové střelnici v

Novém Mexiku poprvé předvedli deflaci tanku. Před zraky vysokých vojenských i civilních papalášů se tank smrštil do rozměru krabičky od sirek.
"Je váš," pravil vedoucí projektu a s úsměvem podal nejvyššímu papalášovi pistoli. Ten pečlivě zamířil, vystřelil, oproti očekávání se trefil - a odražená střela bzikla a zasáhla do nohy jednoho - naštěstí snadno nahraditelného - podsekretáře kterési podkomise. Deflatovaný tank měl samozřejmě stejnou odolnost vůči ručním zbraním jako tank v původní velikosti! Horší bylo, že zmenšený tank se vzápětí začal propadat do země, neboť celá jeho obrovská váha se soustředila na malý, doslova několikacentimetrový prostor. Deflatovaný tank se propadl do země a jakmile byl znovu inflatován, drtil horninu kolem sebe a tavil ji a doslova vrůstal do země - to se ukázalo už onoho dne, kdy došlo k "deflačnímu fiasku". Ovšem ještě stejného dne došlo k pokusu inflatovat tank ještě PŘED deflací: před očima vzrušených vojáků tank narůstal do obrovitých rozměrů, a když nabyl objemu letadlové lodi, vznesl se do vzduchu jako balón!
Nastaly dny horečné činnosti. Prezident Spojených států dostal na stůl k podpisu návrh zákazu dalšího pokračování projektu Sněhurka a sedm trpaslíků - a ve chvíli, kdy kladl hrot pera k povrchu papíru, před jeho stolem v Oválném pokoji Bílého domu inflatoval ministr obrany se skupinou vysokých důstojníků armády, letectva, loďstva a kosmických vojsk - byla to demonstrace, jak účinný dokáže být deflátor v moderním boji.
Vznikaly plány útočných operací vedených vzduchem i po mořském dnu. V konstrukčních kancelářích se pracovalo na obrněné vozbě, schopné po deflaci postupovat útrobami země. Úspěchy byly úžasné, ovšem zrodily se i strašné hrozby. Zasvěcení lidé za tichých nocí naslouchali šramotům v obavě, že se myšími chodbami blíží deflatované úderné jednotky protivníka. Deflatovaní tajní agenti byli objeveni v konzervách s hovězím masem, byli nalezeni zabaleni do ruliček toaletního papíru na palubách mezikontinentálních letounů - a nikdo nebyl na pochybách, že tito agenti byli objeveni pouhou náhodou a že na jednoho odhaleného jich vězí v jiných konzervách a jiných ruličkách desítky, možná stovky dalších.
Po půl roce dostal prezident Spojených států tajnou zprávu o tom, že zmizely všechny vývojové týmy zabývající se deflační výzbrojí. Nejen v zemi pruhů a hvězd - na celém světě. Obdobné problémy totiž měly všechny a řešily je stejně: deflatovaly se a zmizely kdesi v útrobách země, kde pokračují mezi žížalami a ponravami v usilovné práci. Je zcela na místě říci: budiž jim země lehká.

Ondřej Neff

Dilema doktora Vargy
Ikarie 1999/9

Americký lékař maďarského původu Norman Varga objevil svůj elixír nesmrtelnosti na sklonku jara roku 2007, po čtyřletém úporném bádání v biologické laboratoři bezvýznamné Poulanově universitě v Bedfordu ve státě Ohio. Objev učinil sám, pouze za asistence laborantky Silvie Lacoumové. Bádání se odehrávalo čistě v počítači a ve Vargově geniální hlavě.
Své laborantce sdělil asi toto, když si byl jist, že všechny výpočty souhlasí: "Podařilo se mi objevit metodu, jak prodloužit život lidským bytostem o tři sta procent, přirozeně za podmínky absolutního uchování tělesné svěžesti. Procedura bude bezbolestná, technicky nenáročná, s minimálními náklady."
Laborantka zářila štěstím a doktorovi gratulovala. Ten však zůstal zachmuřen.
"Bohužel, je zde háček," pravil a vysvětlil oč jde. "Procedura funguje jenom na mužích bílé pleti s blond kudrnatými vlasy, kteří mají zelenomodré oči. Jejich tělesná výška musí být po dosažení dvaceti let v rozmezí 182 - 185 centimetrů a číslo bot 43."
"Takových lidí je ovšem málo!" namítla laborantka Lacoumová. Doktor Varga souhlasil a podotkl, že právě v tom je ošidnost jeho objevu. Šlo totiž o to, že jeho procedura mohla pozitivně ovlivnit pouze lidský organismus se zcela specifickými genetickými předpoklady, a právě ty se projevily bílou kůží, kudrnatými blond vlasy a dalšími náležitostmi. Stačilo, aby genetická výbava byla nepatrně jiná, což se projevilo dejme tomu výškou 178 centimetrů, a Vargova procedura byla zcela neúčinná.
"To je ovšem obrovské štěstí," zvolala laborantka, "být běloch s kudrnatými blond vlasy vysoký 183 centimetrů!"
"Nejsem si tak jist," poznamenal doktor Varga zachmuřen.
Zapřísáhl laborantku k mlčenlivosti a dva další roky prověřoval, zda se někde nedopustil omylu a zda přece jenom není naděje, aby se procedura dala aplikovat i na - dejme tomu - černošské ženy anebo na Číňany. Čím déle a intenzivněji bádal, tím si byl jistější, že se nemýlí. Asistentka mu v té době přivedla pokusnou osobu, svého přítele, který splňoval veškeré parametry pro Vargovu proceduru. Byl to mladý muž a mělo trvat desítky let, než se efekt v plné míře projeví, nicméně už po šesti týdnech aplikace mladý muž pociťoval nebývalou svěžest a sílu ve všech směrech. Právě tento první úspěšný pokus přiměl Vargu k tomu, že se odhodlal k rozhodnutí ve světě vždy vzácnému: sám sobě zakázal další provozování procedury a zveřejnění postupu. Oznámil to své laborantce i svému pokusnému objektu.
Narazil na totální nepochopení.
"Bílejch blond kudrnáčů v mý vejšce je dost na to, aby se dala vydělat spousta prachů!" shrnul mladý muž svoje námitky do jediného rázného prohlášení.
Laborantka za tu dobu už pronikla do Vargova tajemství tak dokonale, že mohla proceduru provozovat sama, bez vynálezcova přispění. Když tedy jednoho deštivého večera doktor Varga uklouzl po namoklých schodech a zahynul po pádu na temeno hlavy, jeho objev nezanikl. To, co sám vynálezce zakázal, zveřejnila jeho asistentka, spolupracovnice a věrná kolegyně.

Co se dělo dál?
Její přítel byl dost chytrý na to, aby odhadl, jaký bude další vývoj událostí a nechal si přebarvit vlasy na černo a nosil hnědé kontaktní čočky. Vyhnul se tudíž nepříjemnostem. Jiní kudrnatí blondýni tak chytří a šťastní nebyli. Rukou svých závistivých a nenávistných spoluobčanů zahynuli dříve, než na ně mohla Vargova procedura blahodárně zapůsobit.
Dobře jim tak, hajzlům vyvolenejm!

Ondřej Neff

Válka světů
Ikarie 1999/10

Málokterá nepředvídanost byla tak dopodrobna předvídána, jako invaze jinoplanetníků na planetu Zemi. V moderní době ji poprvé popsal H.G.Wells a po něm bezpočet dalších autorů, kteří vymysleli a promysleli všemožné varianty, jak by taková invaze začala, proběhla a s jakými závěry lze počítat.
Přesto všechno - nebo právě proto - znamenala skutečná invaze tak zásadní problém.
Válečný invazní stroj jinopolanetníků přistál na čerstvě zorané pláni poblíž obce Řeporyje, která je součástí městské části Prahy 5. Brzy po přistání se jinoplanetníci zmocnili místní občanky Jarmily Znamenáčkové a jejího psa Kamila. Oba zajatce nejprve sexuálně zneužili, poté upekli a snědli. Jejich počínání neušlo pozornosti důchodce pana Richarda Jouzy, který incident oznámil místnímu policejnímu oddělení. Službukonající policista Vilém Nadrchal předal informaci služební linkou svým nadřízeným a netrvalo ani tři hodiny a invazí se začaly zabývat nejvyšší výkonné orgány státní moci.
Orgány stály před fatální problémem: do jaké kompetence invaze jinoplanetníků patří?
Bezesporu došlo k narušení vzdušného prostoru České republiky cizím létajícím strojem, čili celý případ by měl připadat do kompetence ministerstva obrany a armády České republiky, konkrétně jejího letectva. To byl názor především ministerstva vnitra. Ministerstvo obrany však zaujalo jiné stanovisko.
Řeporyjský případ jevil všechny znaky běžné kriminality, došlo k omezení svobody a ublížení na zdraví s následkem smrti jedné občanky a jejího psa. Ochrana občanů jasně spadá do okruhu působnosti ministerstva vnitra a jemu podléhajícím orgánům, tedy policie. Vyplývá to ze zákona č. 69/1993, který taxativním způsobem vymezuje ústřední orgány státní správy v České republice, přičemž kompetence zmíněných ministerstev určuje demonstrativním způsobem, v _ 12 ministerstva vnitra a v _ 16 ministerstva obrany. O útoku z vesmíru není zmínka ani v jednom, ani v druhém paragrafu. Už se zdálo, že nedojde ke shodě, natož pak dohodě, když se objevila možnost kompromisního řešení: létající stroj přistál na poli, tedy na zemědělské půdě, takže případ by mohl být předán ministerstvu zemědělství. Toto ministerstvo ostře odmítlo převzetí odpovědnosti za činnost, která nemá s výživou obyvatelstva nic společného a nepřistoupilo ani na argument, že fakticky jde o výživu (Znamenáčková a její pes byli snědeni - takže v jistém smyslu jde o vývoz potravin). Stanoviska ministerstva obrany a ministerstva vnitra byla natolik pevná, že se ministerstvo zemědělství ocitlo v situaci, která hraničila se situací zoufalou.
Východisko našlo teprve v návrhu, aby případ přešel do kompetence ministerstva životního prostředí. Napaden byl sice člověk, ale také pes, tedy součást fauny České republiky, a pachatelem zcela jistě nebyl člověk, nýbrž tvor nejasného původu. Nejde tedy ani o válečný akt, ani o kriminální čin, nýbrž o přírodní kalamitu, obdobnou útoku kůrovce na šumavské hvozdy. Navíc ministerstvo disponuje dostatečnými technickými prostředky, například práškovacími letadly - tento prostředek se znamenitě osvědčil v boji proti Jožinovi z bažin.
Ministerstvo se pod tlakem argumentace ani nemohlo vzdát odpovědnosti, jenom nadhodilo, že jde bezpochyby o konflikt původu rasového a jako takový by mohl připadnout do kompetence zmocněnce pro lidská práva.
Zmocněnec se případu ujal s nebývalou chutí a navrhl přísné vyšetření, zda Znamenáčková a její pes byli řádně očkováni proti nakažlivým chorobám a pokud nikoli, zda nedošlo ke kontaminaci rasové menšiny a tudíž i k újmě jejích práv a svobod. Otázku nebylo možno vyřešit od zeleného stolu, pročež se zmocněnec odebral do Řeporyj, vyšetřit případ omezení práv menšin přímo na místě.
Létající stroj a jeho posádka však už odletěli. Na poli zbyly jen stopy, které později označil klub skeptiků Sysiofos za drzý podvod, a dva prezervativy Durex, jeden zřejmě prokousnutý. Jelikož toto byly jediné hmatatelné důkazy, zásluha za vítězství v této válce světů po právu připadla ministerstvu zdravotnictví.
Řeporyjský incident byl tedy zařazen na čelné místo v (ne)dlouhém výčtu vládních úspěchů.

Ondřej Neff

Vidět a být viděn
Ikarie 1999/11

Není zcela bezesporné, zda následující případ vůbec patří do seriálu o zakázaných technologií. Nejde v něm totiž o zbrusu nový technologický vynález, nýbrž o aplikaci technologie stávající - jde o dosud neobvyklé využití internetu.
V roce 2003 vznikla - kde jinde než na Panenských ostrovech - firma Voyer. Shromáždila nevelký kapitál, dostatečný k tomu, aby v několika tuctech pokoutných polopornografických plátcích na pěti kontinentech oslovila sexuální exhibicionisty. Těm pak nabídla kontrakt: pevnou linku zdarma, a zdarma počítač s kamerou. Před jejím objektivem se pak měli producírovat a vystavovat se mnohačetnému oku internetové veřejnosti.

Případ nevzbudil žádnou pozornost, protože v té době byla pornografie legalizována v těch zemích, kde byl internet povolen; ve státech s přísnou morálkou byl pochopitelně zakázán. Po půl roce provozu se ukázalo, že někteří kontrahenti porušili smlouvu. Nebyli to exhibicionisté, nic eroticky mimořádného před objektivem neprovozovali - prostě tu smlouvu podepsali, aby získali konektivitu a hardware zdarma. No a pak takříkajíc normálně před objektivem žili. Firma Voyer samozřejmě měla námitky - ale jen do té doby, dokud prozkoumáním logů čili záznamů nezjistila, že právě o tyto kontrahenty je velký zájem. Dodatečným zkoumáním se ukázalo, že v té době už miliony lidí mají na monitoru nastaven prohlížeč jako tapetu - a na prohlížeči mají "rodinu Novákových". I se zvukem.
Tohoto fenomenu si všiml i týdeník Time, projekt firmy Voyer se stal "cover story" a tak se spustila lavina. Microsoft firmu koupil i s Panenskými ostrovy a v zápětí nabídl balík IntimeHome, sestávající se soupravy až osmi kamer se snímači stereozvuku, počítače a softwaru, který přepínal automaticky kamery podle toho, zda zabírají pohyb. Moralisté okamžitě vyvolali bouři odporu. Je to vpád do soukromí, to bylo jádro jejich námitek. Ti lidé nejsou k ničemu nuceni, odpovídali redmondští právníci. Jsou korumpováni, protože dostávají IntimeHome zdarma. Je to v podstatě korupce či dokonce prostituce, ti lidé jsou k něčemu donuceni za úplatu, donuceni k nedůstojné činnosti, k odhalení své rodinné intimity.
To bylo vážné obvinění a v jednu dobu už to vypadalo na zákaz projektu.
Microsoft odpověděl, jak patřilo k jeho tradici, mistrovským marketingovým trikem. IntimeHome přestal být zdarma, přestal být freeware. Naopak, kdo ho chtěl, musel zaplatit docela slušné peníze. Internetová komunita s napětím čekala, co se stane.
Zájem o IntimeHome se zmnohonásobil. Bill Gates na tiskové konferenci prohlásil, že teprve teď nastává skutečný věk internetu a že vše, co bylo před tím, bylo pouhou přípravou. Doposud se při koncipování internetu vycházelo z mylného předpokladu, že lidé se zajímají o internet, protože chtějí vidět svět, tak pravil Gates. Lidé však stojí o opak - chtějí, aby svět viděl je.
Brzy se ovšem ukázalo, že lidé chtějí být viděni, ovšem ne o všechny byl stejný zájem. Software IntimeHome vedl přehled o tom, kolikrát byl uživatel "spatřen".
Mnozí lidé tam měli po dlouhé dny a týdny nulu. Musíte dělat něco zajímavého, radili jim odborníci z Redmondu. Vznikly poraden ské služby, zaměřené na problém "jak zaujmout svět". Ani Gates však netušil, že problém leží v rovině "jak změnit svět" - ale o tom až příště.

Ondřej Neff

Veřejný nepřítel
Ikarie 1999/12

Celosvětová krize vyvolaná katastrofou zvanou Y2K vyvolala hnutí, které se v lecčem podobalo hnutí ludditů koncem první poloviny devatenáctého století. Tehdy lidé rozbíjeli stroje, zejména textilní, které je - podle jejich názoru - připravovaly o práci. V prvních měsících roku 2000 občané rozbíjeli počítače.
V českých zemích proběhla akce více méně sametově. Nepříjemnosti vyvolané chaosem na železnici a v bankovnictví byly hlasem lidu přičteny jediné osobě, totiž Karlovi Berkovi, šéfovi Úřadu pro státní bezpečnostní systém, odpovědnému za přípravu České republiky na Y2K. Hned v prvních lednových dnech byl vyhlášen veliký "hon na Berku", který pochopitelně zmizel - jak se později ukázalo - už týden před koncem roku. Bylo to výraz spontánního hněvu, nic organizovaného, neboť nevycházely noviny a nevysílal rozhlas a televize, o internetu nemluvě.
Nakonec byl Berka objeven ve vypůjčené chatě na Sázavě, obklopen konzervami a kanistry s petrolejem, kde spisoval, pochopitelně tužkou, elaborát nazvaný "Za všechno mohou moji podřízeni". Ve chvíli, kdy rozhořčený dav přikládal zapálenou zápalku k Berkovi zmáčenému petrolejem, dosahoval spis 112 stran.
I v českých zemích procházely davy kancelářskými místnostmi a násadami od krumpáčů rozbíjely monitory a computery. Bylo však zaznamenáno jen málo případů, že by někdo zničil svůj počítač. Jinak tomu bylo v takzvaném vyspělém světě. Tam naopak soukromníci šli příkladem a v jakémsi davovém fanatismu snášeli svoje computery na vysoké hranice uprostřed náměstí, kde je za aplausu davů buldozery rozjížděly na padrť.
Computer byl vyhlášen za veřejného nepřítele číslo jedna. K zuřivosti přispělo zjištění, že ve skutečnosti žádný problém Y2K nikdy neexistoval, že šlo o spiknutí softwarových firem, které si tak zvaný problém vymyslely, aby mohly "nápravou" získat multimilionové zisky. Musely ke své "práci" najmout tisíce neprověřených osob, a mezi nimi byli i hackeři, kteří nakonec skutečně způsobili to, co měl způsobit údajný bug Y2K.
Toto zjištění, bezvýhradně prokázané, neutlumilo hněv obyvatelstva. Naopak - přispělo to k obecnému přesvědčení, že veškeré computerové dění bylo jen špatnost a podvod, a je tudíž nutno se ho zbavit jednou provždy a do jednadvacátého století, které začíná roku 2001, je nutno vstoupit s kuličkovým počítadlem v ruce. Dokonce i logaritmická pravítka upadla do podezření, že jsou tak trochu počítač, a fundamentalisté je s oblibou lámali přes koleno.
Přirozeně že toto hnutí nemohlo mít dlouhého trvání.
Situace, v lednu a únoru katastrofální, se v jarních měsících začala zlepšovat a od začátku června probleskovaly zprávy, že ta či ona instituce používá počítačů.
Docházelo sice opět k výtržnostem a útokům, jenom však ojedinělým. Na podzim se objevily první počítače znovu v prodeji a tentokrát už nikdo neprotestoval. Lidé raději ani nemluvili o tom, co se dělo na počátku roku, chovali se jako opilci po flámu, kdy je trápí hlavobol. No a když se ukázalo, že celé to běsnění bylo vyvoláno výrobci počítačů, kteří viděli příležitost k výměně veškerého computerového hardwaru, lidé se jen smáli a říkali: "To jsme zvědavi, co ti syčáci

na nás vymyslí v roce 3000"!

Ondřej Neff

Svět bez písma
Ikarie 2000/1

Svět opouštěl písmo pozvolna. Na sklonku dvacátého století to dokonce vypadalo na jakousi renesanci, když začal internet a lidi si posílali písemné zprávy na mobilní telefony. Zraku bedlivých pozorovatelů však neušel úpadek gramatiky.
Lidi totiž psali, jenže špatně, a četli jen to co museli, tedy krátké hutné texty pokud možno bohatě doprovázené obrazem.
První vážnou ranou psané komunikaci bylo všeobecné zavedení hlasové komunikace s počítačem, k níž došlo v druhé polovině prvního desetiletí jednadvacátého století. Samozřejmě že to byla firma Apple, která zavedla svůj v-Mac, přičemž litera "v" označovala "voice", tedy hlas. Byl to první domácí počítač bez klávesnice. Marně poukazovali kritici z řad antijablečné lobby, že jde o podvod, protože nový počítač písemnou komunikaci samozřejmě umožňoval pomocí myši a elektronického pera, nicméně cíl byl jasně stanoven a vytčeným směrem se vydali všichni výrobci.
Kolem tohoto procesu se rozvinuly prudké debaty. Vyznavači tradiční kultury bili na poplach a pokoušeli se prosadit povinnou písemnou komunikaci s počítačem. V některých státech, jako je Francie, se to dokonce na nějakou dobu podařilo.
Francouzská akademie najímala špehy, kteří se plížili úřadovnami státních institucí, což při hypertrofii francouzské byrokracie bylo území značně rozlehlé, a kontrolovali, zda jsou všechny počítače vybaveny klávesnicí. V ohrožení byla podle jejich názoru literatura, vzdělanost a sám národní duch.
Propagátoři nových technologií poukazovali na to, že literatura nezaniká - že se jenom vrací ke svým kořenům, totiž k ústní tradici. Pomocí hlasového vstupu a hlasové editace nyní literáti vytvářeli důmyslné obdoby rozhlasových her, kdy se děj odehrával v dialozích, rozložených do libovolného počtu hlasů - všechny přirozeně byly syntetické. Ke zlomu došlo v roce 2036, kdy právě bašta konzervativizmu, totiž Francouzská akademie, přijala mezi Nesmrtelné věhlasného literáta Lasbo Kolchiho; bulvární hlasový večerník doslova roztroubil do světa, že akademik Kolchi je negramotný, neboť nedovede ani číst, ani psát! Pak už šlo vše ráz na ráz a v severských státech, kde odjakživa šli o krok před dobou, zrušili povinnou výuku písma na školách všech stupňů v roce 2038. Od toho roku se datuje "svět bez písma". Nostalgici poplakávali nad žloutnoucími stránkami knížek z dvacátého století ještě po desetiletích. Nedošlo k žádnému pronásledování, jaké předvídal Ray Bradbury ve svém románu 451 stupňů Fahrenheita. Literaturu postihlo něco horšího, než nenávist - postihl ji nezájem a láska přežívajících gramotů ho nedokázala překlenout. Když zemřel poslední z nich, reproduktor vsazený do náhrobního kamene šeptal kolemjdoucím: Zde leží poslední čtenář.
"Co je to čtenář, tatínku?" zeptalo se dítě, a to byl definitivní konec písemnictví.

Ondřej Neff

Radostné nemoci
Ikarie 2000/2

V polovině jednadvacátého století došlo ke zvratu - kolikátému už? - v medicíně. Jeho princip byl jednoduchý, a v podstatě byl dobře známý odjakživa: až dosud totiž lidé umírali velmi často na druhotné infekce. Léčba sice tu původní nemoc zlikvidovala, jenže oslabila tělo natolik, že organismus pak podléhal na banální onemocnění, jako je chřipka.
Ukázalo se, že je nutná totální izolace od takzvaného normálního prostředí. Nemocní byli uzavřeni do hermeticky izolovaných kesonů, do nichž přicházel filtrovaný vzduch. Také veškerá potrava byla dokonale sterilizovaná. V takovém prostředí - v němž pochopitelně dále probíhaly léčebné procedury - nemocný a pak už rekonvalescent zůstal tak dlouho, dokud jeho organismus nenabyl síly nezbytné k fungování v takzvaně normálním, tedy infikovaném světě.
Medicinální kesony mohly být zavedeny do praxe už dávno. Bránilo v tom jedno: nikdo dlouho nevydržel ve stísněném, hermeticky uzavřeném prostoru! Proto bylo nutno počkat, dokud se nevyvinou dokonalé metody psychostimulace a virtuální reality. Tato dokonalá vnitřní fantomatika, jak tomu říkal Stanislaw Lem, dokonce přispívala k urychlení léčby: v duchovní atmosféře naprosté blaženosti se tkáně hojily jedna radost a životní síly rozkvétaly jak krokusy zjara.
Potud bylo vše v pořádku a brojitelé proti moderním technologiím neměli důvod k mobilizaci.
Jenže brzy se ukázalo, že psychostimulátory jsou PŘÍLIŠ dokonalé. V běžném občanském životě byly samozřejmě zakázány už dávno. Proto lidé nejdříve simulovali, aby se do medicinálních kesonů a jejich prostřednictvím do umělého ráje dostali, a když to nešlo, uměle se infikovali rozmanitými chorobami, pěstovali je v sobě a teprve, když byli na umření, svěřovali se péči lékařů.
Dlouho trvalo, než se provalila první aféra.
O pokusech simulantů dostat se do ráje se pochopitelně vědělo, jenže nikoho nenapadlo, že zbědovaný chlapík s plně propuklým AIDS koupil ampulku s infikovanou krví na černém trhu a že virus HIV je v určitých kruzích považován za vstupenku do ráje!
Jakmile toto vešlo ve známost, vypukla vřava.
Aktivisté minoritních skupin "přirozeně nemocných" žádali uvalení přísného embarga psychostimulace pro ty, kteří si

nemoc navodili záměrně. Došlo dokonce k několika případům, kdy kesonů bylo málo a zemřeli lidé "přirozeně nemocní", zatímco uvnitř si lebedili podvodníci, infikovaní viry z černého trhu. Na černém trhu se objevovaly nové a nové infekce. Ceněny byly zárodky vleklých chorob, jako je tuberkulóza nebo roztroušená skleróza, které slibovaly dlouhodobý pobyt v kesonu a vůbec nejcennější byly superviry navozující Alsheimerovu chorobu, ty uvrhly šťastného marodéra do kesonu na doživotí.
Aktivisté žádali, aby každý nemocný se vykazoval průkazem o původu choroby. V některých zemích byly k tomu účelu zřízeny speciální komise, které posuzovaly přirozenost onemocnění. Přirozeně, že důsledkem toho byla korupce a nápadné bohatnutí členů bílé mafie. Nemá smysl se rozepisovat o tom, jak malý účinek tato opatření měla - černý trh zahájil doslova bakteriologickou válku a vyvolával umělé epidemie lehkých forem choroby (aby se nekazily ceny) a pod zástěrkou epidemie pak za peníze se prodávaly těžké deriváty virů způsobujících vážné onemocnění.
O řešení tototo zapeklitého problému pojednáme příště.

Ondřej Neff

Neradostné nemoci
Ikarie 2000/3

Posledně jsme rozebírali tak zvanou izolační metodu při léčení chorob: aby byla vyloučena možnost druhotné nákazy, léčení lidé a rekonvalescenti byli od poloviny jednadvacátého století uzavíráni do izolovaných kesonů; aby tam nepřišli o rozum, metodou psychické stimulace a podnětů virtuální reality byli udržováni v dobré náladě. Bohužel, lidé dovedou zneužít čehokoli a do kesonů se hrnuly spousty simulantů a taky těch lidí, kteří podplatili doktory. Našli se dokonce i neodpovědní jedinci, kteří se záměrně nechali infikovat, aby si pak půl roku lebedili ve virtuálním ráji.
Závěr 18. sympozia Světové lékařské federace z 18. září 2067 byl jednoznačný: "Je nutno přivést peklo do toho ráje!"
Psychostimulace a virtuální realita měla napříště přivést do kesonů i nelibé pocity, jako je hlad, úzkost, strach. Lékaři se učili mixovat libost s nelibostí v závislosti na průběhu choroby: dokud nemocný skutečně bojoval o život, lékaři ho podporovali pozitivní psychostimulací. V důsledku technického omylu se však na klinice v Leedsu přišlo na to, že za určitých okolností naopak negativní psychostimulace podporuje léčbu - jako by člověk mobilizoval svoje síly, aby čelil uměle vyvolaným nepříjemnostem, a to má blahodárné důsledky pro jeho stav.
Do medicíny vstoupilo zcela nové odvětví, mezi lékaři posměšně zvané limbologie.
Zkoumal se vztah mezi tělesným stavem a přirozenými a nepřirozenými vjemy.
Ukázalo se, že vztah je do značné míry individuální: určitý soubor psychostimulačních vjemů pomáhal jednomu pacientovi a naopak škodil druhému.
Limbologové poukazovali na to, že je třeba pacienty před uložením to psychostimulovaného stavu v kesonu prošetřit, aby bylo možné stanovit náležitou mixáž pozitivních a negativních vjemů. Brzy se však ukázalo, že takové skenování už nemocného člověka přináší zkreslené výsledky. Je třeba skenovat lidi zdravé, takový byl jednoznačný závěr.
Proti tomu se však zvedla vlna odporu.
Ke všem citlivým datům, která jsou uložena v přísně střežených databankách, avšak ne dosti přísně střežených, protože z nich neustále data unikají, ke všem těmto datům má přijít ještě to nejdůležitější, totiž otisk naší duše? Rozhořčeně se ptali protestující.
Je to nutnost, podobná jako očkování proti nakažlivým chorobám, odpovídali limbologové. Proti očkování také protestovali - mnohdy i význační občané, jako na příklad světoznámý spisovatel G.B.Shaw, který nazýval očkování "drzým nesmyslem".
Nezdálo se, že by bylo možno dojít dohody. Metoda "mixáže" byla v mnohých zemích zakázána a právě tam exponenciálně rostla míra korupce medicinálních zaměstnanců. Tam, kde byla mixáž povolena, rostla korupce a další kriminalita v ústavech opatrujících naskenovaná data. Zdálo se, že není žádné řešení této patové situace. Technologie, která měla zásadním způsobem pomoci trpícím lidem, se stala zdrojem kriminality nevídaného rozsahu.
Jako vždycky, našlo se řešení ze zcela nečekané strany.
Byl to znovu po bezmála dvou stech letech Ford, který se vrátil k něčemu, co se opustilo někdy kolem roku 2010, totiž k sériové výrobě. Z jeho továren se linula záplava tak zvaných pelíšků. Šlo prakticky o kesony, ovšem byly klasifikovány jako "relaxační lůžka". Mohl si je koupit každý za sumu nepřevyšující výdaj za domácí kino. Armády právníků si lámaly hlavu nad fíglem, který by umožnil produkci a prodej pelíšků zakázat. Nejlepší duchové planety veřejně protestovali proti zneužití medicíny. Vše bylo marné, dokonce dvojnásob marné poté, co se ukázalo, že lidé trávící většinu času v pelíšku nejsou nikdy nemocní, takže obecně vzato, zdraví lidu se radikálně zlepšilo.
A navíc už nebyly návaly v metru. Haj hou.

Ondřej Neff